

Projekt

**Uchwała Nr .../....
Rady Powiatu Słubickiego
z dnia**

**w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą
na lata 2021-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.)

uchwała się, co następuje:

§1. Uchwała się Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Słubickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

sprawdzone pod względem
formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

Anna Karpińska-Rancourt

Uzasadnienie
do projektu uchwały Rady Powiatu Słubickiego
w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.) organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383 z późn. zm.). Programy, o których mowa powyżej, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

W postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska zapewniono możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.). Zgodnie z wymogami ww. ustawy podano do publicznej wiadomości informację o możliwości zapoznania się z projektem Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024. Przedmiotową informację zamieszczono na stronie <http://bip.powiatslubicki.pl/> w zakładce Ogłoszenia oraz na tablicy ogłoszeń w Starostwie Powiatowym w Słubicach. Uwagi i wnioski do projektu programu można było składać, w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości zapoznania się z projektami ww. dokumentów (tj. od 2016-08-22), za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, pisemnie lub też ustnie do protokołu w siedzibie Starostwa Powiatowego w Słubicach. We wskazanym powyżej terminie nie wniesiono uwag i wniosków.

Nadrzędnym celem projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 jest dalszy zrównoważony rozwój powiatu oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Dla realizacji ww. celu na terenie powiatu słubickiego w perspektywie do 2024 r. wyłoniono następujące cele średniookresowe:

- osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza,
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego,
- racjonalna gospodarka odpadami,
- przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska,
- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Uchwalenie ww. programu stanowi wypełnienie ustawowego obowiązku, a jego realizacja przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie powiatu.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

Anna Karpińska-Rapcewicz

Wydział Ochrony Środowiska i Leśnictwa

Regina Waszkiewicz
NACZELNIK

Powiat Słubicki

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SŁUBICKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Słubice, 2016 rok

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SŁUBICKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Słubicki
ul. Piłsudskiego 20
69-100 Słubice

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT
Danuta Mazurczak,
Joanna Witkowska S.C.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

opracowała Monika Wojtowicz

Spis treści

1. WYKAZ SKRÓTÓW.....	8
2. WSTĘP.....	9
2.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	9
2.2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU I JEGO STRUKTURA	9
3. STRESZCZENIE	10
4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU.....	13
4.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”	14
4.1.2. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	16
4.1.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019.....	17
4.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 r.....	17
4.1.5. Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020	19
4.1.6. Program ochrony środowiska przed hałasem.....	20
4.1.7. Program ochrony powietrza	20
4.1.8. Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego.....	20
4.1.9. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Słubickiego na lata 2014-2022.....	21
4.2. NADRZĘDNY CEL AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SŁUBICKIEGO.....	21
5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU	22
5.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE	22
5.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	28
5.2.1. Komunikacja.....	28
5.2.2. Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło i zapotrzebowanie na ciepło.....	29
5.2.3. Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną	35
5.2.4. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz sieciowy	35
5.3. POŁOŻENIE I BUDOWA GEOLOGICZNA.....	36
5.4. KLIMAT.....	38
6. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	38
6.1. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	38
6.1.1. Obszary cenne przyrodniczo	38
6.1.2. Ochrona przyrody	39
6.1.3. Obszary Natura 2000.....	44
6.1.4. Tereny zieleni.....	50
6.1.5. Obszary cenne przyrodniczo i proponowane do objęcia ochroną	50
6.1.6. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	51
6.1.7. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.....	52
6.2. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	55
6.2.1. Stan powietrza atmosferycznego.....	55
6.2.2. Odnawialne źródła energii	60
6.3. GOSPODAROWANIE WODAMI	64
6.3.1. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych	74
6.3.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.....	74
6.3.3. Zapobieganie podtopieniom i suszom	75
6.4. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	80
6.4.1. Sieć wodociągowa	80
6.4.2. Sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków	86
6.5. GLEBY	90
6.6. ZASOBY GEOLOGICZNE	93
6.7. ZAGROŻENIE HAŁASEM.....	95
6.8. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	99
6.9. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	100
6.9.1. Systemy gospodarki odpadami.....	100
6.9.2. Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów	103
6.9.3. Odpady azbestowe	105
6.10. ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	106

6.11. REALIZACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA TERENIE POWIATU	107
7. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	109
8. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH.....	126
9. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I WSKAŹNIKI.....	134
10.SYSTEM INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	150
11.PROCEDURY MONITORINGU, PRZEGLĄDU STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJI.....	150
12.WYKAZ INTERESARIUSZY ZAANGAŻOWANYCH W PRACĘ NAD PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	151

Spis tabel

Tabela 1 Użytkowanie gruntów w powiecie słubickim.....	25
Tabela 2 Liczba mieszkańców powiatu słubickiego w latach 2010-2014.....	25
Tabela 3 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie powiatu słubickiego (stan na dzień 29.02.2016 r.).....	26
Tabela 4 Ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu słubickiego.....	27
Tabela 5 Wykaz dróg wojewódzkich na terenie powiatu słubickiego.....	28
Tabela 6 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu słubickiego.....	29
Tabela 7 Wykaz kotłowni na terenie powiatu słubickiego.....	30
Tabela 8 Odbiorcy i zużycie energii w latach 2010 i 2014.....	35
Tabela 9 Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w gaz.....	36
Tabela 10 Korzystający z sieci gazowniczej na terenie gmin powiatu słubickiego.....	36
Tabela 11 Powierzchnia lasów w gminach powiatu słubickiego (stan na dzień 31.12.2014 r.).....	53
Tabela 12 Powierzchnia odnowień lasu na terenie powiatu słubickiego w latach 2012-2015.....	54
Tabela 13 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014 r.....	56
Tabela 14 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.....	58
Tabela 15 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin.....	58
Tabela 16 Wykaz elektrowni wiatrowych na terenie powiatu słubickiego (stan na dzień 23.03.2016 r.).....	61
Tabela 17 Energetyczność materiałów.....	63
Tabela 18 Charakterystyka GZWP na terenie powiatu słubickiego.....	64
Tabela 19 Wykaz cieków na terenie powiatu słubickiego.....	68
Tabela 20 Jednolite części wód płynących na terenie powiatu słubickiego.....	69
Tabela 21 Wyniki badań stanu ekologicznego w punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2013-2014.....	72
Tabela 22 Wykaz zbiorników wodnych (stojących) na terenie powiatu słubickiego.....	72
Tabela 23 JCW (jednolite części wód stojących) na terenie powiatu słubickiego.....	73
Tabela 24 Zużycie wody na cele gospodarki w gminach powiatu słubickiego.....	75
Tabela 25 Zmiany zużycia wody w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwach domowych w gminach powiatu słubickiego.....	75
Tabela 26 Wykaz cieków uregulowanych i nieuregulowanych.....	78
Tabela 27 Wykaz urządzeń przeciwpowodziowych na terenie powiatu słubickiego.....	78
Tabela 28 Wykaz budowli piętrzących na terenie powiatu słubickiego.....	79
Tabela 29 Wykaz podziemnych ujęć wody na terenie powiatu słubickiego (stan na koniec 2015r.).....	81
Tabela 30 Wykaz obowiązujących decyzji ustanawiających strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu słubickiego.....	85
Tabela 31 Infrastruktura wodociągowa w gminach powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014.....	86
Tabela 32 Infrastruktura kanalizacyjna w gminach powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014.....	86
Tabela 33 Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu słubickiego.....	87
Tabela 34 Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie powiatu słubickiego.....	87
Tabela 35 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Cybinka.....	88
Tabela 36 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Bieganów.....	88
Tabela 37 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Górzycza.....	88
Tabela 38 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Ośno Lubuskie, ul. Kolejowa.....	89

Tabela 39 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Ośno Lubuskie, ul. Okrzei.....	89
Tabela 40 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Rzepin,....	89
Tabela 41 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Słubice, ul. Żurawia ..	89
Tabela 42 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu słubickiego	90
Tabela 43 Wyniki badań odczynu gleby i potrzeby ich wapnowania na terenie powiatu słubickiego za lata 2014-2015.....	91
Tabela 44 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy w przebadanych próbkach gleb na terenie powiatu słubickiego za lata 2014-2015.....	92
Tabela 45 Zasoby złóż naturalnych na terenie powiatu słubickiego	93
Tabela 46 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalin na terenie powiatu słubickiego	94
Tabela 47 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem	96
Tabela 48 Ruch kołowy na drogach krajowych w 2015 r. i wojewódzkich w 2010 r. – Generalny Pomiar Ruchu.....	97
Tabela 49 Wyniki pomiarów w punktach oceny dobowego poziomu hałasu w 2014 r.....	98
Tabela 50 Wykaz liczby nadajników telefonii komórkowych	99
Tabela 51 Charakterystyka regionalnego składowiska odpadów komunalnych w Regionie centralnym	101
Tabela 52 Charakterystyka Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Regionie Centralnym	101
Tabela 53 Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów komunalnych, nie będących RIPOK	102
Tabela 54 Zestawienie pozostałych instalacji do przetwarzania, recyklingu, innego niż recykling procesów odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, na terenie powiatu słubickiego	102
Tabela 55 Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie monitoringu po zakończeniu rekultywacji na terenie powiatu słubickiego - stan na dzień 31 grudnia 2013 r.	103
Tabela 56 Wykaz dzikich wysypisk odpadów na terenie powiatu słubickiego	105
Tabela 57 Ilość wyrobów azbestowych na terenie powiatu słubickiego.....	106
Tabela 58 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych na terenie powiatu słubickiego w latach 2012-2015.....	106
Tabela 59 Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego	112
Tabela 60 Obszar interwencji: Powietrze	126
Tabela 61 Obszar interwencji: klimat akustyczny.....	126
Tabela 62 Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne	127
Tabela 63 Obszar interwencji: zasoby i jakość wód	127
Tabela 64 Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa	127
Tabela 65 Obszar interwencji: zasoby geologiczne	128
Tabela 66 Obszar interwencji: gleby	128
Tabela 67 Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	128
Tabela 68 Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze	128
Tabela 69 Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	129
Tabela 70 Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców	129
Tabela 71 Cele, kierunki interwencji oraz zadania	137
Tabela 72 Harmonogram działań na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024.....	146

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie powiatu słubickiego.....	22
Rysunek 2 Gminy w powiecie słubickim.....	23
Rysunek 3 Mapa powiatu słubickiego	24
Rysunek 4 Zmiany liczby ludności powiatu słubickiego w latach 2010-2014.....	26
Rysunek 5 Położenie powiatu słubickiego na tle jednostek fizyczno-geograficznych.....	37
Rysunek 6 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu słubickiego	40
Rysunek 7 Obszar Natura 2000 na terenie powiatu słubickiego.....	45
Rysunek 8 Prędkości średnie 10-minutowe (m/s) na wysokości 10 m n.p.g. w terenie otwartym i klasie szerokości 0-1.....	61
Rysunek 9 Średnie roczne uśłonecznienie w Polsce (w godzinach)	62
Rysunek 10 Położenie powiatu słubickiego względem głównych zbiorników wód podziemnych GZWP	65
Rysunek 11 Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych (JCWPd nr 40, 58).....	66
Rysunek 12 Wstępna ocena ryzyka powodziowego – obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne	77

1. Wykaz skrótów

Użyte skróty:

b.d. - brak danych,
BEiŚ - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
DSRK - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
dB – decybele,
DW – droga wojewódzka,
DK – droga krajowa,
Dz.U. – dziennik ustaw,
GUS - BDL - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych,
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
JCWP – jednolite części wód,
JCWPd – jednolite części wód podziemnych,
JST – jednostka samorządu terytorialnego,
KOBiZE - Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami,
KPPSP – Komenda Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej,
KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
MŚ – Ministerstwo Środowiska,
n.b. – nie badano,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
OSN - obszary szczególnie narażone,
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
OSCh-R – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza,
OZE – odnawialne źródła energii,
OUG- Okręgowy Urząd Górniczy,
OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju,
PGW - Plan gospodarowania wodami,
PSD – poniżej stanu dobrego,
PPD – poniżej potencjału dobrego,
POŚ – program ochrony środowiska,
PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
PSSE Słubice – Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna,
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
RZGW Szczecin, RZGW Poznań – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
UE – Unia Europejska;
LZMiUW w Zielonej Górze - Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze,
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,
ZDW –Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze.

2. Wstęp

2.1. Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.), która zobowiązuje powiaty (w tym wypadku Zarząd Powiatu Słubickiego) do opracowania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W związku z ustawą z dnia 21 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1101) politykę ekologiczną państwa, zgodnie z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 383).

Program ochrony środowiska, po zaopiniowaniu przez zarząd województwa uchwalany jest przez radę powiatu (w tym przypadku Radę Powiatu Słubickiego).

Poprzedni Program Ochrony Środowiska przyjęty został Uchwałą Nr XV/85/04 Rady Powiatu Słubickiego z dnia 30.03.2004 r. w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska dla powiatu słubickiego na lata 2004-2011”.

2.2. Metodyka sporządzania Programu i jego struktura

Prace nad pierwszym etapem opracowania polegały na przeglądzie dokumentów i opracowań w przedmiotowym zakresie i dokonaniu oceny stanu środowiska powiatu. Ocena zawiera analizę stanu środowiska na obszarze powiatu w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikację i rejonizację zagrożeń w kontekście województwa, a także w kontekście wymagań i standardów Unii Europejskiej. Dokonano również analizy SWOT dla jedenastu obszarów przyszłej interwencji: powietrze, klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne, zasoby i jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska, edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.

W drugim etapie prac wykonano przegląd dokumentów i opracowań strategicznych, programowych i planistycznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, które mają istotne znaczenie dla konstrukcji niniejszego Programu.

W kolejnym etapie dokonano syntetycznej analizy efektów realizacji dotychczasowego Programu należy według zalecanego schematu: zakładany cel → podjęte zadania → efekt.

Następny etap prac miał na celu określenie celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z wykonanej oceny stanu środowiska oraz stworzenie harmonogramu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć ekologicznych na terenie powiatu oraz środków niezbędnych do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmów prawno-ekonomicznych i środków finansowych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji powiatu. Efektem realizacji Programu będzie utrzymanie obecnego dobrego stanu środowiska naturalnego i jego poprawa oraz wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w powiecie. Dokument opisuje narzędzia realizacji zadań, elementy zarządzania i monitoringu założonych zadań oraz jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie. Przedstawione zasady monitorowania Programu przez określone wskaźniki umożliwią kontrolę i ocenę stanu realizacji założonych działań.

Niniejszy Program opracowany został zgodnie z nowymi *Wytycznymi*, przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska, które skonsultowano z Państwową Radą Ochrony Środowiska, urzędami marszałkowskimi, Związkiem Powiatów Polskich, Unią Metropolii Polskich, Związkiem Miast Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Streszczenie

1. Opracowanie Programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.).
2. Poprzedni Program Ochrony Środowiska przyjęty został Uchwałą Nr XV/85/04 Rady Powiatu Słubickiego z dnia 30.03.2004 r. w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska dla powiatu słubickiego na lata 2004-2011”.
3. Program ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Powiatu.
4. Program oparty jest na wielu strategiach, programach, politykach, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju.
5. Program zawiera krótką charakterystykę Powiatu, jego położenie, demografię, użytkowanie gruntów.
6. Opisuje aktualny stan infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, transportowej, zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i gaz.
7. Według danych GUS na terenie powiatu słubickiego długość sieci wodociągowej wynosi 303,4 km. Z sieci wodociągowej korzysta niemal 92,4% mieszkańców powiatu tj. ok. 43,7 tys. osób.
8. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wynosi 181,4 km (dane GUS 2014 r.), a liczba korzystających z sieci mieszkańców to ok. 33,5 tys. tj. 70,8% ludności powiatu.
9. Długość sieci gazowej na terenie powiatu wynosi 356,02 km. Korzysta z niej 18 668 osób, co stanowi 39,5% mieszkańców powiatu (dane GUS 2014 r.).
10. Powierzchnia obszarów chronionych w powiecie wynosi 39 688,6 ha, co stanowi 39,7% powierzchni powiatu. Obszary objęte ochroną prawną to: park narodowy „Ujście Warty”, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, 40 pomników przyrody, 36 użytków ekologicznych.
11. Na terenie powiatu słubickiego występują w całości lub fragmentach specjalne obszary ochrony siedlisk sieci Natura 2000: PLH080009 Dolina Ilanki, PLH080011 Dolina Pliszki, PLH080013 Łęgi Słubickie, PLH080049 Rynna Jezior Rzepińskich, PLH080029 Torfowiska Sułowskie, PLH080005 Torfowisko Młodno, PLH080015 Ujście Ilanki, pltmp591 Grzmiąca, PLB080004 Dolina Środkowej Odry, PLC080001 Ujście Warty.

12. Na terenie powiatu, a w szczególności w granicach obszarów chronionych występują liczne gatunki flory i fauny, które są objęte ochroną gatunkową lub do niej predysponowane jako gatunki graniczne, rzadkie i ginące.
13. W powiecie znajduje się 48,4 tys. ha obszarów leśnych wraz gruntami leśnymi, które stanowią 49,2% powierzchni terenu. Na terenie powiatu słubickiego prowadzone były odnowienia lasu, zalesienia miały mniej znaczący charakter.
14. Na omawianym terenie dominują gleby brunatne i pseudobielicowe. Na terenie powiatu nie występują gleby najlepszej I klasy bonitacyjnej, dominują gleby słabe i średnie.
15. Na terenie powiatu słubickiego występują udokumentowane zasoby złóż kopalin: gazu ziemnego, ropy naftowej, węgla brunatnego, piasku i żwirów, oraz kredy i torfów.
16. Powiat charakteryzuje się średnią emisją zanieczyszczeń w województwie. W strefie lubuskiej, do której należy powiat słubicki, wystąpiły przekroczenia stężenia dla: pyłu zawieszonego PM₁₀ i benzo(a)pirenu.
17. Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu słubickiego, prowadzone były w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2012 r. w JCWPd nr 59. W dwóch badanych punktach stwierdzono występowanie wód podziemnych zadowalającej jakości (III klasy), natomiast w jednym punkcie wody osiągnęły IV klasę jakości oraz jeden punkt osiągnął V klasę jakości.
18. Badania jakości wód przeznaczonych do spożycia prowadzi Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słubicach (PSSE). W roku 2015 wydano 30 decyzji administracyjnych w celu uzyskania poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia, jakość wody z badanych wodociągów w 8 przypadkach nie odpowiadała wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
19. Klasyfikacja stanu JCWP rzecznych w województwie lubuskim jak i w powiecie słubickim jest niekorzystna. Zdecydowana większość JCWP to wody o złym stanie, o czym zdecydował przede wszystkim stan/potencjał ekologiczny wód.
20. We wszystkich badanych JCW wód stojących stwierdzono dobry stan/potencjał ekologiczny, a ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych oceniono na niezagrażoną.
21. Większość cieków przepływających przez powiat jest uregulowana, jednak nie na całej swej długości. Na ciekach przepływających przez powiat słubicki znajduje się 25 urządzeń piętrzących. Funkcje retencyjną pełnią dwa małe zbiorniki retencyjne w postaci naturalnych zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 27400 m².
22. Przez teren powiatu słubickiego przebiega droga autostrada A2 oraz drogi krajowe nr 22, 29, 31. Ponadto w powiecie występuje gęsta sieć dróg wojewódzkich, po których odbywa się głównie ruch lokalny.
23. Na terenie powiatu słubickiego zlokalizowane są farmy wiatrowe, ponadto coraz powszechniej stosowane są ogniwa fotowoltaiczne do celów bytowych.
24. Gminy powiatu słubickiego należą do Regionu Centralnego. W Regionie Centralnym funkcjonuje regionalne składowisko odpadów, pełniące również funkcje instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Kunowicach. W trzech gminach funkcjonuje jeden PSZOK. Na terenie powiatu słubickiego znajduje się ok. ok. 4 799,8 Mg

wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w tym 2 834,0 Mg będących własnością osób fizycznych, 1 965,8 Mg należących do osób prawnych.

25. Istotną rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej na terenie powiatu słubickiego odgrywają m.in.: Starostwo Powiatowe w Słubicach; Urzędy Miasta i Gmin; jednostki oświatowe: przedszkola i szkoły; Nadleśnictwa; KPPSP w Słubicach.
26. W latach 2012-2015 zostały zrealizowane zadania inwestycyjne oraz pozainwestycyjne w ramach poprzedniego POŚ. Największe inwestycje zrealizowane zostały w zakresie modernizacji dróg (27,6 mln zł). Wśród zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza i zmniejszenia energochłonności (3,6 mln zł).
27. W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu słubickiego oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników.
28. Cele i kierunki interwencji wyznaczone w aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;
- Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej;

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;

Cel: Zrównoważona gospodarka wodna

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed hałasem;

Cel: Zmniejszenie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko;

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Likwidacja azbestu;

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych;

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przyrody;
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów;

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb;
- Racjonalne wykorzystanie kopalin;

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań.

29. Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego Programu powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć: powiat, gminy, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania, podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.); społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

30. Organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raport z wykonania programu ochrony środowiska, który następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

4. Uwarunkowania zewnętrzne Programu

Fundamenty nowego systemu zarządzania rozwojem kraju zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 383) oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W nowym systemie do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- Długookresowa Strategia rozwoju kraju – DSRK (Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności), określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej.
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju – ŚSRK (Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ);
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG);
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.

Dokumenty sektorowe takie jak:

- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce;
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2014;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
- Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020;
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014–2020;
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym, takimi jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego 2014-2017,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017;
- Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej,
- Program małej retencji wodnej w województwie lubuskim,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego na lata 2012–2015.

4.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”

Zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno– gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK; II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;

III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska. Polska ma ogromne potrzeby energetyczne. Należy je zabezpieczyć w perspektywie nie tylko długookresowej – do 2030 r., ale także w średniookresowej do 2020 – 2022 roku. Wskazane są działania i kierunki interwencji dotyczące inwestycji energetycznych np. w gazoport, elektrownie wykorzystujące energię jądrową, ale także poprawa jakości sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak, aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych. Istotne jest również, by do 2030 r. Polska umiejętnie wykorzystywała zasoby naturalne np. węgiel, gaz łupkowy, czy miedź. Mając jedno z największych na świecie złóż kopalin Polska ma szansę budować w oparciu o nie swoje przewagi konkurencyjne.

Przyjęte cele i kierunki interwencji:

Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;

Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;

Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;

Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;

Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;

Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;

Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;

Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta;

Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;

Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

4.1.2. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej;
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii;
- dywersyfikacja wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej;
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw;
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii oraz ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Cele te mają zostać zapewnione m.in. przez racjonalne efektywne gospodarowanie krajowymi złożami węgla oraz dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego. Dokument postuluje również przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie warunków inwestorom dla wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach.

Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii w Polsce ma wzrosnąć do 15% w 2020 roku i 20% w roku 2030.

Zadania wynikające z Polityki Energetycznej Polski to m.in.:

- modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych pozwalająca obniżyć poziom awaryjności o 50%;
- rozwój lokalnej mini i mikro kogeneracji pozwalający na dostarczenie do roku 2020 z tych źródeł co najmniej 10% energii elektrycznej zużywanej w kraju;
- ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem w celu pozyskiwania biomasy;
- zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem;
- wdrożenie Programu budowy biogazowni rolniczych przy założeniu powstania do roku 2020 co najmniej jednej biogazowni w każdej gminie;
- ograniczenie emisji CO₂ w wielkości możliwej technicznie do osiągnięcia bez naruszania bezpieczeństwa energetycznego;
- ograniczenie emisji SO₂ do poziomu ustalonego w Traktacie Akcesyjnym;
- ograniczenie emisji NO_x poczynając od 2016 roku zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi przy akcesji do Unii Europejskiej;
- likwidacja emisji z tytułu samozapłonu i palenia się hałd poprzez pozyskanie węgla z odpadów pogórnictwa zalegających na składowiskach;
- rozszerzenie zakresu założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe o planowanie i organizację działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promowanie rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy;
- wsparcie inwestycji w zakresie stosowania najlepszych dostępnych technologii w przemyśle, wysokosprawnej kogeneracji, ograniczenia strat w sieciach elektroenergetycznych i ciepłowniczych oraz termomodernizacji budynków;

- obowiązek przygotowania planów zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w celu zastąpienia wyeksploatowanych rozdzielonych źródeł wytwarzania ciepła jednostkami kogeneracyjnymi.

4.1.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. W związku z tym jako nadrzędny cel Programu przyjęto: „Zrównoważony rozwój województwa lubuskiego uwzględniający poprawę i właściwe wykorzystanie środowiska naturalnego”.

W programie wojewódzkim założono osiągnięcie 12 celów polityki ekologicznej województwa lubuskiego, które mają być osiągnięte przez realizację zadań szczegółowych w poszczególnych obszarach strategicznych. Celami i kierunkami działań w polityce ekologicznej województwa lubuskiego do 2019 r. są:

- Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza;
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa;
- Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami;
- Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności;
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów;
- Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
- Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków;
- Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi;
- Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych;
- Prowadzenie wspólnych, transgranicznych działań związanych z ochroną środowiska i ochroną przeciwpowodziową;
- Propagowanie właściwych zachowań i postaw dotyczących środowiska naturalnego.

4.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 r.

Głównym celem Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 jest „Wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem”.

W Strategii zaplanowano zawarcie czterech celów strategicznych:

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna;
2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna;
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu;
4. Region efektywnie zarządzany.

Założenia związane z ochroną środowiska realizowane będą w zakresie następujących celów:

Cel 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska:

- a. Optymalizacja rozwoju infrastruktury energetycznej województwa,
- b. Racjonalizacja wykorzystania energii,
- c. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- d. Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych, ochrona wód podziemnych oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom województwa odpowiedniej jakości wody do picia,
- e. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,

Cel 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa;

Rozwój różnych rodzajów turystyki:

- a. Upowszechnienie wizerunku województwa jako regionu o wysokiej atrakcyjności turystycznej poprzez sprawną, skuteczną i nowoczesną promocję oraz informację turystyczną,
- b. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- c. Podniesienie jakości ruchu turystycznego,
- d. Wspieranie instytucji i organizacji zajmujących się turystyką, różnych form ich współpracy oraz kształcenia wykwalifikowanej kadry turystycznej.

Cel 1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- a. Rozwój produkcji rolniczej wysokiej jakości,
- b. Wspieranie przedsięwzięć środowiskowych,
- c. Wykorzystanie wód śródlądowych do chowu i hodowli ryb,
- d. Poprawa jakości gleb i zapobieganie ich degradacji,
- e. Polepszenie jakości dróg transportu rolniczego, w tym remonty i odtwarzanie dróg uszkodzonych oraz budowa nowych dróg w ramach projektów poscaleniowych.

Cel 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej:

- a. Poprawa stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej w celu zapewnienia sprawnych połączeń pomiędzy strategicznymi ośrodkami i obszarami rozwoju gospodarczego województwa (miasta, port lotniczy, strefy gospodarcze, parki przemysłowe i naukowo-technologiczne, bazy logistyczno-magazynowe, węzły komunikacyjne),
- b. Rozwój infrastruktury drogowej,
- c. Rozwój transportu wodnego,

Cel 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego:

- a. Rozwój połączeń transportowych,
- b. Działania na rzecz poprawy zarządzania komunikacją.

Cel 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom:

- a. Usprawnienie zarządzania środowiskiem w zakresie retencjonowania wód i zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- b. Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez budowę lub remonty infrastruktury technicznej,
- c. Promowanie działań dostosowawczych do zmian klimatycznych oraz zapobiegania i zarządzania ryzykiem,
- d. Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych,

- e. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służb ratowniczych i porządkowych oraz systemu ratowniczo-gaśniczego.

4.1.5. Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020

Obowiązkiem wszelkich projektów realizowanych w ramach Lubuskiego „Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020” jest zgodność z celami sformułowanymi w przyjętej w 2010 roku „Strategii Europa 2020”, a wcześniej w „Strategii Lizbońskiej”.

Strategia „Europa 2020” to dokument na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, jest nowym, długookresowym dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W procesie projektowania Założeń Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020 zostały uwzględnione wyzwania rozwojowe i cele stawiane w dokumentach szczebla regionalnego, krajowego i unijnego. Dodatkowo, biorąc pod uwagę diagnozę społeczno-gospodarczą oraz wyniki analizy SWOT, został zdefiniowany cel główny programu: "Długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych".

Regionalny Program Operacyjny - na lubuskie 2020 zawiera następujące osie priorytetowe, cele tematyczne i priorytety inwestycyjne (oryginalna numeracja zgodna z RPO lubuskie 2020):

Oś priorytetowa 4. Budowa gospodarki niskoemisyjnej w regionie:

- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery;
- Zwiększenie udziału produkcji energii z OZE;
- Rozwój inwestycji z zakresu efektywności energetycznej.

Oś priorytetowa 5. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa zarządzania ryzykiem:

- Poprawa stanu bezpieczeństwa w regionie poprzez stałe podnoszenie poziomu wyposażenia służb ratowniczych w sprzęt do likwidacji skutków nadzwyczajnych zagrożeń;
- Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego w regionie.

Oś priorytetowa 6. Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych:

- Poprawa stanu środowiska w regionie;
- Podniesienie poziomu podstawowych standardów życia mieszkańców;
- Odnowa i ponowne wykorzystanie terenów zdegradowanych;
- Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu.

4.1.6. Program ochrony środowiska przed hałasem

Obowiązek określania programów ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach wynika z art. 119 ust 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.). Programy mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej lub na poziomie wartości dopuszczalnej. Natomiast na obszarach, gdzie normy nie są dotrzymane należy dążyć do zmniejszenia hałasu do co najmniej dopuszczalnego.

Podstawą do opracowania programów są mapy akustyczne, które zarządzający drogą sporządza co 5 lat i przedkłada marszałkowi województwa.

4.1.7. Program ochrony powietrza

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą Nr XLVI/552/14z dnia 24 marca 2014 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 roku, poz. 769). W „Programie” w ramach działań naprawczych mających na celu redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu zaproponowano, m.in.:

- Obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne (realizacja poprzez Programy ograniczania niskiej emisji – PONE lub Programy Gospodarki Niskoemisyjnej PGN);
- Modernizację i rozwój sieci gazowych, ciepłowniczych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego źródła ciepła;
- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miast ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów);
- Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza szczególnie pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu oraz arsenu, na etapie wydawania decyzji środowiskowych;
- Kontrolę gospodarstw domowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi;
- Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje).

4.1.8. Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego

Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego stanowi dokument, który wytycza kierunki prowadzenia polityki rozwoju szeroko rozumianej energetyki dla uzyskania podstawowego celu, jakim będzie z jednej strony zapewnienie dostępności do korzystania z wszystkich form energii, z drugiej jej efektywne wykorzystanie.

Działając w określonym otoczeniu formalno-prawnym dokument uwzględnia zarówno podstawowe kierunki polityki energetyczno-klimatycznej Unii Europejskiej, której zasady ujęte są w dyrektywach, jak i zapisy prawodawstwa polskiego transponujące ww. dyrektywy unijne, w szczególności zagadnieniami wiodącymi w tym zakresie są:

- bezpieczeństwo energetyczne;
- zapewnienie konkurencyjności funkcjonowania przedsiębiorstw energetycznych;
- ograniczenie oddziaływania na środowisko;
- poprawa efektywności energetycznej.

Cele strategiczne przyjęte w polityce energetycznej województwa:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez wzrost mocy wytwórczej oraz zwiększenie dostępności infrastruktury energetycznej;
- wzrost udziału czystej energii;
- efektywne gospodarowanie energią;
- rozwój niematerialnych zasobów infrastruktury energetyki.

4.1.9. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Słubickiego na lata 2014-2022

Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu słubickiego to najważniejszy dokument programowy, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Głównym celem strategii jest stworzenie podstaw planu rozwoju powiatu słubickiego w okresie 2014-2022.

Celem nadrzędnym Strategii jest rozwój potencjału położenia, zasobów i współpracy powiatu słubickiego. W dokumencie sformułowano również misję powiatu słubickiego: *Celem Powiatu Słubickiego jest zadbanie o zrównoważony rozwój regionu, wysoką jakość życia, a także rozwój warunków dla rozwoju kapitału społecznego i współpracy transgranicznej.*

Założenia związane z ochroną środowiska realizowane będą w zakresie następujących celów operacyjnych:

- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych;
- podniesienie poziomu edukacji i kształcenie ustawiczne;
- wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej.

4.2. Nadrzędny cel aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego

Nadrzędnym celem aktualizacji Programu ochrony środowiska jest dalszy, zrównoważony rozwój powiatu oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Powiatu pozwoli na wypełnienie ustawowego obowiązku oraz przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie powiatu. Podjęte działania wpłyną na długotrwałą poprawę jakości środowiska naturalnego i podniesienie jakości życia jego mieszkańców.

Aby osiągnąć wyznaczony nadrzędny cel niezbędne jest przeprowadzenie oceny stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu słubickiego, zdiagnozowanie głównych problemów ekologicznych oraz sposobów ich rozwiązania. W tym celu zaproponowano konkretny harmonogram działań łącznie ze źródłami ich finansowania.

5. Ogólna charakterystyka powiatu

5.1. Podstawowe informacje o powiecie

Powiat słubicki położony jest w północno-zachodniej części województwa lubuskiego i graniczy po stronie północnej z powiatem gorzowskim, po stronie wschodniej z powiatem sulęcińskim, po stronie południowo-wschodniej z powiatem krośnieńskim, a od strony zachodniej z Krajem Związkowym Brandenburgia w Republice Federalnej Niemiec.

Głównym ośrodkiem przemysłowym regionu jest miasto Słubice. W powiecie znajdują się cztery gminy miejsko - wiejskie (Gmina Cybinka, Ośno Lubuskie, Rzepin i Słubice) oraz jedna gminy wiejska (Górzycyca).

Rysunek 1 Położenie powiatu słubickiego

Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_s%C5%82ubicki#/media/File:POL_powiat_s%C5%82ubicki_map.svg

Rysunek 2 Gminy w powiecie słubickim

Źródło: www.powiatslubicki.pl

Charakterystyczną cechą, która wyróżnia powiat na mapie turystycznej Ziemi Lubuskiej jest zróżnicowany krajobraz oraz liczne jeziora.

Przez teren powiatu przebiega autostrada A2, która łączy powiat z granicą niemiecką oraz drogi krajowe nr 22, 29 i 31, łączące większe miastami w regionie. Dobra sieć komunikacyjna oraz granica z Niemcami nadaje charakter i kształtuje kierunki rozwoju gmin wchodzących w skład powiatu. Graniczne przejścia w Świecku, Słubicach oraz Kunowicach sprzyjają rozwojowi firm zajmujących się transportem, spedycją i obsługą celną. Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna o łącznej powierzchni 447 ha stwarza szerokie możliwości działania na terenie powiatu inwestorom krajowym i zagranicznym.

W tabeli 1 przedstawiono szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie powiatu słubickiego.

Tabela 1 Użytkowanie gruntów w powiecie słubickim

Wyszczególnienie	Pow. ogólna [ha]	Użytki rolne						Lasy* i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki [ha])
		razem [ha]	grunty orne [ha]	sady [ha]	łąki trwałe [ha]	pastwiska trwałe [ha]	pozostałe [ha]		
Gm. Cybinka	27 919	8 776	6 188	4	1 564	826	194	17 224	1 919
Gm. Górzycza	14 528	9 621	7 369	17	1 701	215	319	3 582	1 325
Gm. Ośno Lub.	19 764	7 884	6 950	4	331	184	415	10 775	1 105
Gm. Rzepin	19 101	7 261	6 430	10	437	152	232	10 256	1 584
Gm. Słubice	18 467	8 450	6 447	8	1 144	554	297	7 476	2 541
OGÓŁEM	99 779	41992	27196	43	5 177	1931	1457	49 313	8 474

* w tym zadrzewienia i zakrzaczenia

Źródło: Starostwo Powiatowe w Słubicach

Według danych GUS - BDL (Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych) w 2014 r. powiat zamieszkiwało 47 278 mieszkańców. Pod względem liczby ludności powiat zajmuje 12 miejsce w województwie. Gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie 47 osób/km², natomiast średnia dla województwa wynosi 73 osoby/km². W miastach powiatu słubickiego zamieszkuje 64% ogółu ludności.

Wskaźnik przyrostu naturalnego ludności jest dodatni i wynosi 0,7/1000 osób i jest wyższy niż dla całego województwa lubuskiego, który wynosi 0,2/1000 osób.

Tendencje zmian liczby mieszkańców powiatu przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 2 Liczba mieszkańców powiatu słubickiego w latach 2010-2014

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach				
	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Cybinka	6773	6768	6725	6656	6636
Gmina Górzycza	4284	4261	4258	4267	4282
Gmina Ośno Lubuskie	6541	6529	6488	6505	6437
Gmina Rzepin	10007	9975	9975	9988	9938
Gmina Słubice	19953	19965	19883	19902	19985
Powiat słubicki	47558	47498	47329	47318	47278

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Rysunek 4 Zmiany liczby ludności powiatu słubickiego w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS wg stanu na dzień 31.12.2014 r.

Wśród gmin powiatu najwięcej mieszkańców stanowi społeczność gminy Słubice (42,3%), a najmniej gminy Górzycza (9,0%).

Z danych GUS wynika również, że w 2014 r. 19,2% ludności powiatu stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 65,1% w wieku produkcyjnym, a 15,6% w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta przede wszystkim liczba osób w grupie poprodukcyjnej. Wyraźna jest tendencja starzenia się społeczeństwa.

W Słubicach, Rzepinie i okolicach działa kilka znaczących firm, głównie z branży meblowej. Należą do nich „Steinpol Meble”, „Mila Plus”, „PPH Viola”. Inne duże firmy to „AGRO Bieganów” Sp. z o.o. (produkcja roślinna, bydła mięsnego oraz trzody chlewnej), „Cargill Poland” Sp. z o.o. (branża rolno-spożywcza i żywienia zwierząt), „Konecke” (branża mięsno-wędliniarska), „Dila Poland” (magazyn dystrybucyjno-logistyczny z elementami wyposażenia sklepów), „Trans Logistyka S.K.” (przedsiębiorstwo transportowo-spedycyjne), „Arpack Polska” (produkcja styropianu) czy „Frost Słubice” (sprzedaż i kompleksowa obsługa urządzeń klimatyzacyjnych). Pod koniec lutego 2016 roku na terenie powiatu w rejestrze REGON zarejestrowanych było ponad 5,5 tys. podmiotów gospodarczych.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowo podział podmiotów na sekcje.

Tabela 3 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie powiatu słubickiego (stan na dzień 29.02.2016 r.)

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Liczba podmiotów gosp.
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	260
B – górnictwo i wydobywanie	9
C – przetwórstwo przemysłowe	280
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	14
E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	25
F – budownictwo	617
G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1673
H – transport i gospodarka magazynowa	549
I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	237
J – informacja i komunikacja	61
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	89

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	626
M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	234
N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	146
O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	39
P - edukacja	138
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	233
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	75
S - pozostała działalność usługowa	354
T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0
Ogółem	5659

Zródło: Główny Urząd Statystyczny.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie słubickim na koniec grudnia 2015 r. kształtowała się na poziomie 6,3% - była niższa od stopy dla województwa – 10,6% oraz dla kraju - 9,8%. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wynosiła 989 osób.

Według danych z Narodowego spisu rolnego z 2010 r. na terenie powiatu funkcjonowało 1962 gospodarstwa rolne. Dominują mniejsze gospodarstwa rolne do 10 ha, które stanowią ponad 51% wszystkich gospodarstw. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w powiecie wynosiła w 2010 roku około 18,31 ha użytków rolnych. Jest to powierzchnia większa niż średnia w województwie lubuskim, która kształtowała się na poziomie 10,5 ha.

Tabela 4 Ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu słubickiego

gospodarstwa rolne ogółem	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
1962	1008	477	164	88	225

Zródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

Powiat ze względu na swoje położenie wśród lasów i jezior ma duży potencjał turystyczno-rekreacyjny. Zwiedzanie okolicy umożliwia sieć szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, przyrodniczych, konnych i wodnych.

- Szlaki rowerowe:

"Odra-Nysa": Kłopot – Urad – Kunice – Rybocice – Świecko – Słubice – Nowy Lubusz – Łazy Lubuskie – Pławidło Kolonia – Górzycy – Kostrzyn nad Odrą,

trasa rowerowa czerwona: Słubice – Drzecin – Stare Biskupice – Nowe Biskupice – Gajec – Rzepin – Rzepinek – Nowy Młyn – Jerzmanice – Radzików – Sądów – Cybinka – Białków – rezerwat „Młodno” – Krzesin,

transgraniczny szlak rowerowy: Słubice-Ośno Lubuskie-Sulęcín-Trzemeszno-Zarzyń-Międzyrzecz-Pszczew-Silna-długość trasy 147,4 km.

ponadregionalny szlak rowerowy: Krzesin-Rapice-Urad-Słubice-Górzycy-Kostrzyn-Warniki-Dębno-Zarzecze (długość trasy 129,5 km),

szlaki międzygminne: Słubice-Górzycy-Kostrzyn; Słubice-Cybinka-Rzepin; Słubice-Urad-Rzepin; Słubice-Ośno Lubuskie-Rzepin; Słubice-Górzycy-Ośno Lubuskie-Sulęcín; Słubice-Świecko-Urad.

- Szlaki piesze:

trasa piesza „Europejskiego Szlaku Wędrówkowego” E 11: Słubice – Smogórze Drzeńskie – Stare Biskupice – rezerwat „Torfowiska Sułowskie” – Sułów – Drzeńsko i dalej w kierunku Ośna Lubuskiego, Trzebowa i Lubniewic.

Lubuska Droga św. Jakuba - szlak pieszo-rowerowy o całkowitej długości 326 km, z czego na teren powiatu słubickiego przypada 59 km. Szlak na teren powiatu słubickiego wchodzi po minięciu skraju Brzeźna w powiecie Sulęcín i biegnie dalej

przez Smogóry, Trześniów, Radachów, Ośno Lubuskie, Lubiechnię Małą i Lubiechnię Wielką szlakiem rowerowym i pieszym, a następnie do Rzepina.

- Ścieżka edukacyjna:

"Szlak romański" - trasa stanowiąca grupę kilkunastu kamiennych kościołów wiejskich w Powiecie Słubickim i Powiecie Marchijsko-Odrzańskim (Republika Federalna Niemiec). Obiekty znajdują się w miejscowościach: Górzycą, Radów, Kowalów, Drzeńsko, Rzepin.

- Ścieżka edukacji przyrodniczej:

Bobrowy Szlak - usytuowana w miejscowości Nowy Młyn, 5 km od trasy A2 Świecko - Poznań, nad rzeką Ilanką. Na stosunkowo niewielkim obszarze można spotkać prawie wszystkie typy siedliskowe lasu, charakterystyczne dla obszarów "Puszczy Rzepińskiej".

- Szlaki konne:

Trasy konne są wyznaczone przez Nadleśnictwo Rzepin i oznakowane. Można poruszać się nimi przez lasy znajdujące się w pobliżu miejscowości: Drzecin, Golice, Kunowice, Biskupice Stare, Biskupice Nowe, Lisów.

- Szlaki dla wodniaków:

Dolina Środkowej Odry - trasa wodna (również kajakowa) przebiegająca przez powiaty: nowosolski, zielonogórski, krośnieński i słubicki. Długość lubuskiego odcinka wynosi 220 km. W miejscowości Słubice znajduje się port wodny.

5.2. Infrastruktura techniczna

5.2.1. Komunikacja

Na sieć drogową na terenie powiatu słubickiego składają się drogi krajowe o łącznej długości 95,216 km:

- autostrada A-2: Świecko/Słubice – Rzepin – Świebodzin – Poznań – Konin – Warszawa – Siedlce – Terespol,
- droga krajowa nr 2b: Słubice,
- droga krajowa nr 22: Kostrzyn nad Odrą – Chyrzyno – Słońsk – Gorzów Wielkopolski – Starogard Gdański – Malbork – Elbląg – Grzechotki,
- droga krajowa nr 29: Słubice – Cybinka – Krosno Odrzańskie,
- droga krajowa nr 31: Słubice – Górzycą – Kostrzyn nad Odrą – Chojna – Gryfino – Szczecin.

Drogi wojewódzkie o łącznej długości 99,08 km; wykaz w tabeli poniżej.

Tabela 5 Wykaz dróg wojewódzkich na terenie powiatu słubickiego

Nr drogi	Przebieg	Długość [km]	Gmina
134	Muszkowo - Ośno Lubuskie – Rzepin – Urad – Granica Państwa	38,45	Ośno Lubuskie, Rzepin, Cybinka
137	Słubice – Sulęcín – Międzyrzecz - Trzciel	31,60	Słubice
139	Górzycą – Kowalów – Rzepin - Debrznica	29,03	Górzycą, Rzepin
RAZEM			99,08 [km]

Zródło: ZDW w Zielonej Górze

Łączna długość dróg powiatowych wynosi 223,74 km. Wykaz dróg powiatowych znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 6 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu słubickiego

Nr drogi	Przebieg (wykaz ważniejszych miejscowości)	Długość [km]	Gmina
1159F	Kłopot, Rapice	8,625	Cybinka
1248F	Cybinka, Białków, Mielesznica	11,610	Cybinka
1249F	Cybinka, Sądów, Radzików	13,030	Cybinka
1250F	Grzmiąca	5,010	Cybinka
1251F	Sądów, Radzików	10,960	Cybinka
1252F	Swiecko, Rybocice, Kunice, Urad	14,681	Słubice, Cybinka
1253F	Kunowice	1,134	Słubice
1254F	Nowe Biskupice, Rzepin	13,114	Słubice, Rzepin
1255F	Starościn, Rzepin	4,075	Rzepin
1257F	Smogóry, Lubień	7,990	Ośno Lub.
1274F	Lubień	2,650	Ośno Lub.
1275F	Ośno Lub. Grabno, Lubień	10,398	Ośno Lub.
1291F	Gronów, Ośno Lub.	6,814	Ośno Lub.
1292F	Ośno Lub.	6,407	Ośno Lub.
1298F	Drzecin, Stare Biskupice, Nowe Biskupice	5,889	Słubice, Rzepin
1299F	Słubice, Nowy Lubusz, Pławidło	18,034	Słubice
1300F	Kolonia Nowy Lubusz	3,905	Słubice
1301F	Lisów	1,577	Słubice
1302F	Lisów, Starków, Kowalów	6,716	Słubice, Rzepin
1303F	Kowalów, Lubiechnia Wielka	5,990	Rzepin
1304F	Lubiechnia Wielka	2,659	Rzepin
1305F	Połęcko	1,345	Ośno Lub.
1306F	Golice	3,939	Słubice, Górzycza
1307F	Laski Lub.	0,823	Górzycza
1308F	Pamięcin, Laski Lub.	2,217	Górzycza
1309F	Radów	5,408	Rzepin, Ośno Lub.
1310F	Swiniary	2,375	Ośno Lub.
1311F	Radów, Sienno	10,147	Rzepin, Ośno Lub.
1312F	Żabice, Spudłów	4,898	Górzycza, Ośno Lub.
1313F	Górzycza, Żabice, Czarnów	10,193	Górzycza
1314F	Ługi Górzyckie	3,417	Górzycza
1315F	Górzycza	0,990	Górzycza
1316F	Czarnów, Stańsk, Gronów	6,955	Górzycza, Ośno Lub.
1317F	Radachów, Trześniów	6,525	Ośno Lub.
1318F	Sienno, Gronów	3,200	Ośno Lub.
RAZEM			223,70

Zródło: Starostwo Powiatowe w Słubicach

W powiecie zlokalizowany jest duży węzeł kolejowy w Rzepinie. Jest to dogodne połączenie z całą Europą – trasa: Frankfurt nad Odrą – Poznań – Warszawa.

Coraz większe znaczenie odgrywa także rzeka Odra. Rzeką płyną transporty z kruszywem, surowcami chemicznymi i węglem – przemieszczają się z południa Polski do portów na północy oraz przez kanał Odra – Szprewa do Niemiec.

5.2.2. Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło i zapotrzebowanie na ciepło

Na terenie powiatu funkcjonuje 78 kotłowni, większość zlokalizowana jest na terenach miejskich. Długość przesyłowej sieci ciepłej wynosi 9,4 km (dane GUS 2014 r.), natomiast długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów wynosi 3,7 km. W 2014 r. sprzedaż ciepła wyniosła 82,758 tys. GJ i była niższa o ok. 3% niż w 2010 r. W tym czasie wzrosła jednak kubatura budynków ogrzewanych centralnie z systemu ciepłowniczego o ok. 36%.

Wykaz kotłowni na terenie powiatu słubickiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Wykaz kotłowni na terenie powiatu słubickiego

Lp.	Nazwa właściciela/ adres kotłowni	Moc zainstalowa- na (wykorzystanie) [kW]	Wypożażenie (ilość i typ kocioł)	Sprawność kocioł [%]	Rodzaj paliwa	Produkcja ciepła w roku
Gmina Cybinka						
1.	Urząd Miejski w Cybince ul. Szkolna 5	16,1 – 56,2	1 kocioł Viessmann VITODENS 200-W	98 - 109	Gaz ziemny	7 522 m³
2.	Remiza OSP w Cybince ul. Krośnieńska 11B 69-108 Cybinka	11,5 – 46,3	1 kocioł Viessmann VITODENS 300	104 - 109	Gaz ziemny	2 633 m³
3.	Rapice ul. Młyńska 1 (przedszkole, przychodnia, sala wiejska)	8 - 33	1 kocioł Viessmann VITODENS 200-W	98 - 109	Gaz ziemny	7 800 l
4.	Cybinka ul. Słubicka 44 (nieużytkowany lokal)	7 - 24	1 kocioł MINITERM GCO-DP-21- 23	91,5	Gaz ziemny	0 m³ (obiekt nieogrzewany)
5.	Cybinka ul. Szkolna 15 A hala sportowa	58,6	3 rury promieniujące SUNTUBE 200	b. danych	Gaz ziemny	3 460 m³
6.	Cybinka ul. Dąbrowskiego 32 budynek użytkowo- mieszkalny	16,1 – 56,2	1 kocioł Viessmann VITODENS 200-W	98 - 109	Gaz ziemny	4 208 m³
7.	Bieganów 11 ŚDS i lokale użytkowe	11,5 – 46,3	1 kocioł Viessmann VITODENS 300	104 - 109	Gaz ziemny	9 000 m³
8.	Drzeniów 11A świątelnia wiejska	12	1 kocioł Kospel EKCO.L1N- 12z	b. danych	Energia elektryczna	7 455 kWh
9.	Szkoła oraz hala sportowa w Cybince ul. Szkolna 15	130 - 150	2 kotły BROTJE L 150 C	92	Gaz ziemny	1 085 GJ
10.	Szkoła w Cybince ul. Słubicka 29	b. danych	1 kocioł ENKA	78	Paliwo stałe	8,5 tony węgla
11.	Przedszkole w Cybince ul. Dąbrowskiego 12	16,1 – 56,2	1 kocioł Viessmann VITODENS 200-W	98 - 109	Gaz ziemny	6 126 m³
12.	Szkoła w Białkowie Białków 72	< 5	1 kocioł	b. danych	Paliwo stałe	15,7 tony węgla
13.	Nadleśnictwo Cybinka ul. Dąbrowskiego 43	105	1 kocioł Viessmann Paromat Simplex	90	Gaz ziemny / olej opałowy	b. danych
14.	Urząd Pocztowy w Cybince ul. Słubicka 22	25	1 kocioł Vaillant VK INT 250/1-3	b. danych	Gaz ziemny	4 200 m³
15.	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Cybince ul. Słubicka 28	15,6 – 62,2	2 kotły Viessmann VITODENS 300	104 - 109	Gaz ziemny	11 000 m³
16.	„ŁUK-OKNO” Cybinka ul. Słubicka 50	b. danych	1 kocioł IMMERGAS	b. danych	Gaz ziemny	1 000 m³
17.	Viola Sp. z o.o. PPH	18	2 kotły	b. danych	Paliwo stałe	22 tony drewna

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

	Cybinka ul. Dąbrowskiego 25	7	KOMENDANT	b. danych		
18.	Zakład Metalowy Gemo Sp. z o.o. Cybinka ul. Krośnieńska 55	190	1 kocioł BUDERUS G450	98	Olej opałowy	6 000 l
19.	Handel Metalami „LECH” Rapice ul. Woj. Polskiego 38	24	1 kocioł Viessmann VITODENS 100-W	100	Gaz płynny	1 900 l
20.	Stacja paliw Orlen Cybinka ul. Słubicka 54	b. danych	1 kocioł BUDERUS	b. danych	Olej opałowy	1 500 l
21.	Stacja paliw Moya Cybinka ul. Krośnieńska 11C	24	1 kocioł Viessmann VITODENS 200	b. danych	Gaz ziemny	1 123 m³
22.	Cargill Feed & Nutrition Bieganów 2	1 570	1 kocioł Viessmann Turbomat-RN 19037/37	96	Gaz ziemny	300 855 m³
		900	1 kocioł ZUK 690 (awaryjny)	b. danych		
23.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko – Własnościowa w Bieganowie	70	2 kotły RAPIDO 70 kW	b. danych	Gaz ziemny	21 789 m³
		90	3 kotły RAPIDO 90 kW			51 469 m³
		240	1 kocioł RAPIDO 240 kW			74 837 m³
		120	1 kocioł BROTJE 120 kW			
Gmina Górzycza						
24.	Urząd Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycza	60	1 kocioł	100	Gaz ziemny	653
25.	Zespół Szkół w Górzycy, ul. Wolności 17, 69-113 Górzycza	100	1 kocioł	100	Gaz ziemny	750
26.	Gminny Ośrodek Kultury, ul. Polna 8/1, 69-113 Górzycza	120	1 kocioł	94	Gaz ziemny	873
27.	Kompleks Sportowo-Rekreacyjny, ul. Różana 48 69-113 Górzycza	150	1 kocioł	100	Gaz ziemny	921
28.	Warsztaty Terapii Zajęciowej, ul. Października 12, 69-113 Żabice	28	1 kocioł	90	Gaz ziemny	341
29.	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Kostrzyńska 13A, 69-113 Górzycza	40	1 kocioł	100	Gaz ziemny	410
30.	Swietlica, ul. Kostrzyńska 13A, 69-113 Żabice	35	1 kocioł	100	Gaz ziemny	240
31.	Swietlica, ul. Stańska 12, 69-113 Czarnów	25	1 kocioł	80	Gaz ziemny	200
32.	Remiza OSP, ul. 1 Maja 2	20	1 kocioł	85	Gaz ziemny	190

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

	69-113 Górzycza					
33.	Szkoła Podstawowa, ul. Plac Wolności 17, 69-113 Czarnów	90	1 kocioł	90	Gaz ziemny	730
34.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko- Własnościowa, Os. 40-lecia PRL 12a, 69-113 Górzycza	1080	3 kotły	70	Biomasa, drewno	b. danych
Gmina Ośno Lubuskie						
35.	Gmina Ośno Lubuskie, ul. Rynek 1	132	1 Kocioł wodny	93	gaz ziemny	812 GJ
36.	Nadleśnictwo Ośno Lubuskie ul. Rzepińska 11	33	Kocioł wodny Vitola-uniferral	90	gaz ziemny	369 GJ
37.	Nadleśnictwo Ośno Lubuskie ul. Słubicka 50	27	Kocioł wodny Vitola- comferral	90	gaz ziemny	169 GJ
38.	Urząd Pocztowy Ośno Lubuskie, ul. 11 Listopada 2	54	1 szt. De Dietrich DGT x 54 N	92	gaz ziemny	5038 m ³
39.	Powiatowy Inspektorat Weterynarii Słubice, ul. 3 Maja 34	28	Kocioł jednofunkcyjny - kondensacyjny	108	gaz ziemny	b.d.
40.	Bank Spółdzielczy w Ośnie Lubuskim	60	1	104	gaz ziemny	191 GJ
41.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, sklep ul. B. Chrobrego 8	60	1	b.d.	gaz ziemny	6817 m ³
42.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, Pawilon Handlowy ul. Kopernika 25	99	1	b.d.	gaz ziemny	6205 m ³
43.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, Radachów	20	1	b.d.	węgiel	1,65 Mg
44.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, Smogóry	30	1	b.d.	węgiel	5,68 Mg
45.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, Lubień	20	1	b.d.	węgiel	1,8 Mg
46.	GS „SCH” Ośno Lubuskie, Gronów	20	1	b.d.	węgiel	1,6 Mg
47.	Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół w Ośnie Lub., Kotłownia Szkoły Podstawowej w Smogórach	190	2 kotły UKS 190	82	węgiel	57,21 Mg
				74		
48.	Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół w Ośnie Lubuskim, Kotłownia Szkoły Podstawowej, ul. Jeziorna, Ośno Lubuskie	240	2 kotły KW-GR 350	80	węgiel	114,4 Mg
49.	Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół w Ośnie Lubuskim, Kotłownia sala gimnastyczna, ul. Jeziorna, Ośno Lubuskie	32,2	2	b.d.	gaz ziemny	27800 m ³
50.	Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół w Ośnie Lubuskim	60	WOLF TGB-60	90	gaz ziemny	10977 m ³

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

	Kotłownia Przedszkola					
51.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim, ul. Rybacka 3 w Ośnie Lubuskim	225	Viessman Werke 35107 Alendorf	94	gaz ziemny	31900 m ³
52.	Gmina Ośno Lubuskie, kotłownia szatni sportowej, ul. Sportowa, Ośno Lubuskie	25	kocioł Defro Econo Plus	90	węgiel	13,52 Mg
53.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim, ul. Gronowska 6 w Ośnie Lubuskim	70	kocioł wodny typu UMI s 7	75	węgiel	14,26 Mg
54.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim, ul. Kościelna 9 w Ośnie Lub.	48	kocioł wodny Junkers	b.d.	gaz ziemny	5800 m ³
55.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim, ul. 3 Maja 5 w Ośnie Lubuskim	50	kocioł UNIS	b.d.	węgiel	13,12 Mg
56.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim ul. Kolejowa 2	70	kocioł wodny typu UMI s 7	75	węgiel	13,57 Mg
57.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Ośnie Lubuskim, ul. Kościelna 7 Ośno Lubuskie	70	kocioł wodny typu UMI s 7	75	węgiel	11,59 Mg
58.	Spółdzielnia Gospodarki Mieszkaniowej Kotłownia ul. Kościuszki 10 D Ośno Lubuskie	300	Alfa 300	70	węgiel	807,11 GJ
		500	Alfa 500	70	węgiel	903 GJ
		560	KW-GRD 560	80	węgiel	1307,2 GJ
		470	SOLID Fuel 470	60	węgiel	851,4 GJ
59.	Gmina Ośno Lubuskie Kotłownia OSP i Kina Bałtyk, ul. Strażnicza Ośno Lubuskie	100	Kocioł wodny węglowy typ KMS 10	77	węgiel	3,92 Mg
60.	Miejski Dom Kultury w Ośnie Lubuskim Sala widowiskowa	70	Kocioł wodny typu UMI s 7	75	węgiel	b.d.
61.	Miejski Dom Kultury w Ośnie Lubuskim Świetlica Połębko	32	Kocioł WOLF Richenbacher ULTRAX SM	85	węgiel	b.d.
62.	Miejski Dom Kultury w Ośnie Lubuskim Świetlica Sienno	44	Kocioł Zębiec SWK 44	80	węgiel	b.d.
63.	Komenda Powiatowa Policji w Słubicach, Posterunek Policji w Ośnie Lubuskim, ul. 11 Listopada 1	18	1 kocioł typ vitorond 200	90	gaz ziemny	122,4 GJ
64.	„KOMUNALNIK” Spółka z o.o. w Sulęcinie ul. Chrobrego 36,	90	Viessmann Vitoplex 100	90	węgiel	547 GJ

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

	Ośno Lubuskie					
65.	„KOMUNALNIK” Spółka z o.o. w Sulęcinie ul. Chrobrego 38, Ośno Lubuskie	90	Viessemann Vitoplex 100	90	węgiel	594 GJ
66.	„KOMUNALNIK” Spółka z o.o. w Sulęcinie ul. Chrobrego 40, Ośno Lubuskie	90	Viessemann Vitoplex 100	90	węgiel	931 GJ
67.	Wspólnota Mieszkaniowa Smogóry 64	19	1 kocioł grzewczy	100	drzewo	b.d.
68.	Zespół Szkół Ekonomicznych 69-220 Ośno Lub. ul. Rzepińska 8	800	3 - Viessman	90	gaz ziemny zaazotowany	0,6
Gmina Rzepin						
69.	Szkoła Podstawowa Rzepin, ul. Wojska Polskiego 28	380	2 kotły kondensa- cyjne	103	gaz ziemny	1090,8
70.	Liceum Ogólnokształcące, Rzepin, ul. Wojska Polskiego 30	760	4 kotły kondensa- cyjne	103	gaz ziemny	2134,8
71.	Zespół Szkół w Kowalowie, Kowalów ul. Rzepińska	310	1 kocioł	80	gaz ziemny	1069,2
72.	Przedszkole samorządowe nr 2 w Rzepinie, ul. B. Radzieckich	50	1 kocioł kondensacyjny	103	gaz ziemny	406,8
73.	Przedszkole samorządowe nr 3 w Rzepinie, Rzepin ul. H. Sawickiej	60	1 kocioł kondensacyjny	103	gaz ziemny	388,8
74.	Budynek Urzędu Miejskiego Rzepin, ul. Plac Ratuszowy 1	63	1 kocioł wodny z palnikiem nadmucho- wym	90	gaz ziemny	669,6
75.	Klub sportowy ILANKA Rzepin, ul. Poznańska	b. danych	b. danych	b. danych	energia elektryczna	b. danych
76.	Klub Sportowy Zieloni Lubiechnia Wielka	24	1 kocioł z zamkniętą komorą spalania	92	gaz	b. danych
77.	Klub sportowy ZORZA Kowalów	10	1 elektryczny podgrzewacz wody	80	energia elektryczna	b. danych
Gmina Słubice						
78.	SEC Słubice Sp. z o.o., ul. Folwarczna 1b, 69-100 Słubice	14 500	1 kocioł WR- 8EM 1 kocioł WR – 5/M	85	miat węglowy	92 969

Zródło: Ankietyzacja gmin

Największy udział w ogrzewaniu mieszkań na terenie powiatu przynależy do indywidualnych źródeł ogrzewania. Nieruchomości nie podłączone do ciepłowni ogrzewane są przede wszystkim węglem, gazem lub olejem opałowym.

Nowelizacja Prawa ochrony środowiska tzw. ustawa antysmogowa stworzyła nowe mechanizmy prawne, które powinny pomóc w poprawie jakości powietrza w Polsce. Sejmiki wojewódzkie za pomocą uchwał mogą określać rodzaj i jakość paliw stałych dopuszczonych do stosowania i parametry techniczne lub parametry emisji urządzeń do spalania. Zgodnie z art. 96 niniejszej ustawy „Sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw”.

Obecnie Polska jest - jeśli chodzi o emisje do atmosfery – jest jednym z największych trucicieli w całej Europie. Winy za ten stan rzeczy nie ponosi już przemysł, ponieważ instalacje przemysłowe oraz gospodarcze są dobrze kontrolowane i muszą spełniać określone wymagania jakościowe. Bardzo duże zanieczyszczenie powietrza powoduje natomiast tzw. niska emisja, czyli przede wszystkim pojedyncze paleniska domowe. Zanieczyszczenie powietrza przekłada się nie tylko na stan środowiska, ale również na zdrowie ludzi. Szacuje się, że w Polsce na choroby wywołane przez zanieczyszczenie powietrza umiera ok. 45 tys. osób rocznie.

5.2.3. Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną

Dystrybucja energii elektrycznej bezpośrednio do odbiorców odbywa się siecią rozdzielczą w przeważającej części liniami napowietrznymi. Przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej na terenie powiatu słubickiego zajmuje się spółka ENEA S.A.

Układ energetyczny oparty jest na sieci krajowej wysokiego napięcia 110 kV rozdzielany poprzez tzw. GPZ110/15 na „lokalną” sieć średniego napięcia 15 kV z transformacją na sieć 0,4 kV i dalej do użytkowników.

W 2014 r. na terenie powiatu słubickiego było 16 138 odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu, natomiast zużycie energii wyniosło 31 616 MWh.

Tabela 8 Odbiorcy i zużycie energii w latach 2010 i 2014

Energia elektryczna w gospodarstwach domowych	jednostka	2010	2014
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu, w tym:	szt.	16076	16138
-odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach	szt.	11144	11175
-odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu na wsi	szt.	4932	4963
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu ogółem., w tym:	MWh	33627	31616
- zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach:	MWh	23118	21980
- zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na wsi	MWh	10509	9636
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	kWh	707,6	668,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

5.2.4. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz sieciowy

Przez teren powiatu słubickiego przebiega:

- Gazociąg przesyłowy – tranzytowy DN 142: „Jamalski”,
- Gazociąg przesyłowy DN 500: relacji Odolanów - Lwówek - Police położony częściowo na terenie gmin: Ośno Lubuskie, Górzycy,
- Gazociąg przesyłowy DN 400: Słubice – Kostrzyn n /Odrą,
- Gazociąg przesyłowy DN 200: kopalnia ropy i gazu Ługi Górzyckie – kopalnia Żelin.

Za dystrybucję gazu na terenie powiatu odpowiada EWE Energia Sp. z o.o.

Długość sieci gazowej na terenie powiatu wynosi 356,02 km, a liczba czynnych przyłączy wynosi 3322 szt. W 2014 r. z sieci gazowej korzystało 18 668 osób, co

stanowiło 39,5% mieszkańców powiatu. Gaz sieciowy dostarczany był do 6605 gospodarstw domowych, w tym do 6061 gospodarstw domowych w miastach. W stosunku do roku 2010 nastąpił rozwój infrastruktury gazowej. W tym czasie powstało ok. 67 km sieci oraz 483 przyłączy gazowych.

Gaz dostarczany jest dla celów komunalno-bytowych i ogrzewania mieszkań w budownictwie jednorodzinne oraz na potrzeby drobnego przemysłu i usług. W 2014 r. zużyto 5357,6 tys. m³ gazu, z tego ponad 52% na cele grzewcze. Pomimo mocnego rozwoju infrastruktury w porównaniu z rokiem 2010 spadła liczba korzystających z gazu, a zużycie gazu na cele grzewcze spadło aż o ponad 44%.

Tabela 9 Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w gaz

Sieć gazowa	jednostka	2010	2014
długość czynnej sieci ogółem	km	288,712	356,020
długość czynnej sieci przesyłowej	km	71,708	113,846
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	217,004	242,174
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	2839	3322
odbiorcy gazu	gosp.dom.	6794	6605
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	3378	2363
odbiorcy gazu w miastach	gosp.dom.	6300	6061
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	5796,40	5357,6
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	5036,4	2798,7
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	19737	18668
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	41,5	39,5

Zródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

W przypadku gmin powiatu słubickiego najlepiej wyposażona w sieć gazowniczą jest gmina Słubice, gdzie z infrastruktury gazowej korzysta ok 72% mieszkańców. W pozostałych gminach sieć gazownicza jest na etapie rozwoju.

Tabela 10 Korzystający z sieci gazowniczej na terenie gmin powiatu słubickiego

Jednostka	2010		2014	
	Osoba	%	Osoba	%
Gm. Cybinka	734	10,8	824	12,4
Gm. Górzycza	720	16,8	799	18,7
Gm. Ośno Lubuskie	693	10,6	883	13,7
Gm. Rzepin	1658	16,6	1803	18,1
Gm. Słubice	15932	79,8	14359	71,8
Powiat słubicki	19737	41,5	18668	39,5

Zródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

5.3. Położenie i budowa geologiczna

Według fizycznogeograficznej regionalizacji obszar powiatu usytuowany jest na Niżu Środkowoeuropejskim, w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w granicach mezoregionów: Pojezierza Łagowskiego, Lubuskiego Przełomu Odry i Równiny Torzyskiej, będących częścią makroregionu Pojezierza Lubuskiego, w granicach mezoregionu Kotliny Gorzowska, która jest częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzka oraz w granicach mezoregionu Dolina Środkowej Odry, będącego częścią Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej.

Rysunek 5 Położenie powiatu słubickiego na tle jednostek fizyczno-geograficznych

Źródło: <http://geoportal.gov.pl/>

Budowa geologiczna powiatu jest dość urozmaicona. Została ona wykształcona w okresie czwartorzędowym pod wpływem lodowca ze zlodowacenia bałtyckiego. Spośród utworów czwartorzędowych ok. 80% zajmują utwory plejstoceny, a tylko ok. 20% utwory holoceny. Podłoże plejstoceny stanowią:

- gliny zwałowe,
- piaski akumulacji lodowcowej z głazami na glinie zwałowej,
- piaski akumulacji lodowcowej z głazami,
- żwiry i skupienia głazów moreny czołowej,
- piaski akumulacji wodno-lodowcowej,
- piaski rzeczne starych tarasów akumulacyjnych.

Holocen reprezentowany jest przez:

- torfy i mursze,
- utwory aluwialne i deluwialne.

Utwory zwałowe tworzą piaski słabo gliniaste, piaski gliniaste, glina lekka. Gлина lekka wykazuje od powierzchni różny stopień rozmycia. W glinach zwałowych węglany występują od powierzchni sporadycznie, przeciętnie jednak poniżej 1 m. Większe powierzchnie glin zwałowych występują w północnej i środkowej części powiatu. Piaski akumulacji lodowcowej z głazami zalegają na glinie zwałowej. Miąższość zalegania utworów piaszczystych na glinie jest zmienna i waha się od 50 do 130 cm. Piaski zwałowe całkowite często występują w sąsiedztwie glin zwałowych zajmując większe powierzchnie w północnej i środkowej części powiatu. Piaski i żwiry w strefie czołowo-morenowej zajmują bardzo małą powierzchnię. Piaski akumulacji wodno-lodowcowej zajmują rozległe równiny sandrowe (Sandr Pliszki i Ilanki, Sandr Rapicki). Pod względem składu mechanicznego są to przeważnie piaski luźne, a w niewielkim procencie piaski słabogliniaste. Piaski rzeczne starych tarasów

akumulacyjnych występują w sąsiedztwie pradoliny Odry oraz Ilanki. Piaski wydumowe występują fragmentarycznie w północnej części powiatu.

Torfy torfowisk niskich powstały w podmokłych dużych i mniejszych dolinach rzek. Większe powierzchnie torfów występują pasmem wzdłuż krawędzi pradoliny Odry (na odcinku Słubice - Pamięcin) oraz w dolinie rzeki Ilanki w obniżeniu na odcinku Rzepin - Ośno Lubuskie. Mniejsze natomiast występują w sąsiedztwie koryta rzeki Pliszki i w sąsiedztwie jezior. Miąższość złóż torfowych waha się od 50 do 200 cm. Utwory aluwialne zajmują znaczną powierzchnię w pradolinie Odry. Wykazują one skład mechaniczny lekki, średni i ciężki. Widoczne jest w nich wyraźne warstwowanie poziomów. Utwory deluwialne zajmują łącznie bardzo mały obszar (poniżej 1% gruntów ornych). Tworzą one małe powierzchniowo rozrzucone kontury u podnóży wzniesień i krawędzi oraz pagórków morenowych.

5.4. Klimat

Obszar powiatu słubickiego należy do środkowej dzielnicy klimatycznej to znaczy do strefy klimatu umiarkowanego w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Klimat kształtują masy powietrza wilgotno - morskiego i podzwrotnikowego, napływające z zachodu oraz w mniejszym stopniu polarno - kontynentalnego ze wschodu i arktycznego z północy. Powiat leży w dzielnicy lubuskiej, wyróżniającej się największą liczbą dni z pogodą ciepłą (średnio w roku aż 265 dni) spośród innych regionów klimatycznych oraz najmniejszą w roku liczbą dni bez opadów (jedynie ok 194 w roku). Średnie roczne amplitudy temperatury oscylują w granicach 8 – 8,4°C. Najcieplejszy miesiąc lipiec 18,0°C, najzimniejszy styczeń od – 1,0°C do – 1,5°C. Mniej niż w innych regionach klimatycznych notuje się tutaj dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie chłodną - tylko 4,2 i z pogodą przymrozkową bardzo chłodną, których jest średnio w roku 36,9. Dni z pogodą przymrozkową, w porównaniu z innymi regionami, najrzadziej cechuje brak opadów. Dni przymrozkowych bez opadów jest średnio w roku 37,7. Roczne sumy opadów atmosferycznych wahają się od 550 do 650 mm, pokrywa śnieżna zalega 40 - 60 dni, zaś okres wegetacji trwa 220 - 230 dni.

6. Ocena stanu środowiska

6.1. Zasoby przyrodnicze

6.1.1. Obszary cenne przyrodniczo

W celu ujednolicenia kryteria wyróżniania poszczególnych elementów sieci ekologicznych opracowano projekt Krajowej Sieci Ekologicznej, która wchodzi w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej (EKONET). Jest to sieć obszarów powiązanych przestrzennie i funkcjonalnie oraz objętych różnymi formami ochrony i zagospodarowania przestrzennego.

W skład Krajowej Sieci Ekologicznej, podobnie jak w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej wchodzi:

Obszary węzłowe – jednostki wyróżniające się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, od seminaturalnych i antropogenicznych bogatych w gatunki roślin i zwierząt, do tradycyjnych agrocenoz. W obrębie obszarów węzłowych wyróżnia się biocentra, które stanowią obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są one strefami buforowymi o wyróżniających się walorach. Strefy buforowe określają zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biologicznych i abiotycznych w całym obszarze węzłowym.

Na terenie powiatu słubickiego wyróżnia się Obszar Węzłowy Dolnej Warty (4M) o znaczeniu międzynarodowym. Obszar ten obejmuje zalewane tereny w dolnym biegu Warty. Najcenniejsze fragmenty tego obszaru objęto ochroną prawną w formie rezerwatów oraz parku narodowego „Ujście Warty”. W południowej części powiatu słubickiego zlokalizowany jest Obszar Węzłowy Puszczy Rzepińskiej (1K) o powierzchni ogólnej 1.038 km², przylegający bezpośrednio do doliny Odry – korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym.

6.1.2. Ochrona przyrody

Podstawowymi aktami prawa z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz ochrony i kształtowania środowiska na terytorium Polski są ustawy: o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 ze zm.) oraz Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.).

W myśl zapisów pierwszego z wymienionych aktów ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; 4) siedlisk przyrodniczych; 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; 7) krajobrazu; 8) zieleni w miastach i wsiach; 9) zadrzewień.

Z kolei ochrona środowiska w myśl Prawa ochrony środowiska oznacza: podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na: a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom; c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

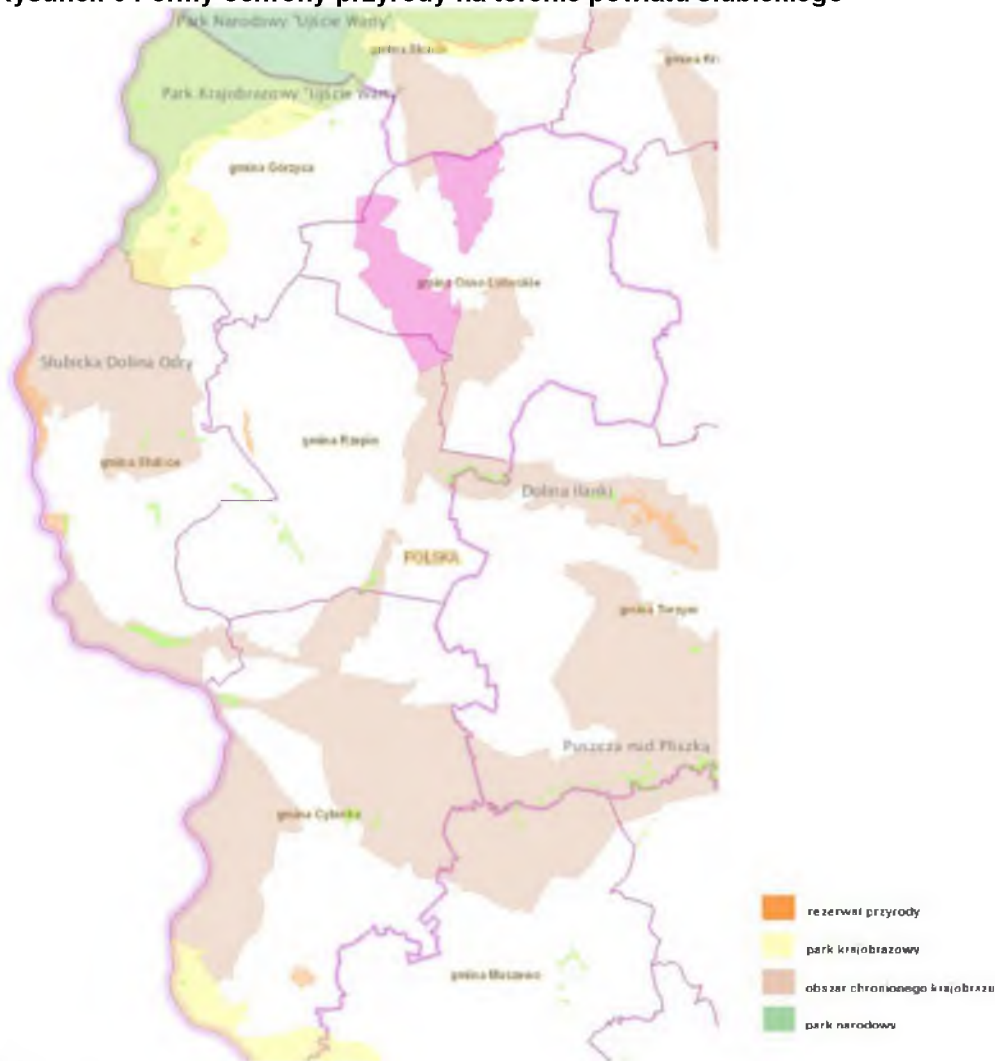
Według danych GUS z 2014 r. na terenie powiatu słubickiego znajduje się 39 688,6 ha obszarów objętych ochroną prawną, co stanowi 39,7% powierzchni powiatu. Powierzchnia obszarów chronionych w poszczególnych gminach wygląda następująco: gmina Cybinka 14243,51 ha, gmina Górzycza 7469,84 ha, gmina Ośno Lubuskie 5660,00 ha, gmina Rzepin 2766,97 ha, gmina Słubice 9548,25 ha.

Większość najcenniejszych walorów przyrodniczych powiatu objętych zostało ochroną prawną. Jednak trwałą ochronę obszarów cennych przyrodniczo zapewnia sporządzenie i realizacja planu ochrony lub planu zadań ochronnych. Plany ochrony posiadają:

- 4 rezerваты przyrody (na 4 rezerваты w powiecie);
- 4 obszary Natura 2000 (na 9 wyznaczonych na terenie powiatu).

Brak uaktualnionych przepisów prawnych, określających dopuszczalny sposób gospodarowania w granicach ustanowionych form ochrony przyrody stanowi wielkie zagrożenie dla funkcjonowania tych obszarów. Dotyczy to szczególnie wielkoobszarowych form ochrony takich jak parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu.

Rysunek 6 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu słubickiego

Źródło: <http://geoportal.gov.pl/>

Park Narodowy

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Na terenie powiatu słubickiego częściowo położony jest Park Narodowy „Ujście Warty”.

Park Narodowy „Ujście Warty” – został utworzony 1 lipca 2001 roku. Leży na obszarze dawnej delty rzeki Warty w ujściu do rzeki Odry i jest jednym z najcenniejszych obszarów pod względem ornitologicznym w naszym kraju. Unikalne tereny podmokłe, rozległe łąki i pastwiska stanowią jedną z najważniejszych ostoj ptaków wodnych i błotnych. Park zajmuje obszar 8038 ha, leży na terenie trzech powiatów: słubickiego, sulęcińskiego oraz gorzowskiego. Na jego obszarze występuje 255 gatunków ptaków, z czego lęgi stwierdzono tu 174 gatunków oraz 34 gatunki ssaków z 13 rodzin. Siedziba parku "Ujście Warty" mieści

się w Chyrcynie gm. Górzycy, tam też znajduje się ośrodek edukacyjny Parku. Tereny należące do Parku w całej okazałości można obserwować z wieży widokowej, znajdującej się na terenie Dyrekcji Parku Narodowego "Ujście Warty".

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Przedmiotem ochrony może być całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki - fauna, flora lub obiekty przyrody nieożywionej.

Na terenie powiatu słubickiego znajdują się rezerваты:

„Rezerwat Młodno” – położony na terenie gminy Cybinka, w obrębie obszaru Natura 2000 PLH080005 Torfowisko Młodno; powierzchnia 92,91 ha; rezerwat typu torfowiskowego. Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie Nr 14/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Młodno” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 26.03.2012 r. poz. 720). Posiada plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Nr 33/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu „Młodno” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 31 sierpnia 2012 r. poz. 1610).

„Mokradła Sułowskie” – położony na terenie gminy Rzepin, w obrębie obszaru Natura 2000 PLH080029 Torfowiska Sułowskie; powierzchnia 45,27 ha. Jest rezerwatem typu torfowiskowego. Utworzony na podstawie Zarządzenia Nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 20 maja 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mokradła Sułowskie” (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 21 czerwca 2013r., poz. 1533). Posiada plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Nr 46/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 listopada 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mokradła Sułowskie” (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 15.11.2012 r. poz. 2248).

„Rezerwat Łęgi koło Słubic” – położony na terenie gminy Słubice, w obrębie obszarów Natura 2000 PLH080013 Łęgi Słubickie i PLB080004 Dolina Środkowej Odry; powierzchnia 391,07 ha, typ leśny. Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie Nr 61 /2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Łęgi koło Słubic” (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 1391 poz. 2901). Posiada plan ochrony na podstawie Zarządzenia Nr 37/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1 października 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Łęgi koło Słubic” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 22 października 2012 r. poz. 1864).

„Rezerwat Pamięcin” – położony na terenie gminy Gorzyca, w obrębie Obszaru Natura 2000 PLC080001 Ujście Warty; powierzchnia 11,80 ha, typ stepowy. Obowiązujący akt prawny: Zarządzenie nr 44/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Pamięcin” (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1576 z dn. 26.07.2011 r.). Posiada plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Nr 49/2012 Regionalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 listopada 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Pamięcin” (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 15.11.2012 r. poz. 2251).

Parki krajobrazowe

Obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Krześniński Park Krajobrazowy – całkowita powierzchnia 8 546,00 ha, częściowo położony na terenie gminy Cybinka - 1 897,00 ha. Park obejmuje tereny pradoliny Odry i Nysy Łużyckiej o dużej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Na terenie Parku znajdują się miejscowości Kłopot i Krzesin w gminie Cybinka. W miejscowości Kłopot zlokalizowane jest jedno z największych miejsc lęgowych bociana białego na terenie Polski Zachodniej. Obowiązujący akt prawny Rozporządzenie Nr 12 Wojewody Zielonogórskiego z dnia 10 lipca 1998 roku w sprawie utworzenia Krześnińskiego Parku Krajobrazowego (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego Nr 12 z 21 lipca 1998 r., poz. 111). Obszar parku pokrywa się z obszarami Natura 2000: PLB080004 Dolina Środkowej Odry. Park nie posiada opracowanego planu ochrony.

Park Krajobrazowy „Ujście Warty” – całkowita powierzchnia 20 534,46 ha. Położony częściowo na terenie gminy Gorzyca – 7 150,94 ha. To jeden z najcenniejszych pod względem ornitologicznym obszarów kraju. Powołano go dla ochrony rezerwatu przyrody „Słońsk”, obejmuje rozlewiska Warty w jej dolnym biegu, kserotermiczne skarpy doliny Odry jak również wiele cennych zabytków kulturowych. Krzyżują się tu dwie wielkie rzeki Odra i Warta, kształtujące niezwykle charakter tego terenu. Cechą wyróżniającą krajobrazu Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” spośród wielu innych są dominujące tereny otwarte – rozległe podmokłe łąki i pastwiska, liczne starorzecza, torfianki, glinianki, śródpolne oczka wodne i niewielkie zadrzewienia. Obowiązujący Akt prawny: Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Lubuskiego z dnia 15 listopada 2004 r. o zmianie rozporządzenia Nr 7 Wojewody Lubuskiego z dnia 4 czerwca 2002 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 91 poz. 1357). Teren parku pokrywa się z wyznaczonymi obszarami Natura 2000: PLC080001 Ujście Warty. Park nie posiada opracowanego planu ochrony.

Obszar chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. (Art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 ze zm.).

„11A-Ośniańska Rynna z Jeziorem Radachowskim” - powierzchnia całkowita 2223 ha, położony częściowo na terenie gminy Ośno Lubuskie - 150 ha, obowiązujący akt prawny: Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014 r., poz. 564).

"11B-Ośnieńska Rynna z Jeziołem Busko" - powierzchnia całkowita 2145 ha, położony częściowo na terenie gminy Ośno Lubuskie - 1 972 ha, obowiązujący akt prawny: Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014 r., poz. 564).

"14-Dolina Ilanki" - powierzchnia całkowita 7 864 ha, położony częściowo w gminach: Cybinka - 1 138 ha, Rzepin - 2421 ha, Słubice - 136 ha, obowiązujący akt prawny: Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014 r., poz. 564).

"Słubicka Dolina Odry" - powierzchnia całkowita 14 075 ha, w całości położony na terenie powiatu słubickiego w gminach: Cybinka - 4673 ha, Słubice - 9174 ha, Górzycza - 228 ha, obowiązujący akt prawny: Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014 r., poz. 564).

"16-Puszcza nad Pliszką" - całkowita powierzchnia 32224 ha, położony częściowo w gminie Cybinka - 6359 ha, obowiązujący akt prawny: Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014 r., poz. 564).

Pomniki przyrody

Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 ze zm.)

Na terenie powiatu słubickiego znajdują się 40 pomników przyrody, w tym:

- Gmina Cybinka – 22 pomników;
- Gmina Ośno Lubuskie – 2 pomniki;
- Gmina Rzepin – 12 pomników;
- Gmina Słubice – 4 pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne

To zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu słubickiego występuje aż 36 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 513,21 ha. Zlokalizowane są na terenie 4 gmin: Cybinka - 7 użytków,

Górzycza - 12 użytków, Słubice - 7 użytków, Rzepin - 10 użytków ekologicznych. Największą powierzchnię zajmują użytki ekologiczne w gminie Słubice - 206,8 ha. Użytki w powiecie słubickim obejmują moczary, trzcinowiska, bagna, murawy kserotermiczne, dolinę rzeki Pliszki z fragmentami olsów, łągów, torfowisk, terenów źródliskowych, jezioro Popienko. Występujące tu cenne gatunki to m.in. gniewosz płamisty *Coronella austriaca*, pliszka górska *Motacilla cinerea*, wydra *Lutra lutra*, bóbr *Castor fiber*, żuraw *Grus grus*, wodnik *Rallus aquaticus*, wśród zbiorowisk roślinnych - murawy kserotermiczne *Potentillo-Stpetum* i *Adonido-Brachypodietum* oraz ciepłolubne murawy napiaskowe *Sileno-Festucetum*.

6.1.3. Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych. W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96% powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, która została zmieniona na Dyrektywę 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. sprawie ochrony dzikiego ptactwa. Przepisy zostały przetransponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Dla obszarów specjalnej ochrony ptaków obowiązuje rozporządzenie z dnia 12 stycznia 2011 r. Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133 ze zm.).

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Na terenie powiatu słubickiego występują w całości lub fragmentach specjalne obszary ochrony siedlisk: PLH080009 Dolina Ilanki, PLH080011 Dolina Pliszki, PLH080013 Łęgi Słubickie, PLH080049 Rynna Jezior Rzepińskich, PLH080029 Torfowiska Sułowskie, PLH080005 Torfowisko Młodno, PLH080015 Ujście Ilanki, pltmp591 Grzmiąca, oraz obszar specjalnej ochrony ptaków PLB080004 Dolina Środkowej Odry. Na mocy obu dyrektyw został wyznaczony obszar ochrony PLC080001 Ujście Warty, będący jednocześnie specjalnym obszarem ochrony siedlisk, jak również obszarem specjalnej ochrony ptaków.

45

europijski (Castor fiber), wydra (Lutra lutra), żółw błotny (Emys orbicularis), kumak nizinny (Bombina bombina), traszka grzebieniasta (Triturus cristatus), minóg strumieniowy (Lampetra planeri), piskorz (Misgurnus fossilis), a także 11 gatunków roślin zagrożonych w skali kraju i 18 gatunków roślin chronionych.

Głównym zagrożeniem na terenie ostoi może być ewentualna zmiana sposobu użytkowania terenu.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Ilanki PLH080009 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 943).

PLH080011 Dolina Pliszki – powierzchnia całkowita 5033,9 ha, częściowo położony w gminie Cybinka oraz gminie Słubice. Ostoja obejmuje małą dolinę rzeczną, biegnącą przez rozległe pola sandrowe. Sandr Pliszki oddzielony jest wysokimi krawędziami od wyższych poziomów sandrowych i wzgórz moreny czołowej. Rzeka zachowała naturalny charakter i jest otoczona przez duży kompleks leśny, głównie borów sosnowych. Wzdłuż rzeki występują płaty nadrzecznych zbiorowisk leśnych oraz torfowiska i trzęsawiska. Charakterystyczna jest strefowość mokradeł, związana z reżimem hydrologicznym rzeki oraz oddziaływaniem wód podziemnych i źródłkowych w sąsiedztwie zboczy doliny. Kolonia rozrodcza nocka dużego znajduje się w pomieszczeniach pod zrujnowanej fabryce celulozy. Jest to trzecia w Polsce znana kolonia rozrodcza nocka dużego w warunkach podziemnych. W tych samych pomieszczeniach oraz w podziemnych tunelach leżących na terenie tego samego zakładu hibernuje corocznie kilkanaście - kilkadziesiąt nietoperzy.

Obszar występowania cennych siedlisk przyrodniczych (9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym priorytetowych lasów łęgowych pokrywających 18% powierzchni oraz priorytetowych źródeł wapiennych ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati). Duże bogactwo flory (19 gatunków zagrożonych w skali kraju, 22 gatunków chronionych, 27 gatunków rzadkich w skali regionu) i fauny (w tym 5 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym bardzo rzadkiego obecnie w Polsce chrząszcza, jelonka rogacza (Lucanus cervus). Występują tu również inne gatunki prawnie chronione w Polsce.

Na terenie obszaru występują gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG: bóbr europejski (Castor fiber), wydra (Lutra lutra), minóg strumieniowy (Lampetra planeri), koza (Cobitis taenia), jelonek rogacz (Lucanus cervus), mopek (Barbastella barbastellus), nocek duży (Myotis myotis), głowacz białopłetwy (Cottus gobio), boleń (Aspius aspius), poczwarówka zwężona (Vertigo angustior), poczwarówka jajowata (Vertigo moulinsiana). Największe zagrożenie stanowią: zanieczyszczenia powietrza, budowa dróg, eksploatacja złóż torfu i pokładów gytii wapiennej.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 stycznia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 184).

PLH080013 Łęgi Słubickie – powierzchnia całkowita 825,1 ha, w całości położony na terenie gminy Słubice.

Obszar leży w pobliżu Słubic, składa się z dwóch części położonych na północ i na południe od miasta; obejmuje tereny zalewowe Odry. W części północnej, w obrębie międzywala szerokiego w tym miejscu na ponad kilometr, znajdują się ekstensywnie użytkowane pastwiska i łąki o powierzchni około 200 ha, zaś część południowa

zajęta jest przez lasy łęgowe. Łęgi na południe od miasta są jednymi z nielicznych w Polsce fragmentów lasów łęgowych wciąż podlegających regularnym zalewom. Na północ od Słubic, między Odrą a wałem przeciwpowodziowym zachowały się fragmenty regularnie zalewanych błoni nadrzecznych (mozaika szuwarów mozgowych, starorzeczy, kęp łęgu wiązowego i wierzbowego), a za wałem - płaty silnie grądowiejących, lecz wciąż jeszcze cennych lasów liściastych o łęgowej genezie. Są tu jedyne, zachowane po polskiej stronie granicy, fragmenty łęgów wiązowo-jesionowych na całym odcinku doliny Odry, poniżej Słubic aż do ujścia rzeki.

Występuje co najmniej 8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie łęgowym występuje tu co najmniej 1% populacji krajowej dzięcioła średniego.

Zbiorowiska łąk i pastwisk zalewowych w dolinie stanowią element typowy dla półnaturalnego krajobrazu doliny wielkiej rzeki, tu jednak kompleksowo wykształcony i dobrze zachowany. W sumie stwierdzono tu 7 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie 84% powierzchni obszaru oraz 3 gatunki zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy. Występują tu także gatunki prawnie chronione w Polsce. Na terenie obszaru występują gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG: kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł średni (*Leipicus medius*), jarzębatka (*Sylvia nisoria*), gąsiorek (*Lanius collurio*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*), piskorz (*Misgurnus fossilis*).

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 8 lutego 2016 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Słubickie PLH080013 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 304).

PLH080049 Rynna Jezior Rzepińskich – powierzchnia całkowita 293,9 ha, położony w całości na terenie gminy Rzepin.

Obszar obejmuje kompleks jezior: Popienko, Głębiniec, Linie i Oczko położonych w Rynnie Jezior Rzepińskich w Borach Lubuskich. Jeziora i płynące wody zajmują 8% powierzchni, występują w otoczeniu torfowisk, borów bagiennych i olsów. Lasy iglaste zajmują 55% powierzchni, lasy liściaste - 10%. Tereny rolne stanowią 18% obszaru. Na tym obszarze stwierdzono występowanie 6 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Jest to najliczniejsze na Ziemi Lubuskiej stanowisko lipiennika Loesella, gatunku z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto na omawianym obszarze stwierdzono obecność gatunku priorytetowego dyrektywy 92/43/EEG – pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita*), stanowiącej podstawę do wyznaczania specjalnego obszaru ochrony siedlisk.

Na terenie obszaru występują gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG: żuraw (*Grus, grus*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), koza (*Cobitis taenia*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*).

PLH080029 – Torfowiska Sułowskie – powierzchnia 44,3 ha, w całości położony na terenie gminy Rzepin.

Obszar obejmuje dwa bagienne zbiorniki wodne o charakterze pomiędzy eutrofią a dystrofią, leżące na granicy pól uprawnych, lasu i zakładającego się torfowiska niskiego, porośniętego obficie zaroślami *Salix ssp.* i *Alnus glutinosa*. Największy

udział w zarastaniu zbiornika ma tu *Typha latifolia*, *Phragmites australis*, *Schoenoplectus lacustris*, *Carex* ssp., *Thelypteris palustris* oraz *Polygonum amphibium*.

Do obiektu z powodzeniem reintrodukowano aldrowandę pęcherzykowatą (*Aldrovanda vesiculosa*) – gatunek z zał. II dyrektywy 92/43/EEG: w południowo-wschodniej części zbiornika, w 4 zróżnicowanych florystycznie mikrosiedliskach, wprowadzono łącznie 250 roślin (150 namnożonych tutaj i 100 z uprawy w Ogrodzie Botanicznym) pochodzących z jeziora Długiego na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Podczas kontroli przeprowadzonej w roku 2000 stwierdzono obniżenie poziomu wody o około 80 cm, co miało negatywny wpływ na populację aldrowandy. Niedostępność niektórych obszarów zbiornika wykluczyła ich eksplorację, jednakże biorąc pod uwagę ich wielkość, można szacować, że badana populacja w zbiorniku mogła liczyć około 1000 roślin. Z odnalezionych 300 roślin większość leżała na wilgotnym mule. W tej sytuacji połowę roślin przeniesiono do drugiego, większego zbiornika oddalonego około 1 km w kierunku północno-zachodnim od rezerwatu. Rośliny pozostawiono w dwóch miejscach. Jedno znajduje się na jego południowo-wschodnim przybrzeżu, w rozlewisku oddzielnym od głównego zbiornika pasem *Typha angustifolia*, wśród rzadkich kęp *Phragmites australis*, *Carex gracilis*, *Typha latifolia*, *Schoenoplectus lacustris* i *Polygonum amphibium*. Drugie mikrosiedlisko, podobne do pierwszego, oddalone jest około 150 m w kierunku północno-zachodnim. Do najpoważniejszych zagrożeń należy obniżenie poziomu wody.

Zarządzeniem nr 46/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 listopada 2012 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Mokradła Sułowskie” uwzględniający plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska Sułowskie PLH080029 w części pokrywającej się z rezerwatem (Dz. U. Woj. Lub. z dnia 15.11.2012 r. poz. 2248).

PLH080005 Torfowisko Młodno – powierzchnia 239,4 ha, położony w całości w gminie Cybinka.

Ostoja znajduje się w dolinie Odry środkowej na wysokości 38–40 m n.p.m. i obejmuje kompleks ekosystemów bagiennych porastających rozległą misę pojeziorną wypełnioną osadami organicznymi. Centralną część ostoi stanowi odkryte torfowisko przejściowe – siedlisko przyrodnicze cenne dla Europy. Jest ono otoczone zarastającymi łąkami (38% powierzchni), olsami i lasami łęgowymi. Lasy iglaste zajmują 36% obszaru. W obszarze występują 4 rodzaje siedlisk ważnych z europejskiego punktu widzenia, które zajmują łącznie około 75% powierzchni. Bogata jest również flora ostoi. Z rzadkich gatunków roślin występują tu rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia* L.), bagno zwyczajne (*Rhododendron tomentosum*), oraz storczyki – kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*) i storczyk krwisty (*Dactylorhiza incarnata*). Na terenie ostoi stwierdzono 11 gatunków płazów i gadów, z których trzy są wyjątkowo cenne m.in. żółw błotny (*Emys orbicularis*) z Załącznika II dyrektywy 92/43/EEG. Do najpoważniejszych zagrożeń obszaru należą: obniżanie się poziomu wód gruntowych, degradacja siedliska i sukcesja roślinności.

PLH080015 Ujście Ilanki – powierzchnia 1958,74 ha, położony na terenie gmin Cybinka i Słubice.

Ostoja obejmuje przyujściowy odcinek doliny Ilanki. Jest to fragment dobrze zachowanej, naturalnej i renaturalizującej się doliny niewielkiej rzeki. Rzeka meandruje tu wśród niskich torfowisk, często z ruchomym pło (tj. kożuchem roślin torfowiskowych występujących na wodzie w formie zarastającego brzegu lub rodzaju pływającej wyspy) oraz porzuconych, szybko zarastających łąk i renaturyzujących się

lasów łęgowych, miejscami przechodzących w olsy. Występują tu jedne z najlepiej w województwie wykształconych i zachowanych płatów łęgów wierzbowo-topolowych i jesionowo-olszowych. Obszar podmokły, z mozaiką mozgowisk, szuwarów turzycowych, zarośli łęgowych, starorzeczy. Na stromych zboczach doliny wykształciła się roślinność umiarkowanie ciepłolubna. Stwierdzono w obszarze 8 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 50% powierzchni.

Znajdują się tu, najliczniejsze w zachodniej Polsce, stanowiska żółwia błotnego (*Emys orbicularis*), a na obrzeżach obszaru - gniewosza plamistego (*Coronella austriaca*).

Na terenie obszaru występują gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG: bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*), kumak nizinny (*Bombina orientalis*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), łosoś atlantycki (*Salmo salar*), boleń (*Aspius aspius*), koza (*Cobitis taenia*), poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*), kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*).

Do najpoważniejszych zagrożeń należą: zalesianie przestrzeni otwartej, eksploatacja złóż żwiru i plany jej rozszerzenia, plany budowy zbiornika zaporowego, wycinanie lasów łęgowych. Wykonywanie koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczy różnych fragmentów doliny rzecznej powinno się odbywać z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ujście Ilanki PLH080015 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 922).

PLC080001 Ujście Warty – częściowo położony na terenie gminy Górzycy i gminy Słubice, o całkowitej powierzchni 33297,4 ha. Ostoja obejmuje tereny zalewowe Warty w rejonie jej ujścia do Odry, niewielki odcinek doliny Odry i zalew w rejonie Kostrzyna. Leży na wysokości 11-55 m n.p.m. Występują tu liczne naturalne odnogi rzeki oraz kanały i sztucznie stworzone zbiorniki wody. W obszarze znajduje się wiele łąk corocznie zalewanych. Na niewielkiej przestrzeni spotyka się również zarośla wierzbowe i lasy łęgowe. W rejonie miejscowości Owczary i Pamięcin wykształciły się murawy kserotermiczne. Tuż przy południowo-zachodniej granicy obszaru, w dawnych umocnieniach obronnych, znajduje się duże zimowisko nietoperzy. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie przynajmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Wśród nich znajduje się też 11 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Do łęgów przystępuje tu ponad 10% krajowej populacji czapli białej i ohara, ponad 7% populacji gęgawy, 5% populacji płaskonosa, 3-4% kropiatki, ponad 2% krakwy, a także przynajmniej 1% krajowej populacji: perkoza rdzawoszyjego, perkoza dwuczubego, łabędzia niemego, łyski, czernicy, głowienki, szczudłaka, ostrygojada, krwawodzioba, kszyska, mewy małej, śmieszki, rybitwy białoczelnej, rybitwy białowąsej, rybitwy białoskrzydłej, rybitwy czarnej i wodniczki. Obszar jest również istotnym miejscem zimowania dla wielu gatunków ptaków. Gromadzi się tu do 50 bielików i 10% populacji szlaku wędrownego gęsi zbożowej. Spotykane są tu liczące ponad 20 tys. osobników, zimowe koncentracje ptaków wodno-błotnych. Na obszarze stwierdzono występowanie 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, ok. 28 gatunków ptaków migrujących, niewymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, 4

gatunki ssaków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, 2 gatunki płazów, 1 gatunek ryby i jeden gatunek rośliny naczyniowej z tego załącznika. Ponadto jest to ostoja wielu rzadkich gatunków roślin, z których 8 znajduje się pod ochroną. Do głównych zagrożeń obszaru należą: niedobór wody, wypas ptactwa i zwierząt, niepokojenie zwierząt przez człowieka, kłusownictwo i zanieczyszczenie wód.

PLB080004 Dolina Środkowej Odry – całkowita powierzchnia 33677,8 ha. Fragment położony w gminach Cybinka, Słubice.

Obszar obejmuje fragment doliny Odry od Nowej Soli do ujścia Nysy Łużyckiej wraz z rejonem ujścia Obrzycy do Odry. Znaczna część obszaru jest zalewana podczas wysokich stanów wody w Odrze. Zachowane są tutaj liczne starorzecza, występują duże kompleksy wilgotnych łąk, a także zarośla i lasy łęgowe. Wśród tych ostatnich najcenniejsze są fragmenty łągów jesionowo-wiązowych (np. kompleks koło Krępy) i łągów wierzbowych. Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), trzmielojad, świerszczak i remiz; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje derkacz i cyranka.

Zagrożenia spowodowane są głównie przez gospodarkę łąkowo-pastwiskową oraz wycinanie lasów łęgowych.

6.1.4. Tereny zieleni

Tereny zieleni w powiecie stanowią parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej, lasy gminne i cmentarze. Według danych GUS z 2014 r. na terenie powiatu zewidencjonowano 4 parki o łącznej powierzchni 43,48 ha. Zieleńce zajmują powierzchnię 20,73 ha, zieleń uliczna – 14,20 ha, tereny zieleni osiedlowej 30,74 ha. Lasy gminne zajmują powierzchnię 90,79 ha. Na terenie powiatu znajdują się 22 cmentarze o łącznej powierzchni 42,50 ha.

6.1.5. Obszary cenne przyrodniczo i proponowane do objęcia ochroną

Teren powiatu słubickiego obfituje w obszary cenne przyrodniczo, które predysponują do objęcia ochroną. Do takich zaliczają się:

- *pltmp591 Grzmiąca*³ – powierzchnia całkowita 2,4 ha, w całości położony na terenie gminy Cybinka. Obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach Shadow List – tj. wykazu obszarów proponowanych do włączenia do sieci ekologicznej i spełniających wymogi dyrektyw obszarów Natura 2000. Omawiany obszar jest najprawdopodobniej jednym z letnich schronień nietoperzy z Międzyrzeckiego Rejonu Umocnień. Nietoperze zostały stwierdzone na strychu budynku prywatnego. Nocek duży (*Myotis myotis*) to gatunek z Zał. II Dyrektywy 92/43/EWG. Do najpoważniejszych zagrożeń należą: płoszenie zwierząt i niewłaściwie prowadzone remonty budynków.
- Obszar torfowiska Lubiechnia⁴ proponowany jest do objęcia ochroną rezerwatową. Jest to jedno z nielicznych na Ziemi Lubuskiej tak dobrze i typowo wykształconych torfowisk wysokich, kotłowych, obfitujące w rzadkie i chronione gatunki roślin, w tym ujętą w Polskiej Czerwonej Księdze turzycę bagienną. Jest to również jedno z nielicznych stanowisk ściśle chronionej bagnicy torfowej w tej części Polski. Z innych gatunków objętych ochroną

³ Źródło: www.obszary.natura2000.org.pl

⁴ Źródło: Plan odnowy miejscowości Lubiechnia Mała na lata 2011-2018

wymienić można roszkę okrągłolistną, kilka gatunków torfowców, a także mieszańca grzybieni, oraz chronionego częściowo bobrka trójlistkowego. Poza tym występuje tu szereg gatunków uważanych za rzadkie – np. modrzewnica północna, przygielka biała i inne.

- Torfowisko Lubiechnia II⁵ – obiekt proponowany do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny. Jest to przesychające torfowisko, na którym zachowała się jeszcze charakterystyczna cenna roślinność – m. in. bobrek trójlistkowy, modrzewnica północna, wełnianka wąskolistna, żurawina błotna i czermień błotna.
- Dąbrowa nad Ilanką⁶ – jedna z najlepiej wykształconych świetlistych dąbrów *Potentilla albae* – *Quercetum* na Ziemi Lubuskiej, obfituje w rzadkie gatunki roślin (mają bardzo niewiele stanowisk w województwie) – pięciornik biały *Potentilla alba*, dziurawiec nadobny *Hypericum pulchrum* i nieco pospolitsze, jednak uważane za rzadkie i cenne bodziszek czerwony *Geranium sanguineum*, wiązówka bulwkowata *Filipendula vulgaris* i inne. Proponuje się utworzenie rezerwatu obejmującego właściwe siedlisko świetlistej dąbrowy i przyległe do niego siedliska potencjalne. Projektowany rezerwat znajduje się na gruntach Nadleśnictwa Rzepin.
- Kompleks muraw i zarośli na krawędzi doliny Ilanki koło Rybocic⁷ – miejsce liczego występowania gniewosza plamistego *Coronella ausriaca* oraz lęgów żółwia błotnego *Emys orbicularis*. Właściciel terenu – Miasto Słubice - proponowana forma ochrony – użytek ekologiczny.

6.1.6. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Ochrona gatunkowa jest formą ochrony indywidualnej, mającą na celu zabezpieczenie przed wyginięciem gatunków rzadkich oraz zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Na terenie powiatu, a w szczególności w granicach obszarów chronionych występują liczne gatunki flory i fauny, które są objęte ochroną gatunkową lub do niej predysponowane jako gatunki graniczne, rzadkie i ginące.

W stosunku do gatunków roślin dziko występujących należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) wprowadza następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzenia; niszczenia ich siedlisk; pozyskiwania lub zbioru; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2); wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Wśród roślin podlegających ochronie można wymienić następujące gatunki:

Objęte ochroną ścisłą: salwinia pływająca (*Salvinia natans*), ostnica Jana (*Stipa joannis*), ostnica włosowata (*Stipa capillata*), wężymord stepowy (*Scorzonera purpurea*), pajęcznica liliowata (*Anthericum liliago*), ostrołódka kosmata (*Oxytropis*

⁵ Źródło: Ibidem

⁶ Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Słubice na lata 2015-2018

⁷ Źródło: Ibidem

pilosa), aldrowanda pęcherzykowata (*Aldrovanda vesiculosa*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*).

Objęte ochroną częściową: śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), grzybień białe (*Nymphaea alba*), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), torfowiec obły (*Sphagnum teres*), kukułka krwista (*Dactylorhiza incarnata*), błyszczce włosowate (*Tomentypnum nitens*).

Gatunki zwierząt objęte ścisłą ochroną oraz ochroną częściową na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348). Zgodnie z § 7 ww. rozporządzenia, w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową obowiązują poniższe zakazy: umyślnego zabijania; transportu; chowu; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Ochroną ścisłą objęte są następujące gatunki zwierząt: poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), ślimak żeberkowany (*Helicopsis striata*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), żółw błotny (*Emys orbicularis*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), ropucha zielona (*Bufo viridis*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), nocek duży (*Myotis myotis*), zimorodek (*Alcedo atthis*), wilk (*Canis lupus*), koza złotawa (*Sabanejewia aurata*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*), kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*), żuraw (*Grus grus*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), gągoł (*Bucephala clangula*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), łabędź krzykliwy (*Cygnus Cygnus*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), jarzębatka (*Sylvia nisoria*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), nurogęs (*Mergus merganser*), pliszka żółta (*Motacilla flava*), rybołów (*Pandion haliaetus*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*), zięba (*Fringilla coelebs*), pierwiosnek (*Phylloscopus collybita*), piecuszek (*Phylloscopus trochilus*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), kapturka (*Sylvia atricapilla*).

Ochroną częściową: Bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra Lutra*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), różanka pospolita (*Rhodeus sericeus*).

Na terenie powiatu nie zlokalizowano gatunków grzybów będących pod ochroną.

6.1.7. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

W powiecie znajduje się 48,4 tys. ha obszarów leśnych wraz z gruntami leśnymi, które stanowią 47% powierzchni terenu. Dla porównania leśistość województwa wynosi 49,2%, a kraju 29,4% (dane GUS 2014 r.) Najbardziej zalesione są gm. Cybinka (59,3% powierzchni gminy), gm. Ośno Lubuskie (52,1% powierzchni gminy) i gm. Rzepin (51,7% powierzchni gminy).

Tabela 11 Powierzchnia lasów w gminach powiatu słubickiego (stan na dzień 31.12.2014 r.)

Gmina	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych [ha]	Lesistość [%]
Gmina Cybinka	17 129,03	59,3
Gmina Górzycza	3 363,11	22,5
Gmina Ośno Lubuskie	10 593,75	52,1
Gmina Rzepin	10 192,07	51,7
Gmina Słubice	7 108,81	37,1
Powiat słubicki	48 386,77	47,0

Zródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Obszar powiatu leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie – Nadleśnictwo Ośno Lubuskie, Nadleśnictwo Rzepin oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze – Nadleśnictwo Cybinka.

Nadleśnictwo Ośno Lubuskie w powiecie słubickim nadzoruje lasami o łącznej powierzchni 12 330,88 ha, w tym: 12 220,2 ha lasów państwowych, 110,68 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Nadleśnictwo Rzepin nadzoruje lasami o łącznej powierzchni 17 323,0 ha, w tym 17 203,0 ha lasów państwowych, 120 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Nadleśnictwo Cybinka w powiecie nadzoruje lasami o łącznej powierzchni 17 129,03 ha, w tym 16 976,69 ha lasów państwowych, 152,34 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Dominującym typem siedliskowym w Nadleśnictwie Ośno Lubuskie jest bór mieszany świeży (BMśw), bór mieszany wilgotny (BMw) oraz bór mieszany bagienny (BMb) - stanowiące 53,1%, przeważają siedliska borowe – 89,2 %, lasy stanowią 10,8 %, mały jest udział olsów i olsów jesionowych oraz lasów łęgowych (Ol, Olj i Lł), łącznie 2,3 %. W składzie gatunkowym drzewostanów zdecydowanie dominuje sosna i modrzew (89,1%). Zdecydowanie zaznacza się niedobór cennych gatunków liściastych, takich jak dąb, buk. Jednak zauważalne jest pozytywne zjawisko stopniowego wzrostu udziału gatunków liściastych w strukturze drzewostanów. Udział łącznie, innych gatunków jest mniejszy od 1,5 %.

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym w Nadleśnictwie Rzepin jest sosna, z udziałem powierzchniowym 89,1%. Udział pozostałych gatunków przedstawia się następująco:

- buk – 1,3 %,
- dąb, – 3,5 %,
- brzoza, – 1,7 %,
- olsza -1,9 %,
- akacja -1,9 %,
- pozostałe gatunki – 0,6 %.

Dominujące siedliska leśne to siedliska borowe o udziale 55,10% oraz siedliska lasowe z udziałem 43,40%.

W Nadleśnictwie Cybinka dominującym typem siedliskowym jest bór świeży (Bśw) - stanowiący 48,2% oraz bór mieszany świeży - 32,5%. Podobnie jak w przypadku pozostałych nadleśnictw w powiecie słubickim przeważają siedliska borowe - 81,6%, lasowe stanowią 18,4%. Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna - 87,7%. Pozostałe gatunki drzew stanowią odpowiednio:

- olsza, robinia akacjowa, buk, świerk, modrzew i dąb czerwony - 6 %,
- brzoza - 3,02 %,

- dąb - 2,5 %,
- pozostałe gatunki - 0,56 %.

Są to drzewostany głównie I i II klasy wieku - ponad 32% powierzchni oraz IIIa i Va klasy wieku - 30,4%.

Zgodnie z Decyzją Ministra Ochrony Środowiska z dnia 28 sierpnia 2015 r. znak: DLP-I-612-18/32244/15/ŁP w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Ośno Lubuskie, część lasów uznana została jako lasy ochronne – 1 189,83 ha (w tym glebochronne, wodochronne, lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy położone w granicach administracyjnych miast).

Na podstawie Decyzji Ministra Środowiska z dnia 26 sierpnia 2015 r. znak: DLP-I-611-64/32172/15/ŁP również część lasów Nadleśnictwa Rzepin uznano za lasy ochronne - 2 134,97 w tym:

- z jedną kategorią ochronności:
 - wodochronne - 305,42 ha,
 - cenne fragmenty przyrody - 1 193,06 ha,
 - stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębego - 1,81 ha,
 - stanowiące ostoje zwierząt prawnie chronionych - 185,87 ha,
 - w granicach administracyjnych miast - 391,47 ha,
- z dwiema kategoriami ochronności:
 - glebochronne, cenne fragmenty przyrody - 18,12 ha,
 - wodochronne, cenne fragmenty przyrody - 3,31 ha,
 - wodochronne, w granicach administracyjnych miast - 18,24 ha,
 - cenne, ostoje zwierząt prawnie chronionych - 17,67 ha.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 67, poz. 337) w lasach ochronnych powinna być prowadzona gospodarka leśna, mająca na celu zachowanie trwałości lasów, m.in. poprzez zminimalizowanie regulacji stosunków wodnych, a w szczególnych przypadkach może zostać ograniczona penetracja lasu przez ludzi.

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prowadzonych działań jest powstanie nowej uprawy leśnej, jednak zalesiając wprowadzany jest las na grunt, który wcześniej lasem nie był. Zalesienie gruntów zwłaszcza niskich klas bonitacyjnych podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności.

Prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem. Na terenie powiatu słubickiego prowadzone były odnowienia lasu, zalesienia miały mniej znaczący charakter, zalesiono 21,1 ha powierzchni gruntów. Powierzchnie odnowień lasu w poszczególnych nadleśnictwach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Powierzchnia odnowień lasu na terenie powiatu słubickiego w latach 2012-2015

Powierzchnia odnowień lasu [ha]					
Lp.	Nadleśnictwo	2012	2013	2014	2015
1.	Nadleśnictwo Ośno Lubuskie	104,43	103,07	101,65	27,80
2.	Nadleśnictwo Rzepin	251,00	187,00	145,00	72,00
3.	Nadleśnictwo Cybinka	235,01	233,70	195,19	250,29

Źródło: Nadleśnictwa.

6.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

6.2.1. Stan powietrza atmosferycznego

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy: pochodzenia naturalnego oraz antropogenicznego. Wśród zanieczyszczeń powietrza wyróżnia się między innymi: pyły, sadze, aerozole, gazy i pary, substancje aromatyczne (odory), a także różnego rodzaju energie (hałas i wibracje, promieniowanie elektromagnetyczne).

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Przestrzenny rozkład emisji na terenie województwa lubuskiego jest zróżnicowany. Największe skupiska emitorów punktowych, jak i znaczna emisja liniowa związane są z obszarami zurbanizowanymi dużych miast. Emisja punktowa dotyczy emisji zorganizowanej z zakładów, powstającej w wyniku energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych. Emisja liniowa to głównie emisja komunikacyjna z transportu samochodowego, kolejowego, wodnego i lotniczego. Emisja powierzchniowa jest sumą emisji z palenisk domowych, oczyszczania ścieków w otwartych urządzeniach oczyszczających i składowania odpadów.

Szkodliwymi substancjami pochodzenia antropogenicznego najczęściej emitowanymi do powietrza są przede wszystkim: tlenek siarki, tlenek węgla, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), benzo(a)piren, sadza, kadm oraz drobne pyły powstające w wyniku spalania węgla, oleju opałowego oraz materiałów pędnych. Zanieczyszczenie powietrza powyżej wymienionymi substancjami chemicznymi ma negatywny wpływ na jakość życia i zdrowie człowieka, a także zaburza prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów.

Grunty orne Ziemi Lubuskiej należą do gruntów średnio zanieczyszczonych. Zanieczyszczenie dotyczy zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), które są jedną z grup trwałych zanieczyszczeń organicznych. Na obszarze województwa lubuskiego w ramach *Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012* wyznaczono 11 punktów kontrolnych i 3 z nich zostały zakwalifikowane do gleb traktowanych jako zanieczyszczone – klasa 3 ($\Sigma WWA > 1000 \mu g kg^{-1}$), wymagających poddawania remediacji. Brak jest natomiast pierwiastków śladowych takich jak: cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, bar, chrom czy kobalt.

Z analizy danych statystycznych województwa wynika, że emisja substancji gazowych z zakładów przemysłowych utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie, natomiast zauważalny jest spadek emisji pyłów, w tym ze spalania paliw.

Według danych GUS w 2014 r. emisja pyłów z terenu powiatu słubickiego z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych wyniosła 22 tony, co stanowiło 2,2% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa lubuskiego. Wielkość emisji gazów w powiecie osiągnęła poziom 10857 ton, co w odniesieniu do całkowitej masy emitowanych gazów w województwie stanowiło 0,54%. Powiat charakteryzuje się niską emisją zanieczyszczeń w województwie, zajmując 13 i 12 miejsce w województwie (na 14 powiatów) pod względem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Poniższa tabela przedstawia emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu słubickiego.

Tabela 13 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014 r.

Emisja zanieczyszczeń	2010	2014
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [t/rok]		
ogółem	35	22
ze spalania paliw	35	22
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/rok]		
ogółem	12900	10857
ogółem (bez dwutlenku węgla)	113	87
dwutlenek siarki	35	26
tlenki azotu	23	17
tlenek węgla	55	44
dwutlenek węgla	12787	10770

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

W badanym okresie emisja szkodliwych substancji do powietrza spadła - emisja zanieczyszczeń pyłowych o 37,1%, natomiast gazowych o 15,8%. Spadek stężenia zanieczyszczeń w powietrzu świadczy o wprowadzaniu przyjaznych środowisku technologii w przemyśle w rejonie powiatu.

Emisja substancji zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu słubickiego odbywa się na podstawie wydanych decyzji na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Na omawianym terenie 5 podmiotów posiada taką decyzję.

W ramach swej działalności WIOŚ w latach 2012-2015 przeprowadził 13 kontroli, podczas których sprawdzono przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony powietrza. W kilkunastu przypadkach stwierdzono naruszenia w tym zakresie. Wykryte nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- braku uregulowań prawnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza;
- niesporządzania i nieprzedkładania wykazów zawierających wyniki pomiarów emisji do WIOŚ;
- niezłożenia wniosku o utworzenie konta w Krajowej Bazie o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji oraz niezłożenie sprawozdania.

Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu jest tzw. emisja niska, związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). W znacznej części są to źródła opalane węglem. Problem ten widoczny jest zwłaszcza w okresie grzewczym. Na niską emisję składają się również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, zwłaszcza na terenach przyległych do głównych tras komunikacyjnych. Ponadto z transportem drogowym związane są również firmy magazynowe, logistyczne oraz stacje paliw. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są: zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Na terenie powiatu nie ma wyznaczonych punktów monitoringu powietrza. Najbliższym i najbardziej reprezentatywnym jest punkt pomiarowy zlokalizowany w Sulęcinie, ul. Dudka (powiat sulęciński).

W roku 2015 metodą manualną wykonano badania na zawartość pyłu PM10 i metali zawartych w pyłe PM10. W wyniku przeprowadzonych badań odnotowano:

- dopuszczalne stężenie średnie dla roku pyłu zawieszonego PM10 – (norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$),
- występowanie przekroczeń wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10) (norma $1 \text{ ng}/\text{m}^3$) – dla Sulęcina – $3 \text{ ng}/\text{m}^3$.
- dopuszczalne stężenie arsenu, kadmu, niklu zawartych w pyłe PM10.

WIOŚ w Zielonej Górze opracował ocenę roczną jakości powietrza w województwie lubuskim dotyczącą roku 2014 zgodnie z podziałem województwa na strefy: miasto Gorzów Wlkp., miasto Zielona Góra oraz pozostały teren województwa stanowiący tzw. strefę lubuską (w której zlokalizowany jest powiat słubicki).

Roczna ocena jakości powietrza pozwoliła uzyskać informacje na temat stężeń: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM2,5, pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu i ozonu. Uzyskane informacje umożliwiły sklasyfikować strefy w oparciu o przyjęte kryteria, ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, tj. poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych dla ozonu, poziomy alarmowe oraz poziomy informowania dla niektórych substancji w powietrzu (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031 ze zm.).

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych;
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż w strefie lubuskiej, wystąpiły przekroczenia stężenia dla: pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu. Ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji przypisano klasę C. W przypadku pyłu PM10 podkreślić należy, że odnotowywane są przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24-godzin. Na żadnej ze stacji nie stwierdzono przekroczenia średniorocznej wartości normatywnej stężenia pyłu PM10 w powietrzu.

W sezonie grzewczym wielkości stężeń pyłu PM10 i benzo(a)pirenu były wyższe niż w okresie letnim. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu. Jego głównym źródłem są przestarzałe,

niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości.

W przypadku poziomu docelowego dla ozonu wszystkie strefy zaklasyfikowano do klasy A. Odnosząc otrzymane wyniki do celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy zaliczono do klasy D2. Cel długoterminowy ma zostać osiągnięty w 2020 r.

Tabela 14 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
strefa lubuska / powiat słubicki	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim w 2014 r., WIOS Zielona Góra.

Rezultatem końcowym oceny stref pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w danej strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2014 roku dla tlenku azotu, dwutlenku siarki i ozonu w strefie lubuskiej przypisano klasę A. Poziom docelowy dla ozonu nie został dotrzymany stąd przypisano klasę D2. Termin osiągnięcia poziomu długoterminowego określono na rok 2020.

Tabela 15 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	NO _x	SO ₂	O ₃
strefa lubuska / powiat słubicki	A	A	A

Źródło: WIOS Zielona Góra.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLVI552/14 z dnia 24 marca 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej. Program określa zakres obowiązków oraz odpowiedzialności dla poszczególnych organów administracji i instytucji w zakresie działań mających na celu ograniczenie zanieczyszczeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i benzo(a)pirenu.

Program ochrony powietrza jest elementem polityki ekologicznej regionu, stąd zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami, innymi słowy wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

W gminach strefy lubuskiej, w których stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu oraz dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀, konieczne jest prowadzenie systemowych działań prowadzących do redukcji emisji

zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych, tzw. „niskiej emisji”. Poprzez realizację tych działań zredukowana zostanie również emisja innych zanieczyszczeń powietrza, w tym arsenu.

Oprócz zadań, których efektem będzie redukcja emisji ze źródeł powierzchniowych należy również podejmować działania wspomagające w zakresie redukcji emisji punktowej czy emisji liniowej. Podstawowymi działaniami wskazanymi do realizacji na terenie całej strefy lubuskiej są:

- Obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne (realizacja poprzez Programy ograniczania niskiej emisji – PONE lub Programy Gospodarki Niskoemisyjnej – PGN).
- Modernizacja i rozwój sieci gazowych, ciepłowniczych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego źródła ciepła.
- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miast ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów).
- Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza szczególnie pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu oraz arsenu) na etapie wydawania decyzji środowiskowych.
- Kontrola gospodarstw domowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje).

Obowiązki starostów w ramach realizacji Programu ochrony powietrza to:

- przedkładanie Zarządowi Województwa Lubuskiego sprawozdań z realizacji działań ujętych w niniejszym Programie;
- spójna polityka na szczeblu lokalnym uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza;
- modernizacja ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatów;
- Kontrola na stacjach diagnostycznych na terenie powiatów: kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów;
- kompleksowe uwzględnianie w strategicznych dokumentach powiatów zagadnień ochrony powietrza, w tym w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz arsenu;
- uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem.

Dokumentem wyznaczającym konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Plan powinien być ściśle związany z realizacją zapisów Programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. PGN to strategiczny dokument, który wyznacza kierunki dla gminy co najmniej na lata 2014-2020, w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w takich obszarach jak: transport publiczny

i prywatny, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka odpadami.

6.2.2. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródła energii są w porównaniu do źródeł tradycyjnych bardziej przyjazne dla środowiska przyrodniczego. Wykorzystywanie OZE w znacznym stopniu zmniejsza szkodliwe oddziaływanie energetyki na środowisko naturalne, głównie poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE wytycza Polsce za cel osiągnięcie 15% udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii w 2020 r.

Województwo lubuskie posiada duże predyspozycje do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, do których zalicza się energię: wiatru, geotermalną, wód powierzchniowych, słoneczną oraz biomasę i biogaz.

Energia geotermalna

Ziemia Lubuska ma stosunkowo dobre uwarunkowania związane ze źródłami geotermalnymi. Według opracowanego Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie lubuskim do roku 2025” wynika, że wszystkie gminy na terenie województwa lubuskiego posiadają warunki geologiczne i zasobowe pozwalające na wykorzystanie energii wód termalnych. Jednakże obecnie w województwie lubuskim nie ma instalacji geotermalnej.

Energia wiatru

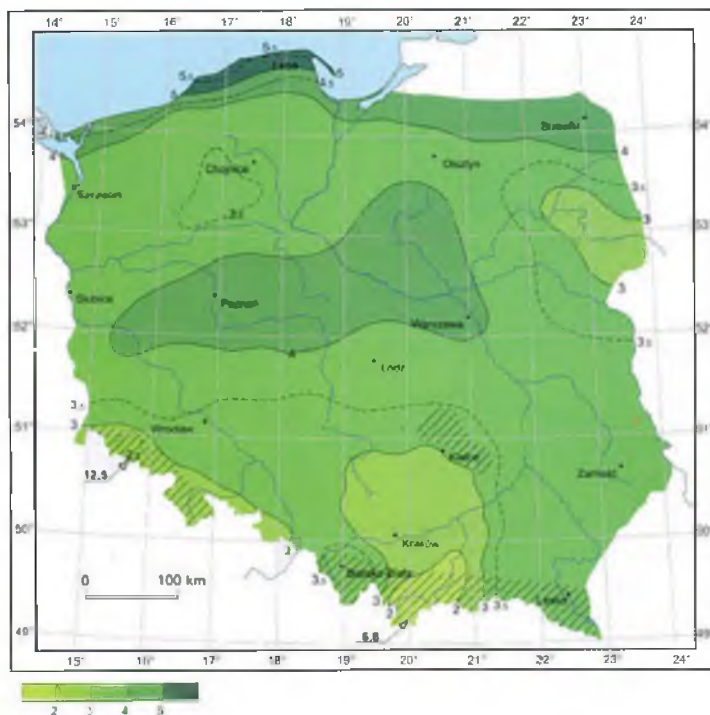
Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. Powiat słubicki leży w II strefie energii wiatrowej bardzo korzystnej, co oznacza, że na jego terenie występują sprzyjające warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Energia użyteczna wiatru w tej strefie na wysokości 30 m n.p.t. kształtuje się na poziomie ok. 1 250 kWh/rok/m². Jednak ze względu na dużą lesistość (47,0%) oraz formy ochrony przyrody, którymi objęto blisko 40,0% obszaru powiatu, można uznać, że powiat słubicki posiada umiarkowanie dobre warunki pod inwestycje wiatrowe.

Lokalizacja elektrowni wiatrowych w Polsce odbywa się pod hasłem wzrostu udziału proekologicznych źródeł energii w bilansie produkcji energii elektrycznej. Proekologiczność elektrowni wiatrowych polega na wykorzystaniu przez nie odnawialnego źródła energii oraz na braku emisji gazowych, ciekłych i stałych, zanieczyszczeń do środowiska. Są to jednak zarazem obiekty, które stwarzają problemy z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza w aspekcie ochrony przyrody (głównie ptaków) i krajobrazu oraz emisji hałasu.

Szczegółowe warunki lokalizacji inwestycji i jej wpływ na środowisko przyrodnicze muszą zostać określone w sporządzonym dla planowanej inwestycji raporcie oddziaływania na środowisko. Zapis wytycznych do sporządzenia takiego raportu został określony w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz

o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 353 ze zm.). Rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostały szczegółowo określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 71 ze zm.).

Rysunek 8 Prędkości średnie 10-minutowe (m/s) na wysokości 10 m n.p.g. w terenie otwartym i klasie szerokości 0-1

Źródło: Atlas klimatu Polski pod redakcją Haliny Lorenc, IMGW. Warszawa 2005

W powiecie słubickim wydano decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla 8 przedsięwzięć polegających na budowie elektrowni i parków wiatrowych. Wykaz elektrowni wiatrowych na omawianym terenie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Wykaz elektrowni wiatrowych na terenie powiatu słubickiego (stan na dzień 23.03.2016 r.)

Lp.	Lokalizacja	Inwestor	Typ inwestycji	Moc [MW]
1.	Gm. Ośno Lubuskie, Trześń	FW Trześń Sp. z o. o. ul. Wodociągowa 16, 69-220 Ośno Lubuskie	Budowa farmy wiatrowej Trześń, składającej się z dwóch siłowni wiatrowych o mocy łącznej do 6 MW	6
2.	Gm. Górzycza, Gm. Ośno Lubuskie, miejscowości: Radówek, Górzycza, Spudłów, Laski Lubuskie, Sienno	Starke Wind Górzycza Sp. z o.o.	Budowa zespołu elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą	34
3.	Gm. Rzepin, Drzeńsko	Farma Wiatrowa Drzeńsko Sp. z o.o.	Budowa farmy wiatrowej Drzeńsko - 9 elektrowni	Każda elektrownia do 5
4.	Gm. Ośno Lubuskie, Lubień	Global Wind Energy Poland Sp. z o. o. ul. Wilcza 66/68, 00-679 Warszawa	Budowa farmy wiatrowej w okolicach miejscowości Lubień	28
5.	Gm. Rzepin, Kowalów	-	Budowa Farmy Wiatrowej w okolicach	40,5

			miejsowości Kowalów	
6.	Gm. Rzepin, Drzeńsko	Buwita-Energia Sp. z o.o.	Budowa elektrowni wiatrowej i instalacji fotowoltaicznej Farma OZE Drzeńsko	1,5
7.	Gm. Słubice, m. Słubice	Agro-Wind Sp. z o.o.	Budowa instalacji wykorzystującej siłę wiatru do produkcji energii elektrycznej - elektrowni jednej turbiny wiatrowej omoty nominalnej do 2 MW o wysokości całkowitej (wieża plus łopata śmigła) do 160 m	do 2
8.	Gm. Rzepin, Lubiechnia Wielka, Kowalów	Starke Wind Rzepin Sp. z o.o. ul. Kosynierów Gdyńskich 51, 66-400 Gorzów Wlkp.	Budowa zespołu elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzystującą w obrębie miejscowości Kowalów i Lubiechnia Wielka	Nie przekroczy 68

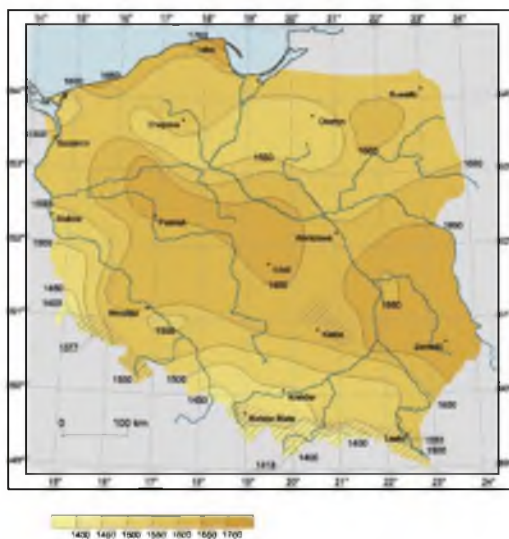
Źródło: <http://bip.gorzow.rdos.gov.pl>

Energia słoneczna

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Natężenie promieniowania słonecznego w całym obszarze województwa lubuskiego i w występujących warunkach klimatycznych zapewnia ekonomiczne przetwarzanie go w energię użyteczną.

Średnia gęstość energii słonecznej na terenie województwa lubuskiego wynosi do 1 022 kWh/m²/rok. Średnie nasłonecznienie w województwie wynosi około 1 600 godzin na rok. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na 6 miesięcy okresu wiosenno-letniego. Z uwagi na warunki klimatyczne kolektory słoneczne (najczęściej stosowane) umożliwiają pokrycie maksymalnie 70-80% wymaganej energii⁸.

Rysunek 9 Średnie roczne uśłonecznienie w Polsce (w godzinach)

Źródło: Atlas klimatu Polski pod redakcją Haliny Lorenc, IMGW. Warszawa 2005

Coraz częściej wykorzystuje się energię słoneczną, dzięki możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych na ten cel. W 2014 r. NFOŚiGW uruchomił Program Prosument, z którego można uzyskać dofinansowanie na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla osób fizycznych, wspólnot

⁸ Studium rozwoju systemów energetycznych, Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego.

mieszkaniowych, oraz spółdzielni mieszkaniowych. Finansowanie obejmuje systemy fotowoltaiczne o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kW_e. Wysokość dofinansowania wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji w tym 40% w formie dotacji.

Na terenie powiatu coraz powszechniej stosowane są ogniwa fotowoltaiczne do celów bytowych.

W powiecie wydano 9 decyzji środowiskowych dla przedsięwzięć polegających na wykorzystaniu energii słonecznej tj.:

- Budowa parku solarnego "Vieh" o mocy do 1MW na działce 248, obręb Pamięcin.
- Budowa parku solarnego "Ernte" o mocy do 1MW na działce 248, obręb Pamięcin.
- Budowa parku solarnego "Landwirt" o mocy do 1MW na działce 248, obręb Pamięcin.
- Budowa parku solarnego "Nemo" o mocy do 1MW na działce 248, obręb Pamięcin.
- Budowa farmy fotowoltaicznej 999kW, działka o nr ewid. gruntu 248, obręb Pamięcin.
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej, składającej się z niezależnych bloków o łącznej mocy do 5m MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą w pobliżu wsi Kunice, gm. Słubice – inwestor: ENITORA ENERGIA Sp. z o.o. ul. Olbryckiego 3, 78-200 Białogard;
- Budowa farmy fotowoltaicznej - zespołu paneli fotowoltaicznych służących do wytwarzania energii odnawialnej o mocy do 3 MW na działce nr 149/3 i 149/4 w obrębie m. Górzycy, inwestor: BB Development Sp. z o.o. ul. Za Bramką 12a/3, 61-824 Poznań;
- Budowa farmy fotowoltaicznej - zespołu paneli fotowoltaicznych służących do wytwarzania energii odnawialnej o mocy do 4 MW na działce nr 573/3 w obrębie m. Górzycy, inwestor: BB Development Sp. z o.o. ul. Za Bramką 12a/3, 61-824 Poznań;
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 50 MW, linii SN wraz z kablami sterowania i telekomunikacyjnymi, dróg wewnętrznych oraz urządzeń elektroenergetycznych w m. Słubice, inwestor: Viridimontana Sp. z o. o. Powstańców Wielkopolskich 1, 65-075 Zielona Góra.

Energia z biomasy i biogazu

Biomasa to najstarsze i najszerzej współcześnie wykorzystywane odnawialne źródło energii. Należą do niej zarówno odpady biodegradowalne z gospodarstw domowych, jak i pozostałości po przycinaniu zieleni miejskiej. Biomasa to cała istniejąca na Ziemi materia organiczna, wszystkie substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego ulegające biodegradacji. Biomasa są resztki z produkcji rolnej, pozostałości z leśnictwa, odpady przemysłowe i komunalne.

W poniższej tabeli przedstawiono różne sposoby pozyskiwania energii z biomasy.

Tabela 17 Energetyczność materiałów

Materiał	Energetyczność
Słoma żółta	14,3 MJ/kg
Słoma szara	15,2 MJ/kg
Drewno opałowe	13,0 MJ/kg
Trzcina	14,5 MJ/kg

Źródło: www.cire.pl

Biogaz zgodnie z prawem energetycznym to paliwo gazowe otrzymywane z surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości przemysłu rolno-spożywczego lub biomasy leśnej w procesie fermentacji metanowej.

Na terenie powiatu słubickiego wydano 3 decyzje środowiskowe dla przedsięwzięć polegających na wykorzystaniu biogazu, tj.:

- Gm. Rzepin, miejscowość Kowalów – budowa biogazowni rolniczej o mocy 1,0 MW zlokalizowanej na działce nr geod. 194/43, inwestor: osoba fizyczna,
- Gm. Słubice, miejscowość Golice – budowa biogazowni rolniczej o mocy 1,0 MW, zlokalizowanej na działce nr geod. 149/21, inwestor: BLB Sp. z o.o. Golice, ul. Słoneczna 4/2, 69-100 Słubice,
- Słubice - budowa biogazowni na paliwa ciekłe i stałe pochodzące z produkcji rolnej oraz spożywczej o mocy 2,0 MW, inwestor: ZEP Sp. z o.o. ul. Kościuszki 40/6, 30-105 Kraków.

Brak realizacji przedsięwzięć związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej związany jest głównie z niską świadomością ekologiczną mieszkańców, nieuzasadnionym strachem przed lokalizacją instalacji energetycznych. Brakuje działań związanych z promocją możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Niewątpliwie należy wzmocnić propagowanie postaw ekologicznych oraz podjąć radykalne działania zmierzające do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców.

6.3. Gospodarowanie wodami

Wody podziemne

Obszar powiatu według mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:200.000 należy do Szczecińskiego regionu hydrogeologicznego i niewielkiej części (gmina Cybinka) do regionu Wielkopolskiego. W hydrogeologicznym regionie szczecińskie poziomy wodonośne znajdują się w czwartorzędzie i trzeciorzędzie. Głównym poziomem użytkowym to czwartorzędowe piaski i piaski ze żwirem zalegające na głębokości od kilku do 80 m.

Rozpoznane i eksploatowane zasoby wód podziemnych na obszarze powiatu słubickiego z uwagi na charakter wód i występowanie, należą generalnie do wydzielonych jednostek hydrogeologicznych tzw. głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP). Na terenie powiatu znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 144 - Dolina Kopalna Wielkopolska. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 4000 km², natomiast szacunkowe zasoby wody ok. 480 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 60 m. Obszar GZWP nr 144 podlega wysokiej ochronie (OWO – obszar wysokiej ochrony). Obecnie zbiornik nie posiada pełnej dokumentacji geologicznej.

Tabela 18 Charakterystyka GZWP na terenie powiatu słubickiego

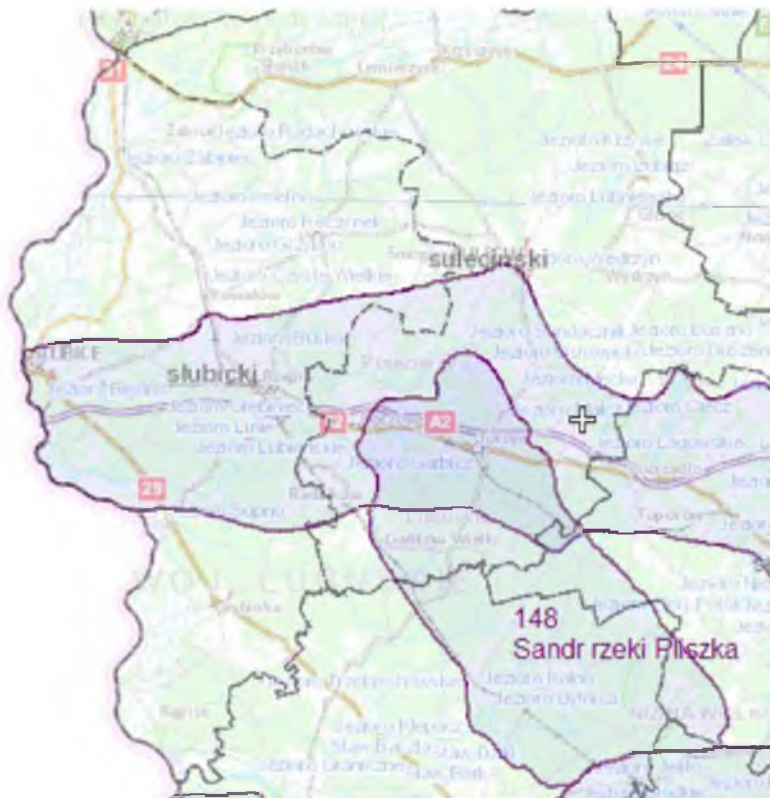
Stratygrafia	Czwartorzęd
Nazwa	Dolina Kopalna Wielkopolska
Nr zbiornika	144
GZWP [km ²]	4000
ONO [km ²]	408
OWO [km ²]	2902
ONO + OWO [km ²]	3310
Wiek utworów wodonośnych	QK

Typ ośrodka	Porowy
Zasoby dyspozycyjne tys. m ³ /dobę	480
Srednia głębokość ujęć [m]	60

Objaśnienia: QK – utwory czwartorzędu doliny kopalnej

Źródło: pgi.gov.pl

Rysunek 10 Położenie powiatu słubickiego względem głównych zbiorników wód podziemnych GZWP

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Na terenie województwa lubuskiego wyznaczono 18 jednolitych części wód podziemnych, w tym na obszarze powiatu słubickiego 2 JCWPd:

- nr 40,
- nr 58.

Jednolite części wód podziemnych są podstawowymi, jednostkowymi obszarami ochrony i gospodarowania wodami podziemnymi, które wyznaczono dla warstw wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiającej pobór znaczący dla zaopatrzenia ludności w wodę, lub w których ma miejsce przepływ podziemny o natężeniu znaczącym dla utrzymania pożądanego, dobrego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Od 2016 r. po akceptacji KZGW zgodnie z projektem aktualizacji *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry* obowiązywać będzie nowa wersja podziału obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z nowym podziałem powiat słubicki położony jest w obrębie JCWPd nr 40 i 58 regionu Warty.

Rysunek 11 Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych (JCWPd nr 40, 58)

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Stan wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW). Konieczność osiągnięcia celów ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych, a także w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę w jednolitych częściach wód podziemnych wyznaczono na rok 2015.

Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu słubickiego, prowadzone były w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2012 r. w JCWPd nr 59 (według podziału na 161 JCWPd). Do badania wyznaczono 4 punkty monitoringowe. W dwóch badanych punktach stwierdzono występowanie wód podziemnych zadowalającej jakości (III klasy), natomiast w jednym wody osiągnęły IV klasę jakości ze względu na zakres stężeń NH_4 , Fe i Mn oraz jeden punkt osiągnął V klasę jakości – zakres stężeń TOC, B, Cl, Na. Stan chemiczny JCWPd nr 59 można określić jako dobry o niskiej wiarygodności ponieważ opróbowane punkty zlokalizowano jedynie w jej zachodniej części. Należy zaznaczyć także, że analizowanej jednostce nie występują obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego oraz nie ma wyraźnego wpływu presji antropogenicznej na stan chemiczny jednostki. W celu ustalenia stanu chemicznego wód oraz występujących zagrożeń zaleca się wznowienie monitoringu wód podziemnych.

Na terenie powiatu słubickiego znajdują się cztery zrekultywowane składowiska odpadów komunalnych: w gminie Górzycza (działki 149/13 i 149/4, obręb Górzycza), w gminie Ośno Lubuskie (działka 493/3, obręb Ośno lubuskie), w gminie Cybinka (obwód Cybinka) oraz w gminie Rzepin (działka 239/1, obręb Lubiechnia Wielka). Na

składowiskach zakończono rekultywację w 2001 r. i 2004 r. a obecnie na dwóch prowadzi się monitoring poeksploatacyjny, który obejmuje: badanie gazu wysypiskowego, badanie wód powierzchniowych, wód odciekowych i wód podziemnych oraz osiadanie gleby.

Monitoring wód podziemnych na OSN

Niekorzystny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne ma intensywna gospodarka rolna. Przeprowadzone badania wykazały, że rolnictwo dostarcza zbyt dużo nawozów naturalnych, więcej aniżeli potrzebują tego rośliny, w skutek czego znaczna ich część przedostaje się do wód, pogarszając ich jakość i wywołując eutrofizację, tym samym uniemożliwiając m.in. rekreacyjne wykorzystanie jezior i dyskwalifikując wody do ich poboru w celu zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Zanieczyszczenie wód związkami azotu stanowi również zagrożenie dla ekosystemów wodnych i od wód zależnych.

Intensywna produkcja rolna i stosowanie nawozów w dawkach przekraczających potrzeby nawozowe roślin, powoduje przedostawanie się zawartych w nich składników (w szczególności azotu) do wód powierzchniowych i podziemnych, wpływając na ich jakość. Pomimo, że zużycie nawozów sztucznych jak i naturalnych zmniejszyło się w ostatnich latach, to jednak rolnictwo i hodowla nadal generują źródła zanieczyszczeń. Często zdarza się, że pola uprawne przylegają bezpośrednio do brzegów rzek i jezior. Brak bariery ochronnej w postaci pasów zieleni i zadrzewień sprzyja przenikaniem zanieczyszczeń rolniczych do wód.

Na terenie powiatu słubickiego nie występują obszary OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć).

Wody przeznaczone do spożycia przez mieszkańców

Warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 139 ze zm.). Wymagania, jakim powinna odpowiadać jakość wody i sposób sprawowania nadzoru zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989 ze zm.).

Badania jakości wód przeznaczonych do spożycia prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słubicach. W roku 2015 wydano 30 decyzji administracyjnych w celu uzyskania poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia, 8 decyzji zakazujących korzystania z wody dostarczanej ludności (7 decyzji dotyczyło wodociągów publicznych w tj.: w Słubicach w sieci rozdzielczej w miejscowości Pławidło wydano dwie decyzje o braku przydatności (ze względu na obecność bakterii grupy coli) Smogórach i Drzeniowie (ze względu na obecność bakterii grupy coli) w Pamięcinie - 2 decyzje (ze względu na obecność bakterii grupy coli, enterokoki) oraz w Żabczynie (ze względu na kwestionowane parametry fizykochemiczne: mangan i jon amonowy). Jakość wody z powyższych wodociągów nie odpowiadała wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W większości kwestionowane fizyko-chemiczne wskaźniki jakości wody miały wpływ na pogorszenie wartości użytkowej wody, lecz nie stwarzały ryzyka zdrowotnego dla osób z niej korzystających. Odnotowano nieakceptowaną wartość dla parametru fizycznego tj. barwy w wodzie z wodociągu publicznego w Maczkowie i dla parametrów chemicznych: mętności, manganu i jonu amonowego w wodzie

z wodociągu publicznego w Żabczynie (brak przydatności – konsumenci mieli zapewnioną wodę konfekcjonowaną dostarczaną przez właściciela wodociągu). W 2015 r. skontrolowano również 12 indywidualnych ujęć wody w powiecie (źródło: dane z PSSE w Słubicach).

Wody płynące

Głównym ciekim powiatu słubickiego jest rzeka Odra, stanowiąca zachodnią granicę powiatu, a zarazem Polski. Prawobrzeżny dopływ rzeki Odry - rzeka Ilanka, należy do średniej wielkości rzek Pojezierza Lubuskiego (dł. rzeki Ilanki – 20,5 km) i jest drugim z ważniejszych cieków powiatu. Ponadto przez omawiany teren przepływa również rzeka Pliszka, wypływająca z jeziora Malcz Południowy, a także rzeka Ośnianka (Łęcza, Lenka), której źródło znajduje się w podmokłej dolinie między Rzepinem a Ośnem Lubuskim. Wykaz cieków przepływających przez poszczególne gminy powiatu słubickiego przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 19 Wykaz cieków na terenie powiatu słubickiego

Nazwa ciek	Długość ogólna km
Rzeka Odra	76,400
Rzeka Ośnianka / Łęcza	15,920
Kanał Radach Duży	15,650
Kanał Radach Mały	1,556
Kanał Lipenka	3,400
Kanał Grabienko	2,210
Rzeka Ilanka	41,000
Rzeka Pliszka	31,200
Kanał Radzików	2,300
Kanał Grodno	1,300
Kanał A Przyrzecze	4,220
Kanał B Grzmiąca	4,526
Kanał C Kłopot	7,060
Kanał Luboński	7,720
Kanał A Luboński	2,930
Kanał Zbiornik (Krzysiński)	2,500
Kanał Cybinka	17,420
Kanał Konotop	5,000
Kanał A Swiecko	3,845
Kanał B Swiecko	3,600
Kanał Czarny	7,919
Kanał Nr 1 Pławidło	5,360
Kanał Nr 2 Pławidło	8,900
Kanał Struga Młyńska	6,000
Kanał A Kunowice	3,100
Kanał Racza Struga	25,288
Kanał A Ługi Górzyczne	8,707
Kanał B Ługi Górzyczne	0,960
Kanał Łężyny	4,764
Kanał Opaskowy Ługi Górzyczne	3,030
Kanał Owczary – Pamięcin	3,510
Kanał Kostrzyński	9,742
Kanał A Rzepin	1,590
RAZEM	338,627

Źródło: LZMiUW

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) określa zasady gospodarowania wodą w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na jej podstawie wszystkie kraje członkowskie zobowiązane były do osiągnięcia do końca roku 2015 dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych.

W Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) wyznaczono następujące cele środowiskowe dla wód powierzchniowych:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy,
- wdrażanie koniecznych środków w celu stopniowego redukcjonowania zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowe eliminowanie emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Transpozycji przepisów RDW do prawodawstwa polskiego dokonano przede wszystkim poprzez ustawę Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) oraz rozporządzenia wykonawcze. Ustawa ta stanowi podstawę prawną i merytoryczną do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badania wód powierzchniowych.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi według RDW są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i programy działań. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (PGW) stanowi podstawowy dokument planistyczny w zakresie gospodarowania wodami w celu zapewnienia utrzymania lub poprawy jakości wszystkich wód do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach w terminie późniejszym. PGW przedstawia m.in. cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro, lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym procesu planowania w gospodarowaniu wodami. JCWP zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów środowiskowych oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych do roku 2015.

Na terenie powiatu słubickiego wyznaczonych zostało 18 jednolitych części wód płynących (JCWP).

Tabela 20 Jednolite części wód płynących na terenie powiatu słubickiego

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	PLRW60002317872	Dopływ z jeziora Linie	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
2	PLRW60001717562	Dopływ z Mielesznicy	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
3	PLRW60002417899	Ilanka od Rzepi do ujścia	Małe i średnie rzeki na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
4	PLRW6000231786	Ilanka od źródeł do Rzepi	Potoki i strumienie na obszarach będących pod	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożona

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

			wpływem procesów torfotwórczych (23)			
5	PLRW6000017569	Kanał Luboński	Nieokreślony (0)	sztuczna część wód	zły	zagrożona
6	PLRW60001717529	Konotop	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
7	PLRW60002317892	Kuźnicza Struga	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
8	PLRW60002117999	Odra od Nysy Łużyckiej do Warty	Wielka rzeka nizinna (21)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
9	PLRW60002417699	Pliszka od Konotopu do ujścia	Małe i średnie rzeki na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
10	PLRW60001717674	Dopływ z Bargowa	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
11	PLRW600017175684	Cybinka	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
12	PLRW60001717564	Dopływ z Grzmiącej	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
13	PLRW6000231788	Dopływ z jeziora Głębokiego	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
14	PLRW600023189688	Dopływ z polderu z Ługów Górzycznych	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	sztuczna część wód	umiarkowany	zagrożona
15	PLRW60002418969	Kanał Postomski od Rudzianki do ujścia	Małe i średnie rzeki na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	zagrożona
16	PLRW600017189669	Łęcza	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
17	PLRW600017189686	Racza Struga do dopływu z Czarnowa	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	słaby	zagrożona
18	PLRW600024189689	Racza Struga od dopływu z Czarnowa do ujścia	Małe i średnie rzeki na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	zagrożona

Zródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Opracowanie typologii wód powierzchniowych było niezbędne z powodu ogromnej różnorodności warunków środowiskowych, które wpływają na charakter występowania organizmów wodnych. Pod względem typologii abiotycznej na terenie powiatu przeważają cieki zakwalifikowane do typów 17, 23 i 24. Zdecydowanie przeważają rzeki o charakterze nizinnych potoków piaszczystych (typ 17).

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* oraz powyższym zestawieniem większość JCWP wydzielonych na terenie powiatu wykazuje zły i słaby stan ekologiczny (9 JCWP). W 7JCWP stan wód uznano jako dobry, w 6 JCWP oceniono, że były zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych do końca 2015 r. głównie ze względu na wpływ działalności antropogenicznej na stan JCWP z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych

do zastosowania oraz niezbędne wysokie nakłady finansowe w celu poprawy JCW, spowodowało to konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych.

Stan wód płynących

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego zgodnie z cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.

Do głównych czynników, które negatywnie wpływają na środowisko wodne, zaliczamy:

- źródła punktowe – ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z zakładów przemysłowych i z aglomeracji miejskich;
- zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych;
- zanieczyszczenia liniowe – zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg lub torfowisk oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

Wszystkie ścieki z terenu powiatu słubickiego trafiające do oczyszczalni są oczyszczane metodami biologicznymi oraz biologiczno-mechanicznymi, zapewniającymi redukcję związków biogennych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niezorganizowana lub źle funkcjonująca gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich. W ostatnich latach prowadzone są działania związane z sanitacją tych terenów. W porównaniu z rokiem 2010 liczba mieszkańców terenów wiejskich podłączonych do kanalizacji zwiększyła się o ponad 10%. Można stwierdzić, że tym samym zmniejszyła się ilość ścieków, która trafiała bezpośrednio do wód i gruntu oraz z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Podstawę oceny stanu/potencjału ekologicznego stanowią elementy biologiczne: fitoplankton, fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, ichtiofauna. Rolę wspierającą elementy biologiczne spełniają wskaźniki fizykochemiczne.

Na podstawie badań przeprowadzanych w latach 2010-2014 przeprowadzono ocenę JCWP monitorowanych z zastosowaniem metody dziedziczenia wyników z czterech

lat (przez co należy rozumieć przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy nie były one objęte monitoringiem).

Na terenie powiatu słubickiego przeważają wody o umiarkowanym stanie/potencjale ekologicznym (JCW Racza Struga do dopł. z Czarnowa, Pliszka od Konotopu do ujścia, Odra od Nysy Łużyckiej do Warty, Dopływ z Mielesznicy) w dwóch JCWP stwierdzono dobry stan ekologiczny (JCWP Dopływ z Grzmiącej, Kanał Luboński). O wynikach stanu/potencjału ekologicznego wód decydowały wskaźniki fizykochemiczne, takie jak: ogólny węgiel organiczny, BZT₅, azot ogólny, fosfor ogólny, zawiesina ogólna.

Klasyfikacja stanu JCWP rzecznych w województwie lubuskim jak i w powiecie słubickim jest niekorzystna. Zdecydowana większość JCWP to wody o złym stanie, o czym zadecydował przede wszystkim stan/potencjał ekologiczny wód.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki z monitoringu jednolitych wód płynących.

Tabela 21 Wyniki badań stanu ekologicznego w punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2013-2014

Nazwa JCW	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biolog.	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (Grupy 3.1-3.5)	Stan /potencjał ekologiczny	STAN JCWP
Racza Struga do dopł. z Czarnowa	Racza Struga (Czerwony Kanał) - m. Czarnów	I	I	PPD	umiarkowany	zły
Ilanka od Rzepi do ujścia	Ilanka - m. Świecko	IV	I	PPD	słaby	zły
Pliszka od Konotopu do ujścia	Pliszka - m. Urad	III	I	II	umiarkowany	zły
Odra od Nysy Łużyckiej do Warty	Odra – m. Kłopot	II	I	PPD	umiarkowany	zły
Dopływ z Grzmiącej	Dopływ z Grzmiącej - m. Grzmiąca	II	I	II	dobry	-
Dopływ z Mielesznicy	Dopływ z Mielesznicy - m. Mielesznica	I	I	PSD	umiarkowany	zły
Kanał Luboński	Kanał Luboński - przepompownia przy kanale Cybinka	II	II	II	dobry	-

PSD – poniżej stanu dobrego

PPD – poniżej potencjału dobrego

Źródło: WIOŚ w Zielonej Górze 2013-2014r.

Wody stojące

Powiat słubicki wyróżnia się bogactwem i różnorodnością jezior np. polodowcowych głównie rynnowych. Wykaz największych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Wykaz zbiorników wodnych (stojących) na terenie powiatu słubickiego

Lp.	nazwa zbiornika	obszar ha
1.	Głębokie	21,60
2.	Krzesińskie	21,23
3.	Supno	21,22
4.	Urad	18,07
6.	Żabiniec	34,62
7.	Lubieńskie Duże	4,96
8.	Lubieńskie Małe	3,40
9.	Czyste Wielkie	27,4
10.	Czyste Małe	8,54
11.	Kociół	6,50

12.	Reczynek	27,86
13.	Grzybno	42,11
14.	Mościenko	4,07
15.	Odrzygosszcz	3,12
16.	Bielawa	2,22
17.	Imielno	20,70
18.	Małe	3,27
19.	Wielkie	7,66
20.	Lipieńskie	1,72
21.	Gronowskie	3,58
22.	Busko	48,5
23.	Długie	9,00
24.	Głębiniec	11,51
25.	Linie	18,80
26.	Oczko	3,31
27.	Popienko	4,41
28.	Rzepsko	11,00
29.	Błędno	4,20
30.	Gnilec	2,7
31.	Biskupickie	10,00
32.	Sułówek	5,00
33.	Bielawa	1,57
34.	Zielone	2,90
35.	Gnilno	9,65
36.	Stawy Sarnie	15,95

Zródło: RZGW w Szczecinie, RZGW w Poznaniu

Na terenie powiatu zlokalizowane są następujące jednolite części wód stojących:

Tabela 23 JCWP (jednolite części wód stojących) na terenie powiatu słubickiego

Lp	Nr JCWP, nazwa	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	PLLW10732 Jezioro Głębokie	3a	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
2	PLLW10320 Wielkie	3b	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
3	PLLW10929 Radachowskie	3b	naturalna część wód	dobry	niezagrożona

3b – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane,

3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane,

Zródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Stan jezior

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego zgodnie z cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.

Do głównych czynników, które negatywnie wpływają na środowisko wodne, zaliczamy:

- źródła punktowe – ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z zakładów przemysłowych i z aglomeracji miejskich;
- zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych;
- zanieczyszczenia liniowe – zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg lub torowisk oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

Na terenie powiatu słubickiego znajdują się jeziora małe, których powierzchnia nie przekracza 50 ha, w związku z czym nie są one badane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Stan kąpielisk

Na terenie powiatu nie funkcjonują kąpieliska, jednakże wyznaczone zostały miejsca wykorzystywane do kąpieli:

- na jeziorze Recznik w Ośnie Lubuskim,
- na jeziorze Długie w Rzepinie,
- na jeziorze Grzybno w Świniarach.

Badania wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli w ostatnich latach wykazały, że woda w badanym zakresie jest zgodna z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. Nr 86, poz. 478).

6.3.1. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Analizując powyższe wyniki należy stwierdzić, że źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych są:

- produkcja rolna oraz stosowanie nawozów oraz gnojowicy;
- eutrofizacja wód wywołana zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych i rolniczych;
- wysoki stopień zwodociągowania, przy niskim stopniu skanalizowania obszarów wiejskich;
- odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych;
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych.

6.3.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. jest dokumentem ustanawiającym ramy działania Unii Europejskiej w dziedzinie polityki wodnej. Określa ramy ochrony wód w celu racjonalnego gospodarowania ich zasobami, które ma służyć m.in. zaspokojeniu zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu.

W 2014 r. zużycie wody na potrzeby ludności na terenie powiatu słubickiego kształtowało się na poziomie 6 031,4 tys. m³ i było wyższe niż w 2010 roku o 6,6%. Na wzrost przyczyniło się większe zapotrzebowanie na wodę w przemyśle (33,9%) oraz rolnictwie i leśnictwie (o ponad 9%). Największy spadek zużycia wody odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych, tj. o 6,07%. W przypadku eksploatacji sieci wodociągowych zapotrzebowanie było nieco niższe niż w 2010 r. i spadło o ok. 1%. Najbardziej wodochłonną dziedziną

gospodarki na terenie powiatu słubickiego, na którą przypada najwyższe zapotrzebowanie na wodę jest rolnictwo i leśnictwo (ok. 65% udziału).

Tabela 24 Zużycie wody na cele gospodarki w gminach powiatu słubickiego

Jednostka	2010					2014				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]
Gm. Cybinka	450,0	0	100	350,0	204,4	782,7	0	460	322,7	193,6
Gm. Górzycza	114,5	0	0	114,5	102,4	125,0	0	0	125,0	107,9
Gm. Ośno Lubuskie	3351,1	18	3094	239,1	220,6	3 323,1	15	3 089	219,1	167,5
Gm. Rzepin	818,9	101	353	364,9	300,9	840,3	151	353	336,3	285,8
Gm. Słubice	898,8	0	0	898,8	715,1	960,3	14	0	946,3	695,0
Powiat słubicki	5 633,3	119	3 547	1 967,3	1 543,4	6 031,4	180	3902	1949,4	1449,8

wzrost zużycia w stosunku do roku 2010

spadek zużycia w stosunku do roku 2010

1 – zużycie ogółem, 2 – w przemyśle, 3 – na rolnictwo i leśnictwo, 4 – eksploatacja sieci wodociągowej, 5 – eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

W odniesieniu do poszczególnych gmin najwyższe ogólne zużycie wody odnotowano w gminie Ośno Lubuskie – 3 323,1 tys. m³. Na wysokie zużycie wody największy wpływ miało zapotrzebowanie na wodę w rolnictwie i leśnictwie. Najniższe zużycie wody zaobserwowano w gminie Górzycza – 125,0 tys. m³. Najwyższy wzrost zużycia wody w badanym okresie odnotowano w gminie Cybinka (wzrost o 43%). Spadek zużycia wody odnotowano w gminie Ośno Lubuskie.

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się w 2014 r. na poziomie 127,6 m³. Powiat słubicki charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników zużycia wody w przeliczeniu na mieszkańca, zajmując 4 miejsce w województwie. W odniesieniu do gmin najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Ośno Lubuskie – 513,2 m³/os. i Cybinka 118,1 m³/os. Z kolei najniższy w gminie Górzycza - 29,3 m³/os.

Tabela 25 Zmiany zużycia wody w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwach domowych w gminach powiatu słubickiego

Jednostka terytorialna	Wskaźnik zużycia wody w m ³ na 1 mieszkańca w 2010 r.	Wskaźnik zużycia wody w m ³ na 1 mieszkańca w 2014 r.
Gm. Cybinka	66,4	118,1
Gm. Górzycza	26,7	29,3
Gm. Ośno Lubuskie	514,1	513,2
Gm. Rzepin	82,0	84,3
Gm. Słubice	45,0	48,2
Powiat słubicki	118,5	127,6

wzrost zużycia w stosunku do roku 2010

spadek zużycia w stosunku do roku 2010

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

6.3.3. Zapobieganie podtopieniom i suszom

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Przepisy w sprawie ochrony przed powodzią zostały przetransponowane z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ocen ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa), która wymaga sporządzenia:

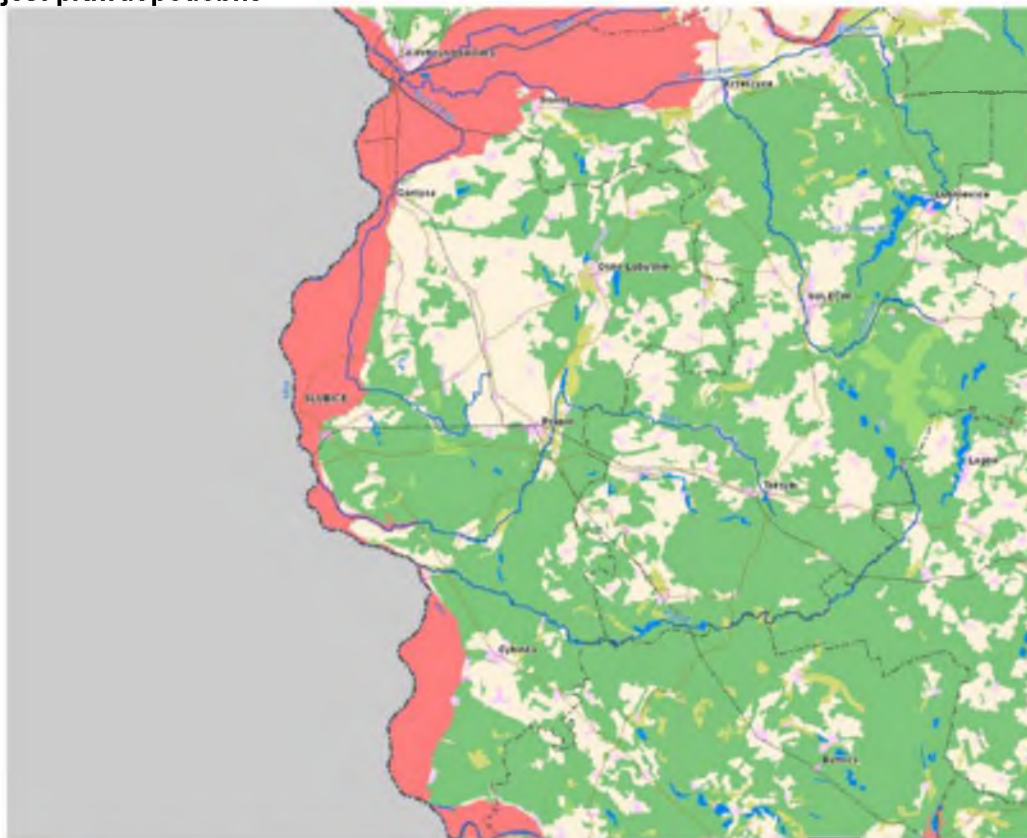
- wstępnej oceny ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2011 r.). Na tej podstawie określone zostały obszary, na których stwierdza się istnienie dużego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne;
- map zagrożenia i map ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2013 r.) dla obszarów, na których stwierdzono istnienie dużego ryzyka powodziowego, wyznaczonych na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Mapy wskazują obszary, w których prawdopodobieństwo powodzi jest: niskie (lub na których powódź będzie miała charakter zdarzenia ekstremalnego); średnie (występowanie powodzi nie częściej niż co 100 lat), a także wysokie;
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy (do 22 grudnia 2015 r.) opracowywanych na podstawie ww. map.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego stanowią podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi. Głównym celem opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego jest stworzenie podstaw do opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym – ostatniego etapu wdrażania Dyrektywy Powodziowej. Mapy te będą skutecznym narzędziem pozyskiwania danych, podstawą ustanawiania priorytetów i podejmowania dalszych decyzji o charakterze technicznym, finansowym i politycznym dotyczącym zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na obszarze powiatu słubickiego w wyniku wstępnej oceny ryzyka powodziowego wyznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi od strony rzeki Odry. Dla rzeki Odry Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządził mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”, zdefiniowane w art. 9 ust.1 pkt. 6c ustawy Prawo wodne. Wykonane też zostały mapy zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych. Mapy te zgodnie z ustawą zostały przekazane marszałkom województwa, starostom, wójtom i burmistrzom oraz komendantom wojewódzkich i powiatowych Państwowej Straży Pożarnej.

Poniższy rysunek przedstawia zasięg występowania powodzi według wstępnej oceny ryzyka powodziowego.

Rysunek 12 Wstępna ocena ryzyka powodziowego – obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne

 obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne

Źródło: kkgw.gov.pl

Wystąpienie powodzi na terenie powiatu może być spowodowane:

- lokalnymi gwałtownymi deszczami;
- gwałtownym topnieniem śniegu zasilanym intensywnymi deszczami przy zamrożonej powierzchni gruntu lub znikomej retencji;
- falą powodziową spowodowaną wysokimi stanami rz. Odry.

Działania związane z zapobieganiem negatywnym skutkom powodzi są niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców obszarów zagrożonych oraz warunkują one rozwój osadnictwa. Wyznaczone wzdłuż rzek ciągi ekologiczne podlegają ograniczeniom w zagospodarowaniu oraz całkowitemu zakazowi zabudowy. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z ustawą Prawo wodne zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk.

Większość cieków przepływających przez powiat jest uregulowana, jednak nie na całej swej długości. Wykaz cieków uregulowanych i nieuregulowanych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 Wykaz cieków uregulowanych i nieuregulowanych

Nazwa cieku	Długość ogólna km	Długość uregulowana km
Rzeka Ośnianka / Łęcza	15,920	10,100
Kanał Radach Duży	15,650	15,650
Kanał Radach Mały	1,556	1,556
Kanał Lipenka	3,400	3,400
Kanał Grabienko	2,210	2,210
Rzeka Ilanka	41,000	32,500
Rzeka Pliszka	31,200	31,200
Kanał Radzików	2,300	2,300
Kanał Grodno	1,300	1,300
Kanał A Przyrzecze	4,220	4,220
Kanał B Grzmiąca	4,526	4,526
Kanał C Kłopot	7,060	7,060
Kanał Luboński	7,720	7,720
Kanał A Luboński	2,930	2,930
Kanał Zbiornik (Krzesiński)	2,500	2,500
Kanał Cybinka	17,420	17,420
Kanał Konotop	5,000	5,000
Kanał A Swiecko	3,845	3,845
Kanał B Swiecko	3,600	3,600
Kanał Czarny	7,919	7,919
Kanał Nr 1 Pławidło	5,360	5,360
Kanał Nr 2 Pławidło	8,900	8,900
Kanał Struga Młyńska	6,000	6,000
Kanał A Kunowice	3,100	3,100
Kanał Racza Struga	25,288	25,288
Kanał A Ługi Górzyskie	8,707	8,707
Kanał B Ługi Górzyskie	0,960	0,960
Kanał Łężyny	4,764	4,764
Kanał Opaskowy Ługi Górzyskie	3,030	3,030
Kanał Owczary – Pamięcin	3,510	3,510
Kanał Kostrzyński	9,742	9,742
Kanał A Rzepin	1,590	1,590
RAZEM	262,227	247,907

Źródło: LZMiUW w Zielonej Górze

Tabela 27 Wykaz urządzeń przeciwpowodziowych na terenie powiatu słubickiego

Obiekt	Odcinek	Stan techniczny urządzeń ⁹
Rzeka Odra Dolina Słubice-Kostrzyn		
Kostrzyn-Słubice	wał letni Słubice	mogący zagrażać bezpieczeństwu
Kostrzyn-Słubice	wał zimowy Słubice	niezagrażający bezpieczeństwu
Kostrzyn-Słubice	2 a: Słubice Górzyska	niezagrażający bezpieczeństwu
Kostrzyn-Słubice	2 b: Górzyska/Kostrzyn n/O	niezagrażający bezpieczeństwu
Kanał Racza Struga Dolina Słubice-Kostrzyn		
Kanał Kostrzyński-Górzyska	Czarnów-Górzyska (L)	niezagrażający bezpieczeństwu
Górzyska	Górzyska (L)	niezagrażający bezpieczeństwu
Górzyska	Górzyska (P)	niezagrażający bezpieczeństwu
Kanał Kostrzyński-Żabice	Czarnów-Żabice (P)	niezagrażający bezpieczeństwu
Rzeka Odra Dolina Swiecko-Kunice		
Rybovice - Swiecko	Rybovice-Swiecko	zagrażający bezpieczeństwu
Rzeka Ilanka Dolina Swiecko-Kunice		

⁹Według wytycznych: Borys Magdalena, *Projektowanie i wykonawstwo ekranów przeciwfiltacyjnych z geomembran i mat bentonitowych w wałach przeciwpowodziowych i obwałowaniach zbiorników wodnych*, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty 2009

Wał wsteczny rzeki Ilanki	Świecko-Rybobice	zagrożający bezpieczeństwu
Rzeka Odra Dolina Rapice –Urad		
W-1	Rapice Urad	niezagrożający bezpieczeństwu
Kanał Cybinka Dolina Rapice-Urad		
W-2 wał wsteczny	Urad–Grzmiąca	niezagrożający bezpieczeństwu
Rzeka Odra Miłów-Krzesin		
W-1	Miłów Krzesin	3200 m - mogący zagrażać bezpieczeństwu, 4000 m - zagrożający bezpieczeństwu

Zródło: LZMiUW w Zielonej Górze

Budowa urządzeń piętrzących w rowach i ciekach pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych. Przegrodzenie rzeki wiąże się jednak z ingerencją w naturalny ekosystem wodny, skala takich przedsięwzięć nie ogranicza się tylko do samych koryt cieków, ale dotyczy również obszarów leżących w ich zlewniach, proces ten powoduje zakłócenie swobodnego przepływu ryb. Budowa i odbudowa większości urządzeń piętrzących związana jest z wykonaniem przy nich przepławek dla ryb. Wykonanie urządzeń piętrzących realizowane jest od ujścia w górę rzeki, w celu sukcesywnego udrożnienia rzeki dla migracji ryb, zwłaszcza dwuśrodowiskowych.

Na ciekach przepływających przez powiat słubicki znajduje się 25 urządzeń piętrzących, w tym 8 przepustów (w tym jeden betonowy z zastawką), 11 jazów (w tym 1 z mostem), 4 śluzy (w tym 3 śluzy wałowe), 2 mosty i 2 mnichy betonowe. Urządzeń wybudowana w latach 80. oraz jedno wybudowane przed 1945 r. według oceny LZMiUW są sprawne technicznie, a ich stan określono jako dostateczny. Dwa jazy kl. IV zostały wyłączone z eksploatacji.

Tabela 28 Wykaz budowli piętrzących na terenie powiatu słubickiego

Lp.	Rodzaj i nr budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia	Informacja o stanie technicznym, rok budowy lub rok modernizacji
1.	Śluza, klasa II	Kanał A Ługi Górzyckie w km 0+220	2,5	Stan techniczny – dostateczny, wiek – przed 1945 r.
2.	Jaz, kl.IV	Kanał Racza Struga w km 11+098	1,0	Stan techniczny – niedostateczny, (wyłączony z eksploatacji), wiek – przed 1982 r.
3.	Śluza wałowa, kl. II	Kanał Luboński w km 0+000	5,0	Stan techniczny – dostateczny wiek – 1997 r.
4.	Most i śluza wałowa z jazem, kl. II	Kanał Cybinka w km 0+175	1,7	Stan techniczny – dostateczny wiek – 1997 r.
5.	Śluza wałowa, kl. II	Kanał Cybinka w km 0+240	3,8	Stan techniczny – dostateczny wiek – 1984 r.
6.	Most i jaz, kl III	Kanał Cybinka w km 6+300	2,6	Stan techniczny – dostateczny wiek – 1986 r.
7.	Jaz z mostem, kl. III	Kanał C Kłopot w km 2+785	1,5	Stan techniczny – dostateczny wiek – 1988 r.
8.	Jaz, kl.IV	Rzeka Ilanka w km 22+250	2,0	Stan techniczny – niedostateczny (wyłączony z eksploatacji) Wiek – 1971 r.
9.	Jaz	Kanał Racza Struga w km 26+706	< 1,0	b.d
10.	Przepust betonowy z zastawką	Kanał Pławidło 1 w km 0+900	< 1,0	b.d
11.	Jaz	Rzeka Ilanka w km 15+700	< 1,0	b.d

12.	Jaz	Rzeka Pliszka w km 8+770	< 1,0	b.d
13.	Przepust	Kanał A Przyrzecze w km 0+250	< 1,0	b.d
14.	Przepust	Kanał A Przyrzecze w km 2+050	< 1,0	b.d
15.	Przepust	Kanał Luboński w km 7+720	< 1,0	b.d
16.	Przepust	Kanał A Luboński w km 0+875	< 1,0	b.d
17.	Jaz	Kanał B Grzmiąca w km 2+612	< 1,0	b.d
18.	Przepust	Kanał C Kłopot w km 5+880	< 1,0	b.d
19.	Przepust	Kanał C Kłopot w km 7+060	< 1,0	b.d
20.	Jaz	Kanał Zbiornik w km 2+450	< 1,0	b.d
21.	Jaz	Kanał Radach Duży w km 0+488	< 1,0	b.d
22.	Mnich betonowy	Kanał Radach Duży w km 3+145	< 1,0	b.d
23.	Mnich betonowy	Kanał Radach Duży w km 5+740	< 1,0	b.d
24.	Przepust	Kanał Grabienko w km 2+210	< 1,0	b.d
25.	Jaz	Rzeka Ośnianka w km 19+188	< 1,0	b.d

Zródło: LZMiUW w Zielonej Górze

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią również rowy melioracyjne. Łączna długość rowów melioracyjnych na terenie powiatu słubickiego wynosi 882,052 km. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 12 045 ha (źródło: LZMiUW).

Rowy melioracyjne pełnią bardzo ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią. Ze względu na prawidłowe funkcjonowanie niezbędna jest ich konserwacja co najmniej dwa razy do roku tj. wiosną i jesienią. Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z naprawą systemów melioracyjnych i drenarskich mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych. Szczególne zagrożenie stwarza to dla lasów bagiennych i zarośli łęgowych występujących w dolinach rzecznych). Zaniechanie wykaszania i wypasu jest natomiast dodatkowym czynnikiem przyspieszającym to zjawisko.

Na terenie powiatu słubickiego na omawianym terenie funkcjonują dwa małe zbiorniki retencyjne w postaci naturalnych zbiorników wodnych o pojemności 1000 m³ i powierzchni 1900 m² oraz pojemności 18750 m³ i powierzchni 25500 m². Zauważalne zmiany klimatu mogą mieć duży wpływ na gospodarkę wodną zwłaszcza w rolnictwie w wyniku zwiększenia ewapotranspiracji przy jednoczesnym zmniejszeniu opadów w okresie wegetacyjnym. Jednym z podstawowych działań dla poprawy struktury bilansu wodnego Ziemi Lubuskiej powinno być zatem zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni między innymi poprzez realizację programu małej retencji. Głównym celem działań z zakresu małej retencji wodnej jest zwiększenie zdolności retencyjnych małych zlewni w celu ochrony przed powodzią i suszą z jednoczesną poprawą walorów przyrodniczych środowiska naturalnego.

6.4. Gospodarka wodno-ściekowa

6.4.1. Sieć wodociągowa

Według danych GUS na terenie powiatu słubickiego długość sieci wodociągowej wynosi 303,4 km. Do budynków doprowadzonych jest łącznie 6 166 sztuk przyłączy.

Z sieci wodociągowej korzysta niemal 92,4% mieszkańców powiatu tj. ok. 43,7 tys. osób.

Stan wodociągów oceniany jest jako dobry, a jakość dostarczanej wody spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Zbiorowe zaopatrzenie ludności powiatu w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych z utworów czwartorzędowych. Woda do spożycia prowadzona jest za pośrednictwem 44 wodociągów. Wykaz poszczególnych ujęć wody na terenie powiatu znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 29 Wykaz podziemnych ujęć wody na terenie powiatu słubickiego (stan na koniec 2015r.)

miejsce ujęcia wody	Stratygrafia np. trzeciorzęd, czwartorzęd	liczba studni	wydajność ujęcia wody m ³ /h	Data i znak pozwolenia wodnoprawnego oraz termin obowiązywania	czy ujęcie posiada stację uzdatniania – miejscowość	miejscowości obsługiwane przez wodociąg	pobór wody na koniec 2014 r. tys.m ³	pobór wody na koniec 2015 r. tys. m ³
Gmina Cybinka								
Białków	czwartorzęd	3	120	data wydania 2014.09.23 OŚ.6341.46.2014 termin ważności 2024.09.15	Białków	Białków, Cybinka, Grzmiąca, Sądów, Bieganów, Rybojedzko	142588	177471
Radzików	czwartorzęd	2	1,54	data wydania 2015.09.04 OŚ.6341.35.2015 termin ważności 2025.08.20	Radzików	Radzików	7078	8477
Maczków	czwartorzęd	2	4,9	data wydania 2009.01.19 OŚ.6223-39/08 termin ważności 2019.01.10	Maczków/ Urad	Maczków	22617	23625
Bieganów	trzeciorzęd	5	46	data wydania 2015.12.31 OŚ.6341.63.2015 termin ważności 2025.12.20	Bieganów	Bieganów gospodarstwo	76071	29677
Tawęcín	czwartorzęd	1	1,86	data wydania 2016.07.08 OŚ.6341.26.2016 termin ważności 2026.07.01	Tawęcín	Tawęcín gospodarstwo rolne Bieganów	2902	1982
Rąpice	czwartorzęd	2	6	data wydania 2015.09.25 OŚ.6341.41.2015 termin ważności 2025.09.20	Rąpice	Rąpice, Kłopot	23524	28217
Drzeniów	czwartorzęd	2	6	data wydania 2015.11.30 OŚ.6341.55.2015 termin ważności 2025.11.15	Drzeniów	Drzeniów, Rzeczyca	17385	18949
Gmina Górzycza								
Żabice	czwartorzęd	2	58	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223-37/07 termin ważności 2018.01.10	Żabice	Żabice	13045	15905
Czarnów	czwartorzęd	2	38,7	data wydania	Czarnów	Czarnów	15972	20862

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

				2008.01.14 OŚ.6223-38/07 termin ważności 2018.01.10				
Górzycza	czwartorzęd	4	90,1	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223-34/07 termin ważności 2018.01.10	Górzycza	Górzycza, Owczary	46181	65114
Ługi Górzyckie	czwartorzęd	1	9,5	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223.39/07 termin ważności 2018.01.10	Ługi Górzyckie	Ługi Górzyckie	2627	2773
Pamięcin	czwartorzęd	2	15	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223-35/07 termin ważności 2018.01.10	Pamięcin	Pamięcin	10333	13598
Laski Lubuskie	czwartorzęd	1	9,5	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223-36/07 termin ważności 2018.01.10	Laski Lubuskie	Laski Lubuskie	3799	4820
Spudłów	czwartorzęd	1	9,1	data wydania 2008.01.14 OŚ.6223-40/07 termin ważności 2018.01.10	Spudłów	Spudłów	4152	2127
Stańsk	czwartorzęd	2	studnia nr 1 ≤ 17,00 studnia nr 2 ≤ 10,00	data wydania 2015.04.07 OŚ.6341.11.2015 termin ważności 2035.04.01	Stańsk	Stańsk, Chartów	7687	12292
Gmina Ośno Lubuskie								
Ośno Lub.	czwartorzęd	5	102,0	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-11/06 Zmiana OŚ.6223- 26/10 termin ważności 2026.01.15	Ośno Lub.	Ośno Lub.	188062	211818
Grabno	czwartorzęd	2	21,5	data wydania 2014.07.31 OŚ.6341.45.2014 termin ważności 2034.07.15	Grabno	Grabno	4494	5333
Trześniów	czwartorzęd	1	6,3	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-10/06 termin ważności 2026.01.15	brak	Trześniów	6068	7349
Świniary	czwartorzęd	1	6,4	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-9/06 termin ważności 2026.01.15	Świniary	Świniary	7977	8886
Gronów	czwartorzęd	1	3,8	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-2/06 termin ważności 2026.01.15	brak	Gronów	7606	8599
Lubień	czwartorzęd	1	7,3	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-4/06 termin ważności 2026.01.15	Lubień	Lubień	12750	9893

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Radachów	czwartorzęd	2	10,6	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-5/06 termin ważności 2026.01.15	Radachów	Radachów	20674	25295
Sienno	czwartorzęd	1	4,6	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-3/06 termin ważności 2026.01.15	brak	Sienno	6913	7928
Połęcko	czwartorzęd	1	10,0	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-1/06 termin ważności 2026.01.15	Połęcko	Połęcko	11522	12395
Podośno	czwartorzęd	2	2,3	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-6/06 termin ważności 2026.01.15	brak	Podośno	10494	8408
Smogóry Wieś	trzeciorzęd	2	20,2	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-8/06 termin ważności 2026.01.15	Smogóry	Smogóry	31229	32431
Ośno Lub. Os. Kochań	czwartorzęd	1	15	data wydania 2016.01.21 OŚ.6341.73.2015 termin ważności 2036.01.10	Ośno Lub. Os. Kochań	Kochań	2306	2389
Lipienica	czwartorzęd	1	3,0	data wydania 2006.03.05 OŚ-6223-7/06 termin ważności 2026.01.15	Lipienica	Lipienica	2125	2164
Stadion Ośno Lub.	czwartorzęd	1	9,5	data wydania 2010.08.30 OŚ.6223-12/10 termin ważności 2030.08.01	brak	Ośno Lub.	1504	4656
Gmina Rzepin								
Rzepin, ul. Malinowa	czwartorzęd	2	37,9	data wydania 2013.06.06 OŚ.6341.15.2013 termin ważności 2023.06.01	Rzepin	Rzepin	274,9	279,4
Rzepin, Al. Wolności	czwartorzęd	3	65,0	data wydania 2012.07.30 OŚ.6341.7.2012 termin ważności 2032.07.01	Rzepin	Rzepin	59,2	60,8
Kowalów	czwartorzęd	2	30,0	data wydania 2013.10.07 OŚ.6341.43.2013 termin ważności 2023.09.30	Kowalów	Kowalów	33,2	39,7
Gajec	czwartorzęd	2	4,1	data wydania 2013.06.06 OŚ.6341.12.2013 termin ważności 2023.06.01	Gajec	Gajec	5,5	5,8
Drzeńsko	czwartorzęd	2	8,8	data wydania 2013.06.14 OŚ.6341.16.2013 termin ważności 2023.06.01	Drzeńsko	Drzeńsko	12,8	18,8
Lubiechnia	czwartorzęd	1	15,6	data wydania	Lubiechnia	Lubiechnia	10,6	12,9

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Wlk.				2013.05.23 OŚ.6341.20.2013 termin ważności 2023.06.01	Wlk.	Wlk.		
Radów	czwartorzęd	2	11,6	data wydania 2013.05.23 OŚ.6341.10.2013 termin ważności 2023.06.01	Radów	Radów, Radówek	13,2	13,0
Serbów	czwartorzęd	2	11,9	data wydania 2013.05.23 OŚ.6341.11.2013 termin ważności 2023.06.01	Serbów	Serbów	5,3	6,3
Starków	czwartorzęd	1	9,4	data wydania 2013.05.23 OŚ.6341.14.2013 termin ważności 2023.06.01	Starków	Starków	8,2	8,2
Sułów	czwartorzęd	1	11,9	data wydania 2013.05.23 OŚ.6341.17.2013 termin ważności 2023.06.01	Sułów	Sułów	12,5	13,6
Gmina Słubice								
Słubice	czwartorzęd	7	264	data wydania 2014.06.06 OŚ.6341.28.2014 termin ważności 2034.06.01	Słubice	Słubice, Kunowice, Nowy Lubusz, Kol. Lubusz, Pławidło	1.557,7	1.628,2
Rybovice	czwartorzęd	3	16,55	data wydania 2015.02.04 OŚ.6341.82.2014 termin ważności 2035.01.30	Rybovice	Rybovice Świecko Kunice	29,5	27,8
Stare Biskupice	czwartorzęd	2	20	data wydania 2011.06.17 OŚ.6341.20.2011 termin ważności 2021.12.31	Stare Biskupice	Stare Biskupice, Nowe Biskupice, Drzecin	19,9	36,8
Lisów	czwartorzęd	2	8,89	data wydania 2007.01.31 OŚ-6223-44/06 termin ważności 2017.01.31	Lisów	Lisów	4,9	4,7
Golice	czwartorzęd	2	40	data wydania 2015.12.09 OŚ.6341.61.2015 termin ważności 2035.12.01	Golice	Golice	13,4	18,8

Zródło: Ankietyzacja gmin

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów ujęcia, ustanawiane są strefy ochronne ujęć wody. Strefa ochronna stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Strefę ochronną dzieli się na teren ochrony: bezpośredniej i pośredniej. Strefę ochronną ustanawia, w drodze rozporządzenia, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody, wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. Dopuszcza się ustanowienie strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, jeżeli jest to uzasadnione lokalnymi warunkami hydrologicznymi

i geomorfologicznymi oraz zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody. Jeśli wniosek dotyczy ustanowienia jedynie terenu ochrony bezpośredniej decyzję administracyjną wydaje organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego - starosta lub marszałek.

Strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002 r. wygasły z dniem 31 grudnia 2012 r. (zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32, poz.159 ze zm.). Zarządcy ujęć wód podziemnych zobowiązani są do sformalizowania stanu prawnego i wystąpienia z wnioskiem do Starosty lub dyrektora RZGW o ustanowienie nowych stref ochronnych.

Wykaz aktualnych decyzji ustanawiających strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu słubickiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30 Wykaz obowiązujących decyzji ustanawiających strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu słubickiego

Lokalizacja	Rodzaj strefy: bezp/pośr.	Nr decyzji	Data wydania	Data ważności
Działka ewidencyjna nr 172/2, obręb Golice, Właściciel: Zakład Usług Wodno - Ściekowych Sp. z o.o. ul. Krótka 9, 69-100 Słubice	bezpośrednia	OŚ.6320.1.2015	2015.12.16	bezterminowo
Działka ewidencyjna nr 136/2, obręb Rybocice, właściciel: Zakład Usług Wodno - Ściekowych Sp. z o.o. ul. Krótka 9, 69-100 Słubice	bezpośrednia	OŚ.6320.1.2016	2016.04.22	bezterminowo
Działka ewidencyjna nr 143/3, obręb Lisów, właściciel: Zakład Usług Wodno - Ściekowych Sp. z o.o. ul. Krótka 9, 69-100 Słubice	bezpośrednia	OŚ.6320.2.2016	2016.04.22	bezterminowo
Działki ewidencyjne : nr 287/3, 260/1, 260/2, 259/1, 260/3, obręb Świecko, nr 74/5, obręb Słubice 3 oraz nr 241/3, 242/4, obręb Kunowice, właściciel: Zakład Usług Wodno - Ściekowych Sp. z o.o. ul. Krótka 9, 69-100 Słubice	bezpośrednia	OŚ.6320.3.2016	2016.06.15	bezterminowo
Działka ewidencyjna : nr 136/1, obręb Drzeńsko właściciel: Przedsiębiorstwo Wodno - Kanalizacyjne „EKO” Sp. z o. o. z siedzibą w Rzepinie, przy ul. Mickiewicza 79	bezpośrednia	OŚ.6320.4.2016	2016.06.27	bezterminowo
Działka ewidencyjna : nr 1019/25, obręb Rzepin właściciel: Przedsiębiorstwo Wodno - Kanalizacyjne „EKO” Sp. z o. o. z siedzibą w Rzepinie, przy ul. Mickiewicza 79	bezpośrednia	OŚ.6320.5.2016	2016.06.27	bezterminowo
Działki ewidencyjne : nr 187/79, 187/65, 192/1, obręb Rzepin, właściciel: Przedsiębiorstwo Wodno - Kanalizacyjne „EKO” Sp. z o. o. z siedzibą w Rzepinie, przy ul. Mickiewicza 79	bezpośrednia	OŚ.6320.6.2016	2016.06.27	bezterminowo

Źródło: Starostwo Powiatowe w Słubicach, Ankietyzacja gmin.

W latach 2010-2014 na terenie powiatu słubickiego zrealizowano projekty, dzięki którym powstało ok. 8,5 km nowej sieci wodociągowej oraz ok. 233 przyłączy. Poniższa tabela przedstawia tendencje zmian w zakresie infrastruktury wodociągowej w latach 2010 i 2014.

Tabela 31 Infrastruktura wodociągowa w gminach powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014

Jednostka terytorialna	2010				2014			
	Sieć wodociągowa	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień zwodociąg.	Sieć wodociągowa	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień zwodociąg.
	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]
Gm. Cybinka	84,8	1390	6032	89,1	84,8	1336	5855	88,2
Gm. Górzycza	41,2	755	4115	96,1	41,2	783	4118	96,2
Gm. Ośno Lubuskie	41,2	958	6349	97,1	41,9	976	6305	97,9
Gm. Rzepin	49,7	951	8459	84,5	56,6	1074	8488	85,4
Gm. Słubice	78,0	1879	18835	94,4	78,9	1997	18913	94,6
Powiat słubicki	294,9	5933	43790	92,1	303,4	6166	43679	92,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

6.4.2. Sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków

Według dostępnych danych z GUS długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2014 r. wynosiła 181,4 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków wynosiła 4151 sztuk. Z sieci kanalizacyjnej korzystało ok. 33,5 tys. mieszkańców tj. 70,8% ludności powiatu. Pod tym względem powiat słubicki zajmował 4 miejsce w województwie lubuskim.

W latach 2010-2014 zauważalny jest również rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie powiatu. W stosunku do roku 2010 przybyło 18,5 km sieci kanalizacyjnej oraz 702 przyłączy prowadzących do budynków. Liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrosła o 16,4%, czyli dostępu do infrastruktury kanalizacyjnej uzyskało w tym czasie aż ok. 5472 mieszkańców.

Szczegółowe informacje na temat infrastruktury kanalizacyjnej zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 32 Infrastruktura kanalizacyjna w gminach powiatu słubickiego w latach 2010 i 2014

Jednostka terytorialna	2010				2014			
	Sieć kanalizacyjna	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień skanalizow.	Sieć kanalizacyjna	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień skanalizow.
	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]
Gm. Cybinka	30,4	719	2422	35,8	30,4	719	3 480	52,4
Gm. Górzycza	25,0	503	2148	50,1	32,2	619	3 136	73,2
Gm. Ośno Lubuskie	29,6	556	2620	40,1	31,1	563	3 636	56,5
Gm. Rzepin	29,2	556	5078	50,7	30,5	923	6 904	69,5
Gm. Słubice	48,7	1115	15711	78,7	57,2	1327	16 295	81,5
Powiat słubicki	162,9	3449	27979	58,8	181,4	4151	33451	70,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

Mieszkańcy, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej, ścieki gromadzą w zbiornikach bezodpływowych. Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 15 lipca 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422) zbiorniki bezodpływowe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych, niemających możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej.

Z kolei ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.) nakłada na gminy obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych oraz komunalnych osadów ściekowych.

Wykaz zewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33 Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu słubickiego

Gmina	Liczba zbiorników bezodpływowych	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
Gm. Cybinka	663	79
Gm. Górzycza	181	b.d.
Gm. Ośno Lubuskie	344	37
Gm. Rzepin	591	31
Gm. Słubice	712	63

Źródło: Ankietyzacja Gmin

Zarówno ścieki z systemu kanalizacji sanitarnej jak i odbierane z indywidualnych zbiorników bezodpływowych odprowadzane są do oczyszczalni ścieków. Ścieki z terenu powiatu słubickiego trafiają do 11 gminnych oczyszczalni ścieków. Wykaz oczyszczalni ścieków znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 34 Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie powiatu słubickiego

Lp.	Nazwa oczyszczalni, lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	przepustowość [m ³ /dobę]	RLM	Bezpośredni odbiórnik ścieków oczyszczonych	Miejscowości obsługiwane
1.	Cybinka, gm. Cybinka	Mechaniczno-biologiczna	PW 300	3000	Ciek Cybinka	Drzeniów, Cybinka
2.	Bieganów gm. Cybinka	Mechaniczno-biologiczna	PW 145	1045	Kanał Cybinka	Białków, Bieganów, Grzmiąca, Kłopot, Koziczyn, Krzesin, Maczków, Mielesznica, Radzików, Rąpice, Rybojedzko, Sądów, Tawęcín, Urad
3.	Górzycza, gm. Górzycza	Mechaniczno-biologiczna	PW 363	3300	Kanał Racza Struga	Górzycza, Owczary, Pamięcin, Golice
4.	Czarnów, gm. Górzycza	Mechaniczno-biologiczna	PW 168	1444	Rów Ko-G	Czarnów, Żabice, Stańsk
5.	Ługi Górzyckie, gm. Górzycza	Mechaniczno-biologiczna	PW 25	164	Kanał Łężyny	Ługi Górzyckie
6.	Rzepin ul. Mickiewicza, gm. Rzepin	Mechaniczno-biologiczna	PW 1205	8760	Rzeka Ilanka	Rzepin, Staroścín
7.	Kowalów, gm. Rzepin	Mechaniczno-biologiczna	PW 92,40	550	Rów melioracyjny	Kowalów /część/
8.	Ośno Lub. ul. Okrzei 39, gm. Ośno Lub.	Mechaniczno-biologiczna	PW 350	4851	Rzeka Ośnianka	Sienno, Podośno, Świniary, Połęcko, Grabno, Radachów, Smogóry, Lubień, Gronów, Trześniów, Lipienica, Kochań, Rosławice
9.	Ośno Lub. ul. Kolejowa 8, gm. Ośno Lub.	Mechaniczno-biologiczna	PW 175	1330	Rów melioracyjny	Sienno, Podośno, Świniary, Połęcko, Grabno, Radachów, Smogóry, Lubień, Gronów, Trześniów, Lipienica, Kochań, Rosławice
10.	Słubice, ul. Żurawia 10	Mechaniczno-biologiczna	PW 4641	23027	Kanał Czarny	Słubice, Drzecín, Kunice, Kunowice, Lisów, Nowe Biskupice, Nowy Lubusz, Kolonia Lubusz, Pławidło, Rybocice, Stare

						Biskupice, Świecko, Sułówek,
11.	Terminal Towarowych Odpraw Celnych w Świecku	Mechaniczno-biologiczna	PW 430	2150	Rów melioracyjny	Podmioty na: Terminalu Towarowych Odpraw Celnych Świecko oraz Kostrzyńsko - Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Źródło: Ankietyzacja gmin

Jakość ścieków surowych doprowadzanych do gminnych oczyszczalni w 2015 roku została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 35 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Cybinka

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	444	10	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	1077	72	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	372	15	35 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM od 2000 do 9999 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 36 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Bieganów

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	259	2	40 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	490	25	150 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	132	4	50 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM poniżej 2000 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 37 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Górzycy

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	535	4	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	1206	33	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	425	8	35 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM od 2000 do 9999 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 38 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Ośno Lubuskie, ul. Kolejowa

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	n.b.	17,0	40 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	n.b.	72,5	150 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	n.b.	15,5	50 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM poniżej 2000 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 39 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Ośno Lubuskie, ul. Okrzei

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	n.b.	16,7	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	n.b.	83,1	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	n.b.	16,1	35 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM od 2000 do 9999 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 40 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Rzepin, ul. Mickiewicza

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	395	4,48	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	829	45,88	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	292	5,95	35 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM od 2000 do 9999 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Tabela 41 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalni ścieków w m. Słubice, ul. Żurawia

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2015		normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
BZT5 [mgO ₂ /l]	462,75	8,08	15 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	777,50	46,25	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	352,75	9,43	35 mg/l
azot ogólny	72,14	4,69	15 mgN/l
fosfor ogólny	8,90	0,39	2 mgP/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM od 15000 do 99999 - Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800)

Źródło: Ankietyzacja gmin

Analizując wielkość wskaźników w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do odbiorników wynika, że badane wskaźniki mieszczą się w normach wyznaczonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1800).

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 21 maja 1991 roku (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych jest *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitacji na ich terenach. Systemy sieciowe powinny obsługiwać w 2015 roku 98% mieszkańców dla aglomeracji >100 000 RLM, 90% mieszkańców dla aglomeracji 15 000 – 100 000 RLM i 80% mieszkańców dla aglomeracji 2 000 – 15 000 RLM.

Wykaz wyznaczonych na terenie powiatu aglomeracji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu słubickiego

Id. nazwa aglomeracji	*RLM rzeczywista	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	Liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego	% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego 2015r.
PLLU016 Słubice	24167	17797	17725	72	0	100	100
PLLU027 Rzepin	11949	8775	7339	1381	55	69	69
PLLU038 Ośno Lubuskie	4040	3724	3650	63	11	97	97
PLLU043 Cybinka	3760	3397	2436	961	346	65	66
PLLU050 Górzycza	2774	2620	2543	0	0	97	97

*według AKPOŚK 2015 r.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji KPOŚK 2015 r.

W dalszym ciągu konieczna jest przede wszystkim dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych w celu dociążenia ściekami istniejących oczyszczalni, budowa oczyszczalni przydomowych na terenach o rozproszonej zabudowie oraz racjonalne gospodarowanie wodą w zakładach produkcyjnych i gospodarstwach domowych. Niezbędne jest również prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych przez gminy oraz likwidacja nieszczelnych szamb.

6.5. Gleby

Na terenie powiatu dominują gleby brunatne i pseudobielicowe (ok. 25 tys. ha). Następne grupy to: mady, czarne ziemie – wytworzone z piasków, pyłów i glin, gleby murszowe, murszowate i mułowo – torfowe (ok. 6,7 tys. ha). Wśród gruntów ornych przeważają gleby średniej klasy IV a i IV b (ok. 16,3 tys. ha). Na drugim miejscu pod względem powierzchni znajdują się gleby słabej klasy V i VI (ok. 14,4 tys. ha).

Generalnie na omawianym obszarze występują gleby słabe oraz średnie. Na terenie powiatu nie występują gleby najlepsze I klasy bonitacyjnej.

Ochronie przed działalnością inwestycyjną powinny podlegać gleby o wysokim potencjale produkcyjnym, bezwzględnie, gdy stanowią zwarte kompleksy.

Na terenie powiatu występują w przewadze gleby słabe oraz średnie, podatne na degradację. Czynnikiem wpływającym na degradację gleb jest między innymi użytkowanie rolnicze oraz erozja. W celu przeciwdziałania degradacji konieczne jest uwzględnienie stopniowej zmiany struktury użytkowania gleb. Na glebach bardzo słabych, powinna ona postępować w kierunku ograniczania pól uprawnych na rzecz lasów i innych użytków zielonych, które najlepiej chronią glebę.

Właściwości chemiczne gleb w każdej gminie mogą być w mniejszym lub większym stopniu zróżnicowane, co wynika ze zmienności skał glebotwórczych, rzeźby terenu i stosunków wodnych gleb, a w wielu przypadkach zależą również od struktury użytkowania, zasiewów, intensywności nawożenia i częstotliwości wapnowania. Przy ocenie agrochemicznej gleb i ich potrzeb nawozowych najważniejszymi elementami są: odczyn gleby, zawartość próchnicy i zasobność w przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe. Wszystkie te elementy mogą ulegać zróżnicowaniu w zależności od kategorii agronomicznej użytkowanych gleb.

Badania gleb dla potrzeb doradztwa nawozowego w zakresie zakwaszenia (odczyn) i zawartości makroelementów tj. fosforu, potasu i magnezu wykonywane są przez Okręgową Stację Chemiczno - Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim. Ponadto na zlecenie poszczególnych starostw powiatowych Stacja zajmuje się oceną stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i siarką.

Według danych OSChR w Gorzowie Wielkopolskim z badań przeprowadzonych w latach 2014-2015 na powierzchni 12650,18 ha użytków rolnych pobrano łącznie 3356 próbek.

Jednym z podstawowych wskaźników oceny gleb jest ich odczyn. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. W przebadanych próbkach stwierdzono ok. 27% gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych (odczyn pH poniżej 5,5). Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawia właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym. Według badań OSChR w Gorzowie Wielkopolskim około 17% użytków rolnych powiatu wymaga wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym. Natomiast dla 66% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Tabela 43 Wyniki badań odczynu gleby i potrzeby ich wapnowania na terenie powiatu słubickiego za lata 2014-2015.

Powiat słubicki			
Odczyn	%	Potrzeby wapnowania	%
Bardzo kwaśny	4	Konieczne	7
Kwaśny	23	Potrzebne	10
Lekko kwaśny	47	Wskazane	17
Obojętny	20	Ograniczone	23

Zasadowy	6	Zbędne	43
----------	---	--------	----

Źródło: Na podstawie danych z OSCh-R w Gorzowie Wielkopolskim.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia. Procentowy udział zbadanych próbek gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_5) na terenie powiatu dla użytków rolnych wynosił 24%, natomiast bardzo wysoką zawartość fosforu wykryto w 21% próbek. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zasobności w P_2O_5 wymagają intensywnego nawożenia tym składnikiem zależnie od składu granulometrycznego i pH gleby oraz poszczególnych gatunków roślin.

Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosił 31%, natomiast bardzo wysokiej 17%. Gleby o bardzo niskiej, niskiej i średniej zasobności w przyswajalny potas wymagają stosowania zwiększonych dawek tego składnika w postaci nawożenia mineralnego.

Zasobność gleb w magnez jest dość wysoka, o czym świadczy odsetek gleb wskazujących nadmiar tego składnika w 35% próbek. Bardzo niską i niską zawartość magnezu stwierdzono w 19% próbek.

Tabela 44 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy w przebadanych próbkach gleb na terenie powiatu słubickiego za lata 2014-2015.

Powiat słubicki					
Zawartość fosforu	%	Zawartość potasu	%	Zawartość magnezu	%
Bardzo niska	2	Bardzo niska	8	Bardzo niska	6
Niska	22	Niska	23	Niska	13
Średnia	33	Średnia	32	Średnia	27
Wysoka	22	Wysoka	20	Wysoka	19
Bardzo wysoka	21	Bardzo wysoka	17	Bardzo wysoka	35

Źródło: Na podstawie danych z OSCh-R w Gorzowie Wielkopolskim.

Niedobór fosforu powoduje zahamowanie wzrostu łodyg i liści, karłowacenie roślin, słaby rozwój kwiatów; nie wytwarzają się prawidłowo nasiona. Rośliny stają się drobne, strzeliste, o cienkich łodygach i słabym systemie korzeniowym. Zwalnia się proces ukorzenienia i krzewienia rośliny. Ograniczone jest kwitnienie, tworzy się mniej nasion i owoców o gorszej jakości, a przy głębokim niedoborze roślina nie wytwarza nasion i owoców.

Potas jest niezbędny dla produkcji cukru w liściach, jego transportu do korzenia i magazynowania. Reguluje gospodarką wodną, dzięki czemu roślina traci mniej wody podczas parowania, a produkcja suchej masy zostaje zwiększona.

Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

Spośród wszystkich składników pokarmowych pobieranych przez rośliny najważniejsze znaczenie ma azot. Nawozy azotowe wpływają bowiem na intensywny wzrost i rozwój roślin, zwiększając ich masę zieloną oraz plon nasion. Stosowane niewłaściwie, np. zbyt późno lub w zbyt dużych dawkach, mogą zmniejszać zimotrwałość roślin ozimych czy opóźniać dojrzewanie roślin. Niedobór zaś azotu w glebie hamuje wzrost roślin i zmniejsza zawartość w nich chlorofilu, co powoduje zmniejszenie plonu. Niekorzystne dla środowiska jest nagromadzenie w glebie dużej ilości azotu mineralnego, zwłaszcza azotanów. Na zawartość azotanów w roślinach i w wodach decydujący wpływ ma poziom nawożenia azotem. Nawożenie w dawkach optymalnych nie powoduje zmian w środowisku glebowym, natomiast stosowanie dużych dawek nawozów azotowych wpływa na skażenie roślin i wód azotanami.

Przedostające się do wody duże ilości związków azotu i fosforu mogą wywołać eutrofizację wód. Następuje wtedy przyspieszony rozwój fitoplanktonu i roślin nadbrzeżnych w zbiornikach wodnych. W takim przypadku może dojść do tzw. zakwitu wody, czyli intensywnego rozwoju glonów. W takich warunkach następuje ograniczenie ilości tlenu w wodzie, zmniejszenie ilości ryb, zmniejszenie przejrzystości wody i rozkład dużej ilości powstałej biomasy.¹⁰

W ostatnim czasie nasila się problem wymierania pszczoł. Jedną z przyczyn tego faktu jest nadmierne i bezmyślne stosowanie pestycydów przez rolników, co powoduje zmniejszenie odporności pszczoł na choroby i pasożyty. Dlatego tak istotne jest prowadzenie edukacji ekologicznej wśród rolników, aby właściwie stosowali pestycydy. Coraz częściej, zwłaszcza w krajach zachodnich używane są pestycydy nowej generacji – tak zwane neonikotynoidy. Stosowane w niskich dawkach, nie trują bezpośrednio pszczoł, ale blokują ich pamięć, przez co pszczoła wylatuje z ula i nie wraca. W Polsce nie są jeszcze tak szeroko stosowane.

6.6. Zasoby geologiczne

Udokumentowane zasoby złóż kopalin na terenie powiatu słubickiego według opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2014 r.* znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 45 Zasoby złóż naturalnych na terenie powiatu słubickiego

Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (min m ³)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Gaz ziemny					
Górzycza	Górzycza	E	451.57	416.54	44.04
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. ton)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Siarka					
Górzycza	Górzycza*	E	0.70	7.25	0.49
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. ton)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Ropa naftowa					
Górzycza	Górzycza	E	201.56	173.12	5.84
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. ton)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Węgle brunatne					
Cybinka	Cybinka	P	237 487	-	-
Rzepin	Rzepin	P	249 528	-	-
Cybinka	Sądów	P	226 469	-	-
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. ton)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Piaski i żwiry					
Górzycza	Górzycza	Z	94	-	-
Górzycza I	Górzycza	T	1513	1513	-
Słubice	Kunowice	E	1328	465	38
Cybinka	Maczków**	Z	135	-	-
Cybinka	Maczków – działka 24	R	2136	-	-
Cybinka	Maczków Północ I**	E	4992	4914	35

¹⁰ Źródło: <http://www.ppr.pl/artvkuil-nawozy-azotowe-86235-dzial-3702.php>

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Cybinka	Maczków Północ II	R	3745	-	-
Cybinka	Maczków Wschód**	M	-	-	-
Cybinka	Maczków Zachód**	T	721	721	-
Górzycza	Owczary	Z	1638	-	-
Górzycza	Owczary – p. Północne	E	1857	1822	249
Słubice	Prochowiec	Z	3794	-	-
Ośno Lubuskie	Radachów**	E	1148	959	67
Cybinka	Radzików**	T	59	59	-
Słubice	Rybovice-Kunice**	E	40892	16015	8
Rzepin	Sułów	Z	161	-	-
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. ton)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kreda					
Cybinka	Maczków	R	641	-	-
Gmina	Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. m³)		wydobycie
			Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Torfy					
Rzepin	Gajec	E	34	-	1
Rzepin	Lubiechnia Mała	R	23	-	-
Ośno Lubuskie	Ośno***	P	888	-	-

* - złoża zasiarzonej ropy naftowej i gazu ziemnego

** - złoża zawierające piasek ze żwirem

*** - złoża, w których występują borowiny

E- złoża zagospodarowane, eksploatowane

M - złoża skreślone z bilansu w roku sprawozdawczym

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C₂ + D, a dla ropy i gazu - w kat. C)

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo,

T- złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Z - złoża zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2014 r.

Starosta udziela koncesji na wydobycie kopaliny z obszaru udokumentowanego złoża o powierzchni nie przekraczającej 2 ha i wydobycia nie przekraczającego 20 000 m³ na rok, a działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Na większe powierzchnie złoża koncesji udziela Marszałek Województwa. Ponadto Marszałek Województwa udziela koncesji dla złóż o powierzchni poniżej 2 ha, w przypadku, kiedy planowane wydobycie przekracza 20 000 m³ na rok. Z kolei koncesje na wydobycie m.in. węgla kamiennego i złóż węglowodorów wydawane są przez Ministra Środowiska. Legalna eksploatacja złóż kopalin daje szansę na zminimalizowanie strat w środowisku i właściwą rekultywację terenu.

Wykaz koncesji na eksploatację kopalin na terenie powiatu słubickiego znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 46 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalin na terenie powiatu słubickiego

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Numer decyzji koncesyjnej, data wydania	Termin ważności koncesji
Koncesje wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego						
1.	Owczary – Pole Północne	Owczary gm. Górzycza	14,7	Kruszywo naturalne	OS.IV.TMIK.7412/05/00 z dnia 05.04.2000 r. (ze zm.)	01.11. 2023 r.
2.	Kunowice	Kunowice gm. Słubice	7,9	Kruszywo naturalne	OS-g-7512/6/94 z dnia 25.03.1994 r. (ze zm.)	24.03.2019 r.
3.	Rybovice-	Rybovice	117,9	Kruszywo	OS-g-7512/11/93 z dnia	31.12.2030 r.

	Kunice	gm. Słubice		naturalne	10.09.1993 r. (ze zm.)	
4.	Górzycy I	Górzycy gm. Górzycy	11,6	Kruszywo naturalne	DW.III.7512-40/08 z dnia 11.06.2008 r. (ze zm.)	31.05.2020 r.
5.	Mączków Północ I	Mączków gm. Cybinka	34,5	Kruszywo naturalne	DW.III.7512-45/09 z dnia 08.07.2009 r. (ze zm.)	08.07.2019 r.

Zródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

Na omawianym terenie nie obowiązują koncesje wydane przez Starostę Powiatu Słubickiego. Ponadto na terenie powiatu obowiązują koncesje wydane przez Ministra Środowiska na wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złoża „Górzycy”.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 909 ze zm.) w odniesieniu do działalności górniczej, starosta po wcześniejszym uzyskaniu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego wydaje decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną. W latach 2012-2015 Starosta Słubicki nie wydał w tym zakresie decyzji dla terenów poeksploatacyjnych.

6.7. Zagrożenie hałasem

Ustawa Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi, energii, takie jak hałas czy wibracje;
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz;
- poziom hałasu przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Dla poszczególnych terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje podany został dopuszczalny równoważny poziom hałasu $L_{Aeq\ DW}$ porze dziennej (od godz.: 6:00 do 22:00) i $L_{Aeq\ N}$ w porze nocnej (od godz. 22:00 do 6:00) oraz dopuszczalne wartości wskaźników długookresowych L_{DWN} i L_N dla poszczególnych rodzajów źródeł hałasu i określonych przedziałów czasu. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zakwalifikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób zagospodarowania.

Nowelizacja rozporządzenia podniosła limity dopuszczalnego hałasu, po przekroczeniu których konieczne jest wykonanie zabezpieczeń akustycznych. Obecnie obowiązujące wartości wskaźników długookresowych mieszczą się w przedziałach:

- w przypadku wskaźników krótkookresowych: dla poziomu równoważnego hałasu w porze dnia $L_{Aeq D}$ 50-68 dB, dla poziomu równoważnego hałasu w porze nocy $L_{Aeq N}$ 45-60 dB;
- W przypadku wskaźników długookresowych: dla poziomu dziennie-wieczornonocnego L_{DWN} 50-70 dB, dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy L_N 45-65 dB.

Tabela 47 Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

L.p	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	a. Strefa ochronna „A” uzdrowiska b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki społecznej d. Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Klimat akustyczny w decydującym stopniu zależy od urbanizacji terenu oraz źródła emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego od dróg i szyn, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego.

Przez teren powiatu słubickiego przebiega droga krajowa nr 22, 29 oraz 31, a także autostrada A2, „przecinająca” równoleżnikowo powiat słubicki, będąca częścią drogi krajowej nr 2. Ponadto w powiecie występują 3 drogi wojewódzkie, po których odbywa się głównie ruch lokalny pomiędzy miastami gminnymi (Cybinka, Ośno Lubuskie, Rzepin, i Słubice). Drogi przebiegające przez obszary zabudowane są odpowiedzialne za hałas transportowy, który jest głównym źródłem hałasu w powiecie.

Mimo niewątpliwych osiągnięć przemysłu samochodowego, pozwalających na stosowanie rozwiązań konstrukcyjnych zmniejszających uciążliwość akustyczną pojazdów, rozbudowa sieci dróg i rosnące natężenie ruchu powodują coraz większą

presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Analiza danych GUS na przestrzeni lat 2001 – 2014 wykazuje stały wzrost ogólnej liczby pojazdów, w tym liczby pojazdów osobowych. W 2014 r. w Polsce zarejestrowanych było 20,00 mln samochodów osobowych, co oznacza wzrost o ponad 47,5% w stosunku do roku 2001.¹¹

Podczas przeprowadzonego w 2010 r. oraz 2015 r. Generalnego Pomiaru Ruchu Drogowego zlokalizowano punkty pomiarowe na terenie powiatu słubickiego. Generalny pomiar ruchu posłużyć może pośrednio do oceny narażenia na hałas ze źródeł komunikacyjnych na danym obszarze. Pomiar przeprowadzane są co 5 lat. W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat zbadanego ruchu kołowego.

Tabela 48 Ruch kołowy na drogach krajowych w 2015 r. i wojewódzkich w 2010 r. – Generalny Pomiar Ruchu

Droga	Nr drogi	Dł. (km)	Opis odcinka	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych								
			Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C	R
DK	A2/E30	19,05	Węzeł Swiecko/DK29/ - Węzeł Rzepin/DK92b/	19646	28	8984	1868	636	8039	91	0	0
DK	A2/E30	14,34	Węzeł Rzepin/DK92b/ - Torzym Dr. Woj. 138	13793	18	8276	1172	226	4010	91	0	0
DK	22	24,35	Kostrzyn-Lemierzycze /Obwodnica/	3709	23	2834	420	130	257	22	23	13
DK	29	1,19	Granica Państwa - Słubice	8444	44	7797	547	7	2	46	1	95
DK	29	1,20	Słubice/Przejście1/	10948	62	8873	813	235	862	93	10	53
DK	29	2,95	Słubice/Przejście2/	12980	30	7535	1200	448	3701	60	6	4
DK	29	11,53	Słubice - Urząd	5269	12	2715	474	153	1837	74	4	3
DK	31	21,28	Górzycza - Słubice	3648	24	2604	281	131	565	32	11	5
DK	31	9,73	Kostrzyn-Górzycza	3506	40	2386	258	91	695	33	3	5
DK	92b	13,78	Węzeł Rzepin/A2/ - Torzym Dr. Woj. 138	8291	30	2434	837	411	4555	20	4	12
DW	134	15,80	DK 22/Muszkowo/ - Ośno Lubuskie	2753	11	2081	350	91	182	19	19	-
DW	134	12,60	Ośno Lubuskie - DW139/Rzepin/	2478	17	1765	238	126	310	17	5	-
DW	134	2,10	DW 139/Rzepin/ - DK 2	1913	6	1436	189	125	132	20	5	-
DW	134	10,60	DK 2 - DK 29/Urad/	902	26	636	59	46	116	7	12	-
DW	134	2,00	DK 29/Urad/ - Gr. Państwa	840	34	576	102	60	37	10	21	-
DW	137	7,10	DK 29/Słubice/ - Nowe Biskupice	5979	36	4568	616	227	472	54	6	-
DW	137	7,30	Nowe Biskupice - DW 139/Kowalów/	3863	15	3137	348	120	209	19	15	-
DW	137	11,00	DW 139/Kowalów/ - DW 134/Ośno Lubuskie/	3888	31	3169	397	97	159	23	12	-
DW	137	13,90	DW 134/Ośno Lubuskie/ - DW 138/Długoszyń/	1645	10	1405	123	38	49	15	5	-
DW	139	13,60	DK 31/Górzycza/ - DW 137/Kowalów/	1043	6	781	61	38	117	12	28	-
DW	139	11,10	DW 137/Kowalów/ - DW 134/Rzepin/	1600	34	1272	152	30	85	19	8	-
DW	139	21,00	DW 134/Rzepin/ - DW 138/Debrznica/	587	27	489	26	13	15	15	2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA w Zielonej Górze.

O - ogółem; **M** - motocykle; **SoM** - samochody osobowe (mikrobusy); **Lsc** - lekkie samochody ciężarowe; **Scbp** - samochody ciężarowe bez przyczepy; **Sczp** - samochody ciężarowe z przyczepą; **A** - autobusy; **C** - ciągniki rolnicze; **R** - rowery.

¹¹ Źródło: Transport - wyniki działalności w 2014 r., GUS

Powyższe pomiary dróg krajowych przeprowadzone były po oddaniu do użytku lubuskiego fragmentu A2 i S3, które w znaczny sposób odebrały ruch z DK nr 22, dlatego rzeczywisty obraz sytuacji przedstawiają wyniki kolejnego badania ruchu dróg wojewódzkich realizowane w 2015 r. (publikacja wyników - czerwiec 2015 r.). Natężenie ruchu na drodze krajowej A2 i S3 wynosi około 17 tys. (2015 r.) pojazdów na dobę, na pozostałych drogach w powiecie jest on znacznie mniejszy, od 840 do 13 tys. pojazdów na dobę (2010 r.). Porównując jednak zestawienie z wcześniejszymi pomiarami należy zaznaczyć, że systematycznie wzrasta ilość pojazdów poruszających się po drogach w powiecie. Średnio po drodze krajowej nr 29 średnio przejechało o ponad 20% więcej pojazdów niż w 2005 r. Z kolei po drodze krajowej nr 22 średnio przejechało o 16% więcej pojazdów niż w 2005 r. Ponad 21% strumienia pojazdów stanowiły samochody ciężarowe. Rodzaj pojazdu ma duże znaczenie dla emisji hałasu, można powiedzieć, że zachodzi tutaj zależność: im większy pojazd tym wyższy poziom hałasu jest przez niego generowany.

Ostatnie pomiary hałasu na terenie powiatu przeprowadzone zostały przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w 2014 r. Badania monitoringowe hałasu drogowego zrealizowano w Rzepinie (we wschodniej i południowej części miasta) oraz w miejscowości Radachów, w otoczeniu drogi wojewódzkiej nr 134. Stanowiska pomiarowe sytuowano w pierwszym przypadku na linii zabudowy jedno i wielorodzinnej, a w drugim na linii zabudowy wiejskiej - zagrodowej. Badania zostały wykonane w porze dziennej i nocnej.

Tabela 49 Wyniki pomiarów w punktach oceny dobowego poziomu hałasu w 2014 r.

Lokalizacja punktu	Pora badań	Równoważny poziom hałasu LAeq	Natężenie ruchu pojazdów [poj./h]	
			Ogółem	Poj. ciężkie
Radachów, gm. Ośno Lubuskie, droga wojewódzka nr 134, w odległości ok. 10 m od jezdni, na granicy terenu zabudowy wiejskiej – zagrodowej.	Dzień	66,7	81	22
	Noc	64,2	66	21
Rzepin, droga wojewódzka nr 134, ul. Mickiewicza, w odległości 10 m od jezdni, na terenie zabudowy jedno i wielorodzinnej.	Dzień	60,8	135	23
	Noc	55,3	20	5
Rzepin, droga wojewódzka nr 134, ul. Ośniańska, w odległości 10 m od jezdni, na terenie zabudowy jedno i wielorodzinnej.	Dzień	60,7	151	12
	Noc	54,3	16	2

 Przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu hałasu
Źródło: WIOŚ 2014 r.

Przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami cytowanego rozporządzenia Ministra Środowiska, tj. wartości 65 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej stwierdzono w punkcie Radachów - w porze dziennej oraz w porze nocnej, przekroczenia wyniosły kolejno 1,7 dB oraz 8,2 dB. W pozostałych punktach oceny dobowego poziomu hałasu przekroczeń nie odnotowano.

Zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Ministra Środowiska tj. wartości 68 dB w porze dziennej oraz 59 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej

wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, terenów mieszkalno-usługowych w punkcie oceny długookresowego poziomu hałasu zlokalizowanym w Ośnie Lubuskim stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości tj. w porze dziennej o 2,6 dB oraz w porze nocnej o 4,1 dB.

Poziom hałas przemysłowego zależy od cech danego obiektu i od rodzaju maszyn i urządzeń wytwarzających hałas, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Na uciążliwość hałasu pochodzenia przemysłowego wpływa w znaczny stopniu jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia. Presja hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

W latach 2012-2015 WIOŚ przeprowadził 11 kontroli w przedsiębiorstwach na terenie powiatu pod względem występowania hałasu. Stwierdzono w niektórych przypadkach przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego do środowiska w porze dziennej/nocnej, jak również niewykonywanie i nieprzedkładanie pomiarów emisji hałasu.

6.8. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Do najpowszechniejszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego należą linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej), stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Przez teren powiatu słubickiego przebiega sieć linii elektroenergetycznych o napięciu 110 kV należących do sieci krajowej, rozdzielana przez GPZ110/15 na „sieć lokalną” – średniego napięcia 15 kV.

Najbardziej rozpowszechnione źródła promieniowania to m.in. - nadajniki baz telefonii komórkowej, które pracują w paśmie 900 MHz, 1800 MHz i w wyższych częstotliwościach; - nadajniki stacji radiowych, emitujące w sposób ciągły w paśmie częstotliwości od 88 MHz do 107 MHz, - nadajniki radiostacji telewizyjnych emitujących w paśmie częstotliwości od 181 MHz do 694 MHz.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest ok. 34 nadajników sieci komórkowej.

Tabela 50 Wykaz liczby nadajników telefonii komórkowych

Gmina	Ilość nadajników
Gmina Cybinka	4
Gmina Górzycza	2
Gmina Ośno Lubuskie	3
Gmina Rzepin	8
Gmina Słubice	17
Razem	34

Źródło: Starostwo Powiatowe w Słubicach

Wszystkie nadajniki sieci komórkowych podlegają zgłoszeniu Staroście. Do takiego zgłoszenia dołączane są wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego.

Urządzenia Wi-Fi i inne umożliwiające radiowy dostęp do sieci internetowej są nowym źródłem emitującym pola elektromagnetyczne do środowiska. Ze względu na bardzo szybki wzrost liczby tych urządzeń, udział ich w emisji pól

elektromagnetycznych do środowiska może znacząco wzrosnąć. System jest praktycznie otwarty dla każdego i nie można ocenić liczby urządzeń (każdy, kto chce mieć radiowy dostęp do Internetu, może go kupić i użytkować).

Sposób prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645), które obowiązuje od 01.01.2008 r. Rozporządzenie obliguje do wyznaczenia na terenie każdego województwa po 135 punktów pomiarowych z podziałem po 45 w każdym roku 3-letniego cyklu pomiarowego. W każdym z tych 45 punktów pomiary wykonuje się raz w roku kalendarzowym.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

W 2012 r. i 2015 r. zbadano natężenie pola elektromagnetycznego w 5 punktach pomiarowych na terenie powiatu słubickiego: Rzepinie, Ośnie Lubuskim, Cybince, Golicach oraz w miejscowości Urad. W żadnym z badanych punktów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883), zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM od 3 MHz do 300 MHz wynosi 7 V/m (składowa elektryczna).

6.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

6.9.1. Systemy gospodarki odpadami

Znowelizowane przepisy odnoszące się do tworzenia systemów organizacyjno-prawnych w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi zakładają, że powinny być one dwuszczeblowe. Na poziomie województwa zostały skonstruowane regiony gospodarki odpadami komunalnymi, zaś na szczeblu gminy został zbudowany system w ramach regionu, do którego została ona przyporządkowana.

Według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2017, w województwie utworzone zostały 4 regiony gospodarowania odpadami.

Zgodnie z nowym systemem gospodarki opadami komunalnymi, w każdym z wyznaczonych regionów powinny docelowo funkcjonować regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Szczegółowe wymagania, jakie powinna spełniać instalacja RIPOK, wynikają z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.).

Gminy powiatu słubickiego należą do Regionu centralnego. W Regionie centralnym znajduje się regionalne składowisko odpadów w gminie Słubice w Kunowicach, pełniące również funkcje instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Część odpadów z powiatu słubickiego kierowana jest na Składowisko Odpadów Komunalnych w Długoszynie w gminie Sulęcín (powiat sulęciński).

Charakterystykę regionalnych składowisk odpadów komunalnych w Regionie Centralnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 51 Charakterystyka regionalnego składowiska odpadów komunalnych w Regionie centralnym

Rodzaj instalacji	Podmiot zarządzający	Adres instalacji	Pojemność całkowita [m ³]	Wolna pojemność [m ³]	Masa odpadów do przyjęcia [Mg]	Masa zeskladowanych odpadów	Masa przyjętych odpadów		
							2012	2013	2014
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	ZUO International Sp. z o. o.	ul. Słubicka 50, m. Kunowice 69-100 Słubice	525000	180 880	222754,2	213 170,00	3155,70	4924,81	8448,04 *
Składowisko Odpadów Komunalnych w Długoszynie	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych - Celowy Związek Gmin CZG-12 Długoszyń 80, 69-200 Sulecin	Długoszyń 80, 69-200 Sulecin	480 000	170 846	205 015,2	206 144,48	20 870,3	18 262,6	b.d.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego za lata 2011-2013 (stan na dzień 31.12.2013 r.)

* Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze (dane WSO)

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze pojemność całkowita składowiska odpadów w Kunowicach wyniosła w 2015 r. 600 956 m³. Szczegółowe dane dotyczące przetwarzania poszczególnych rodzajów odpadów w RIPOK w Kunowicach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 52 Charakterystyka Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Regionie Centralnym

Rodzaj instalacji	Podmiot zarządzający	Adres instalacji	Symbol R lub D	Rodzaj odpadu	Zdolności przerobowe rocznie [Mg/rok; m ³]		Ilość odpadów przetworzonych w [Mg] w 2014 r.
					Część mechaniczna	Część biologiczna	
Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (w tym sortownia selektywnie zebranych i zmieszanych)	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o.	ul. Słubicka 50, 69-100 Słubice	D5	020104	140 000 (w tym 20 000 sortownia odpadów selektywnie zebranych i zmieszanych)	40 000 (1 etap) 670 m ³ (2 etap - plac dojrzwiania stabilizatu)	0,42
			D5	030105			0,28
			R12	150101			1,32
			R12	150102			12,16
			R12	150106			460,23
			D5	150203			29,82
			R5	160103			0,54
			R5	170101			192,52
			R5	170102			30,60
			R5	170107			412,02
			R5	170180			4,78
			R5	170181			160,54
			D5	170182			486,62
			D5	170201			1,30
			D5	170202			1,04
			D5	170203			76,52
			D5	170380			22,88
			R5	170504			15,48
			D5	190801			30,02
			D5	190802			70,46
			D5	190805			206,12
			R12	191208			0,14
			R5	191209			200,00
			D5	191209			3553,18
			D5	191212			3195,62
			R12	200101			38,91
			R12	200102			33,52
			R12	200111			1,26

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

			R12	200139			33,77
			R5	200202			3,44
			D5	200203			103,16
			R12	200301			11801,94
			D5	200302			0,88
			D5	200303			169,14
			D5	200306			105,44
			D5	200307			395,14

Zródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze (dane WSO)

Tabela 53 Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów komunalnych, nie będących RIPOK

Nazwa instalacji	Podmiot zarządzający	Adres instalacji	Symbol R lub D	Rodzaj odpadu	Zdolności przerobowe rocznie [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych w [Mg]		
						2012	2013	2014*
Instalacje do odpadów komunalnych selektywnie zebranych								
Młyn do rozdrabniania odpadów	Handel metalami „LECH” Lech Cholewa	ul. Wojska Polskiego 38 69-108 Cybinka	R12	070213	500	31,00	44,85	74,59
			R12	070280		1,85	0,86	2,90
			R12	150103		17,08	31,81	14,42
			R12	150203		1,90	1,70	4,65
			R12	160119		0,10	3,75	13,68
			R12	170201		1,90	0,00	0,00
			R12	170203		13,16	3,88	16,83
			R12	191212		259,41	262,55	280,43
			R12	200139		100,00	40,83	19,69
	R12	200307	35,56	0,00	0,00			
Instalacje do odpadów selektywnie zebranych i zmieszanych								
Sortownia odpadów	Handel metalami „LECH” Lech Cholewa	ul. Wojska Polskiego 38 69-108 Cybinka	R13	150106	2000	0,00	9,07	6,91
			R14	150106		28,60	0,00	0,00
			R14	200301		1278,15	0,00	0,00

Zródło: Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego za lata 2011-2013

*Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze (dane WSO)

Tabela 54 Zestawienie pozostałych instalacji do przetwarzania, recyklingu, innego niż recykling procesów odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, na terenie powiatu słubickiego

Nazwa instalacji	Podmiot zarządzający	Adres instalacji	Symbol R lub D	Rodzaj odpadu	Zdolności przerobowe rocznie [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych w [Mg]		
						2012	2013	2014**
Stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (przy pracy jednozmianowej)								
Demontaż pojazdów	AUTOMIX Zakład Handlowo-Usługowy Krzysztof Wesoły	Golice ul. Słubicka 5, 69-100 Słubice	R12	160104*	2600	0,00	386,54	-
			R14			332,40	0,00	-
Demontaż pojazdów	Firma Faxim-Pol Recykling	ul. Mickiewicza 17B 69-110 Rzepin	R12	160104*	2600	0,00	175,03	200,94
			R14			439,31	0,00	-
Demontaż pojazdów	Handel metalami „LECH” Lech Cholewa	ul. Wojska Polskiego 38 69-108 Cybinka	D16	160104*	2600	42,30	0,00	-
			R12			0,00	15,44	-
			R4		1500	-	-	15,06
Demontaż pojazdów	PHU ZŁOMIX Jarosław Miksa	Kowalów ul. Starkowska 11, 69-110 Rzepin	R12	160104*	2600**	0,00	484,74	531,79
			R14			394,75	0,00	-

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Demontaż pojazdów	PW GEOMET Piotr Borowski	ul. Białkowskiego 1, 69-108 Cybinka	R12	160104*	2400**	0,00	511,20	456,50
			R14			0,00	0,00	-
			R15			448,87	0,00	-

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego za lata 2011-2013

*Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze (dane WSO)

Na terenie powiatu słubickiego znajdują się cztery zrehabilitowane składowiska odpadów komunalnych:

- Gm. Rzepin działka 239/1, obręb Lubiechnia Wielka, 30.06.2004 r. – zamknięcie składowiska i zakończenie rekultywacji,
- Gm. Górzycy działki 149/13 i 149/4, obręb Górzycy, 30.06.2004 r. – zamknięcie składowiska i zakończenie rekultywacji,
- Gm. Ośno Lubuskie działka 493/3, obręb Ośno Lubuskie, 20.09.2001 r. – zamknięcie składowiska, 21.12.2001 r. – zakończenie rekultywacji.
- Gm. Cybinka, obręb Cybinka - 2001 r. - zamknięcie i zakończenie rekultywacji składowiska.

Tabela 55 Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie monitoringu po zakończeniu rekultywacji na terenie powiatu słubickiego - stan na dzień 31 grudnia 2013 r.

Lp.	Nazwa i adres składowiska	Termin zamknięcia składowiska	Termin zakończenia rekultywacji	Przewidywany termin zakończenia monitoringu
Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których były składowane odpady komunalne				
1.	Składowisko odpadów komunalnych w Górzycy Działka o nr ewid. gruntu 149/3 oraz 149/4	31.12.2003 r.	31.12.2004 r.	31.12.2035 r.
2.	Składowisko odpadów komunalnych dla miasta Rzepina działka nr 239/1, obręb Lubiechnia Wielka, 69–110 Rzepin	30.12.2003 r.	30.06.2004 r.	30.06.2030 r.
3.	Składowisko odpadów komunalnych w Ośnie Lubuskim, działka 493/3, obręb Ośno Lubuskie, 69-220 Ośno Lubuskie	20.09.2001 r.	21.12.2001 r.	rekultywacja nastąpiła przed 3 stycznia 2003 r.*
4.	Składowisko odpadów komunalnych w Cybince 69-108 Cybinka	2001 r.	2001 r.	b.d.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego za lata 2011-2013, Starostwo Powiatowe w Słubicach.

*wejście w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (akt stracił moc z dniem 17 maja 2013 r.)

6.9.2. Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów

Odpady komunalne, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 ze zm.), to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z podanymi w KPGO 2014 wskaźnikami wytwarzania odpadów na jednego mieszkańca w zależności od miejsca zamieszkania przyjmuje się, że jeden mieszkaniec terenów wiejskich wytwarza rocznie średnio 238 kg odpadów

komunalnych, mieszkańców małego miasta (poniżej 50 tys. osób) 352 kg tego rodzaju odpadów. Zatem całkowita potencjalna masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie powiatu słubickiego w 2014 r. kształtowała się na poziomie ok. 14,701 tys. Mg.

Główny strumień odpadów komunalnych stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które pod względem składu morfologicznego często zawierają różne rodzaje odpadów niebezpiecznych.

Według dostępnych danych GUS w 2014r. z terenu powiatu słubickiego zebrano łącznie 13201,19Mg zmieszanych odpadów komunalnych, z tego 11032,39 Mg z gospodarstw domowych. W przeliczeniu na jednego mieszkańca przypadało 279,2 kg odpadów.

Nowym systemem gospodarowania odpadami objętych jest ok. 92% mieszkańców powiatu, z czego ok. 50% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco:

- gmina Cybinka – 97% złożonych deklaracji, 74% zadeklarowało selektywną zbiórkę;
- gmina Górzycza - 100% i 75%;
- gmina Ośno Lubuskie - 100% i 58%;
- gmina Rzepin - 80,95% i 24,66%;
- gmina Słubice - 84,52% i 21,13%.

Zgodnie ze złożonymi sprawozdaniami do marszałka i WIOŚ osiągnięte w 2015 r. poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:

- gmina Cybinka - 0%
- gmina Górzycza - 108,9%;
- gmina Ośno Lubuskie - 56,6%;
- gmina Rzepin - 46,45%;
- gmina Słubice - 37,62%.

Według KPGO w 2015 r. zakłada się zmniejszenie do 50% ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów. Jednak nie wszystkie gminy uzyskały zakładany poziom ograniczenia odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania (gm. Cybinka, gm. Rzepin, gm. Słubice).

Zgodnie ze sprawozdaniami osiągnięte w 2015 r. poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła:

- gmina Cybinka - 65,14%;
- gmina Górzycza - 35,6%;
- gmina Ośno Lubuskie - 23,1%;
- gmina Rzepin - 58,06%;
- gmina Słubice - 34,1%.

Według KPGO zakłada się przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu minimum 16% masy w 2015 roku. Wszystkim gminom udało się osiągnąć zakładany poziom.

Zgodnie ze sprawozdaniami osiągnięte w 2015 r. poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych:

- gmina Cybinka - 97%;
- gmina Górzycza -19,6%;
- gmina Ośno Lubuskie - 100%;
- gmina Rzepin - 100%;
- gmina Słubice - 0%.

Według KPGO zakłada się w 2015 r. osiągnięcie minimum 40% odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Dwie gminy nie osiągnęły zakładanych poziomów odzysku (gm. Górzycza, gm. Słubice).

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” istnieje możliwość przekazania odpadów problemowych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). Swoje PSZOKi posiadają cztery gminy: Cybinka, Górzycza, Rzepin i Słubice. Do punktu można oddawać odpady problemowe w tym m.in. opakowaniowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz rozbiórkowe. PSZOK przyjmuje odpady bezpłatnie od właścicieli nieruchomości, którzy uiszczają opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Mieszkańcy gminy Ośno Lubuskie korzystają z punktu zlokalizowanego w siedzibie Celowego Związku Gmin CZG-12 (gm. Sulęcín), którego gmina jest członkiem.

Według danych statystycznych GUS w 2014 r. na terenie powiatu znajdowało się aż siedem istniejących dzikich wysypisk odpadów o powierzchni 5430 m² natomiast 1 wysypisko zostało zlikwidowane. Podczas likwidacji wysypiska zebrano łącznie 82,3 Mg odpadów komunalnych.

Tabela 56 Wykaz dzikich wysypisk odpadów na terenie powiatu słubickiego

Dzikie wysypiska	Jed.	2013	2014
powierzchnia istniejących - stan w dniu 31 XII	m ²	430	5 430
istniejące - stan w dniu 31 XII	szt.	6	7
zlikwidowane	szt.	0	1
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	t	0,0	82,3
dzikie wysypiska na 100 km ² powierzchni ogółem	szt.	0,6	0,7
powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km ² powierzchni ogółem	m ²	43,0	543,5

Źródło: GUS

6.9.3. Odpady azbestowe

Szczególną uwagę na terenie powiatu należy przywiązać do problemu odpadów zawierających azbest należących do odpadów budowlanych (grupa 17). Wyeliminowanie zagrożenia azbestem wynika z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, który przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Do zadań gmin należy prowadzenie ewidencji wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie informacji do marszałka województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej. Na podstawie danych z Bazy Azbestowej oszacowano, że na terenie powiatu słubickiego znajduje się ok. 4 799,8Mg wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w tym 2 834,0 Mg będących własnością osób fizycznych, 1 965,8 Mg należących do osób prawnych.

Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 57 Ilość wyrobów azbestowych na terenie powiatu słubickiego

gmina	Zinwentaryzowane kg			Unieszkodliwione kg			pozostałe do unieszkodliwienia kg		
nazwa	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
Cybinka	1 072 192	281 006	791 186	0	0	0	1 072 192	281 006	791 186
Gorzyca	1 045 876	894 233	151 643	348 534	323 135	25 399	697 342	571 098	126 244
Ośno Lubuskie	2 605 809	1 725 147	880 662	644 941	484 896	160 045	1 960 868	1 240 251	720 617
Rzepin	866 721	575 802	290 919	173 720	159 269	14 451	693 001	416 533	276 468
Słubice	420 864	369 610	51 254	44 482	44 482	0	376 382	325 128	51 254
Powiat	6 011 462	3 845 798	2 165 664	1 211 677	1 011 782	199 895	4 799 785	2 834 016	1 965 769

Źródło: baza azbestowa.gov.pl

Według informacji z gmin w latach 2012-2015 z usunięto w sumie ok. 1 312,12 Mg azbestu. W celu realizacji zapisów Programu usuwania azbestu gminy powiatu słubickiego pozyskały dofinansowanie z Narodowego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska oraz zarezerwowały środki w budżetach gminnych na usuwanie wyrobów azbestowych.

Tabela 58 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych na terenie powiatu słubickiego w latach 2012-2015

Rok	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	Źródło finansowania
2012	60,80 Mg	NFOSiGW i WFOSiGW
2013	649,06 Mg	NFOSiGW i WFOSiGW, gmina Cybinka
2014	217,56 Mg	NFOSiGW i WFOSiGW
2015	384,70 Mg	NFOSiGW i WFOSiGW, gmina Cybinka
Razem	1 312,12 Mg	

Źródło: Ankietyzacja gmin.

6.10. Zagrożenie poważnymi awariami

Poważną awarią w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, lub środowiska, lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć przede wszystkim:

- pożary;
- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- transport kolejowy – ryzyko skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi, tj. amoniakiem, chlorem, kwasem siarkowym, kwasem azotowym;
- transport drogowy i kolejowy – ryzyko skażenia przez rozszczelnienie cystern z substancjami ropopochodnymi i gazem płynnym oraz amoniakiem i chlorem;
- awarie urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych;
- klęski żywiołowe, anomalie pogodowe (susze, huragany, intensywne opady, powodzie).

Na terenie powiatu nie ma zakładów stwarzających zagrożenie dla środowiska. W ostatnich latach działania Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej w Słubicach polegały głównie na usuwaniu szkód po przejściu silnych i porywistych wiatrów,

działaniach przeciwpowodziowych na rzece Odrze oraz udziale w akcjach ratowniczych na drogach.

6.11. Realizacja edukacji ekologicznej na terenie powiatu

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP (art. 5 i 74) jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, w ustawie o ochronie przyrody, w ustawie o systemie oświaty.

Edukacja środowiskowa (edukacja ekologiczna) jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać lokalnie”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno-informacyjna. Są nimi przede wszystkim:

- ograniczenie zanieczyszczania wód – poprawa ich jakości;
- ograniczenie zanieczyszczeń powietrza;
- poprawa stanu zieleni (parki, lasy);
- powstanie trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym;
- podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej;
- zwiększenie sprzyjającego nastawienia społeczności lokalnej do ochrony środowiska.

Istotną rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej na terenie powiatu słubickiego odgrywają m.in.:

- Jednostki oświatowe: przedszkola i szkoły;
- Nadleśnictwa;
- KPPSP w Słubicach.

W ramach działań edukacyjnych realizowane są m.in.:

Jednostki oświatowe - organizowanie w szkołach olimpiad wiedzy ekologicznej, organizowanie wycieczek w szkołach np. wycieczka do Muzeum Nauk Przyrodniczych w Berlinie w roku 2013, warsztaty geograficzne dotyczące gospodarki leśnej woj. Lubuskiego w Ośnie Lubuskim w roku 2012. W powiecie słubickim w latach 2012 – 2015 zrealizowano m.in.:

- XII Festiwal Twórczości Artystycznej Młodzieży Szkół Średnich Powiatu Słubickiego pod hasłem „Żyj ekologicznie, bądź ekonomicznie” (czerwiec 2013 r.)
Festiwal miał na celu przedstawienie dorobku artystycznego szkół i promocję ekologicznego i zdrowego stylu życia. Młodzież z każdej szkoły miała do przygotowania i przedstawienia:
 - pokaz mody ekologicznej. Każda szkoła przygotowała 3 stroje ekologiczne z komentarzem i podkładem muzycznym (prezentacja podczas festiwalu),
 - instalację artystyczną z surowców wtórnych – „Drugie życie śmieci” (prace prezentowane w dniu festiwalu),
 - film – spot reklamowy (do 3 minut) promujący zdrowy styl życia;
- Ogólnopolski Konkurs Ekologiczny „Drugie życie elektrośmieci” (01.11.2014 – 26.05.2015);
- Konkurs „Recyklingowe ozdoby wielkanocne” (kwiecień 2014 r.)

- Plebiscyt Gazety Lubuskiej „Pokażcie klasę 2015” - klasa biorąca udział w plebiscycie miała do wykonania szereg zadań, jedno z nich dotyczyło działań ekologicznych: zadanie pod hasłem przewodnim "Nowe życie opakowań", polegające na wykonaniu produktu z opakowań: papieru, plastiku oraz metalu/aluminium (wrzesień – grudzień 2015 r.);
- Ogólnopolski Program Edukacyjny „Zbieraj baterie” - to długofalowy, ogólnopolski program edukacyjny dla szkół na temat prawidłowego pozbywania się zużytych baterii i akumulatorów. Ze względu na znaczenie edukacji ekologicznej we współczesnym świecie, program inicjuje szereg wartościowych działań mających na celu zapoznanie dzieci i młodzieży z wybranymi problemami z zakresu ochrony środowiska naturalnego (październik 2015 – czerwiec 2016);
- Ogólnopolski konkurs ekologiczny dla młodzieży ponadgimnazjalnej (styczeń w latach 2012-2015);
- INTERNETOWY KONKURS EKOLOGICZNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO” zorganizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochr. Środowiska i Gospodarki Wodnej - w teście wzięli udział wszyscy uczniowie Zespołu Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Słubicach (grudzień 2015 r.);
- Akcja dokarmiania zwierząt leśnych „Leśna spiżarnia” (październik, listopad w latach 2012-2015);
- Ogólnopolski Konkurs "Świadomy wie, co zrobić z ZSEE" (2012/2013);
- Ogólnopolski „Dzień Ziemi” (marzec/kwiecień w latach 2012-2015).

Ponadto w szkołach organizowano warsztaty ekologiczne, zbiórki zużytych baterii, lekcje wychowawcze o tematyce ekologicznej.

Powyższe przedsięwzięcia szkoły współorganizowały m.in. z takimi jednostkami jak: Polska Organizacja Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego SA., Fundacja Zielony Horyzont, Celowy Związek Gmin CZG-12 Długoszyń, Gazeta Lubuska, Biosystem Organizacja Odzysku Opakowań SA.

Gmina Ośno Lubuskie – uczestnictwo w latach 2015-2016 w projekcie „Drogi dla Natury”. Program Drogi dla Natury to kampania promocji zadrzewień w krajobrazie rolniczym jako siedlisk przyrody i korytarzy ekologicznych. Został on zainicjowany w 2009 roku przez wrocławską Fundację EkoRozwoju. W dniu 06.11.2015 r. w Ośnie Lubuskim odbyły się modelowe nasadzenia drzew przydrożnych organizowane w ramach realizacji programu. Drzewa z gatunku lipa drobnolistna w ilości 27 szt. zostały posadzone w pasie drogowym na odcinku wylotowym drogi relacji Ośno Lubuskie – Rzepin, na ul. Rzepińskiej w Ośnie Lubuskim. W akcji uczestniczyli nauczyciele i dzieci z klas Zespołu Szkół Publicznych w Ośnie Lubuskim, pracownicy Gminy Ośno Lubuskie, animator zadrzewieniowy, a także przedstawiciel Nadleśnictwa Ośno Lubuskie. Akcja miała na celu promocję zadrzewień przydrożnych oraz kształtowanie pozytywnej postawy młodych ludzi w stosunku do środowiska przyrodniczego. Nowy szpaler drzew w przyszłości będzie urozmaicał i zdobił lokalny krajobraz.

Gmina Rzepin – współorganizacja Projektu: „Zielona Szkoła, Zielone Przedszkole” dla placówek oświatowych z terenu Celowego Związku Gmin-12.

Nadleśnictwo Cybinka:

- VERUS K-SSSE Maraton MTB Mistrzostwa Polski (Impreza cykliczna organizowana od 2010r. po raz pierwszy zorganizowana w Słubicach oraz w Frankfurcie nad Odrą. Kolejne edycje odbyły się już na terenie Nadleśnictwa

Cybinka (5 edycji Leśnictwo Sądów, 1 edycja Leśnictwo Urząd) - organizatorzy:
Nadleśnictwo Cybinka wraz z SOSiR w Słubicach;

- spotkania z leśnikiem - kolonie rowerowe;
- udział w półkoloniach organizowanych przez Stowarzyszenie "Pro-Eko" z Cybinki.
- Nadleśnictwo Cybinka wraz z SOSiR w Słubicach, na terenie Leśnictwa Urząd, zorganizowało II edycję biegów terenowych pod nazwą „WOLNOŚĆ JEST W NATURZE” oraz Rodzinny Piknik Biegowy „Jesień w lesie”. Impreza edukacyjno sportowa odbyła się na parkingu leśnym „Przystań w sosnach” przy drodze krajowej nr 29 (w kierunku na Koziczyn). Biegacze klasyfikowani byli w 13 kategoriach głównych oraz 5 kategoriach w klasyfikacji dziecięcej.

Nadleśnictwo Ośno Lubuskie:

- Współdziałał w organizowaniu cyklicznych akcji na terenie powiatu słubickiego: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Dzień Lasu”, „Sadzimy Las”, „Triathlon”.
- Ponadto Nadleśnictwo posiada na terenie szkoły leśnej ścieżkę i salę edukacyjną.

Nadleśnictwo Rzepin:

- Dni otwarte w Lasach Państwowych - spotkania edukacyjne;
- Akcja „W maju sprzątam las” (2013 r.);
- Sadzenie drzewek przez uczniów klas I szkół podstawowych realizowany z udziałem jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Słubicach;
- Lekcje edukacyjne na Ścieżce edukacyjnej „Bobrowym Szlakiem” w Nowym Młynie;
- Prelekcje w szkołach.

7. Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska

Jednym z elementów aktualizacji i opracowania niniejszego Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na okres 2004 – 2011”. Poniżej przedstawiono ocenę realizacji celów i kierunków działań ekologicznych do roku 2014 na terenie analizowanego powiatu. Wymienione cele miały być realizowane poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i nieinwestycyjnym, prowadzące do eliminacji lub ograniczenia natężenia oddziaływania czynników zagrażających zasobom środowiska naturalnego oraz do odtwarzania użytkowanych zasobów. W latach 2012-2015 zostały zrealizowane zadania inwestycyjne oraz pozainwestycyjne opisane poniżej.

Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa

W ramach realizacji POŚ 2004-2011 zostały cele:

1. Zapewnienie mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości wody do picia;
2. Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie płytko zalegających zbiorników czwartorzędowych;
3. Ochrona przed powodzią.

W latach 2012-2015 zrealizowane zostały przedsięwzięcia w zakresie budowy infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w gminach, były to m.in.: budowa sieci wodociągowej w Ośnie Lubuskim w rejonie ulic Kościuszki, Okrzei i Jeziornej, budowa odcinka sieci kanalizacji w Ośnie Lubuskim w rejonie ul. Zachodniej

i ul. Kwiatowej oraz budowa sieci kanalizacyjnej w m. Czarnów, Stańsk, Żabice (gm. Górzycy). Ponadto w ramach działalności samorządu powiatowego wydanych zostało 239 pozwoleń wodnoprawnych oraz decyzja ustanawiająca obszar ochrony bezpośredniej/pośredniej dla 1 ujęcia wody.

Powietrze atmosferyczne

W POŚ 2004-2011 określone zostały cele:

1. Systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu;
2. Utrzymanie jakości powietrza na obecnym poziomie na terenach niezurbanizowanych;
3. Zmniejszenie uciążliwości transportu drogowego na terenach zurbanizowanych.

Hałas

1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zurbanizowanych.

W latach 2012-2015 największe inwestycje zrealizowane zostały w zakresie modernizacji dróg (27,6 mln zł). Wśród zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza i zmniejszenia energochłonności (3,6 mln zł) należy wymienić przeprowadzone termomodernizacje budynków należących do powiatu i samorządów gminnych. WIOS prowadził kontrole zakładów na terenie powiatu w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących powietrza i hałasu.

Powierzchnia ziemi i gleb

1. Ochrona i wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.
2. Zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych.
3. Ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Badania gleb na zawartość mikroelementów, zakwaszenia oraz konieczności wapnowania prowadzone są na zlecenie indywidualnych rolników. W latach 2014-2015 OSChR w Gorzowie Wielkopolskim do badań pobrała łącznie 3356 próbek.

Pola elektromagnetyczne

1. Ochrona przed szkodliwym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Wszystkie nadajniki sieci komórkowych podlegają zgłoszeniu Staroście. Do takiego zgłoszenia dołączane są wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego. Natomiast sposób prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645), które obowiązuje od 01.01.2008 r. Rozporządzenie obliguje do wyznaczenia na terenie każdego województwa po 135 punktów pomiarowych z podziałem po 45 w każdym roku 3-letniego cyklu pomiarowego.

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
2. Doskonalenie systemu obszarów chronionych, w tym wdrożenie systemu Natura 2000.
3. Ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt.

W latach 2012-2015 opracowane zostały plany ochrony dla następujących form ochrony przyrody:

- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ujście Ilanki PLH080015 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 922);
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Ilanki PLH080009 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 943);
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 stycznia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 184).

Energia odnawialna

1. Wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.

Na terenie powiatu funkcjonuje obecnie kilka instalacji wykorzystujących energię wiatrową, słoneczną i biomasę. Przewiduje się dalszy ich rozwój.

Gospodarka odpadami

W ramach realizacji POŚ 2004-2011 zostały cele:

1. Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami opartego na porozumieniu wszystkich gmin powiatu.
2. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji.

Z dniem 1 lipca 2013 r. nowe obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku przejęła gmina. Właściciele nieruchomości nie muszą samodzielnie podpisywać umów z przedsiębiorcami na odbiór odpadów komunalnych. Również z tym dniem powstał obowiązek odprowadzania na rzecz gminy zadeklarowanej opłaty od właścicieli nieruchomości zamieszkałych za wywóz odpadów z gospodarstwa domowego. Na poziomie województwa zostały skonstruowane regiony gospodarki odpadami komunalnymi. Gminy powiatu słubickiego należą do Regionu Centralnego. W czterech gminach (spośród pięciu) utworzone zostały PSZOKi (punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych). Na zrekultywowanych składowiskach odpadów w Górzycy oraz Rzepinie prowadzony jest monitoring poeksploatacyjny. Mieszkańcy otrzymują dofinansowania do przedsięwzięć z zakresu usuwania azbestu.

Złoża surowców naturalnych

1. Racjonalne gospodarowanie zasobami złóż surowców naturalnych,
2. Kompleksowe wykorzystanie kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Eksploatacja kopalin na terenie powiatu odbywa się na podstawie aktualnych koncesji wydanych przez Marszałka Województwa Lubuskiego oraz Ministra Środowiska. Po zakończeniu eksploatacji prowadzona jest rekultywacja terenu zgodnie z warunkami ustalonymi w decyzji koncesyjnej.

W poniższej tabeli przedstawiono listę zrealizowanych zadań w ramach POS dla powiatu słubickiego za lata 2012-2015.

Tabela 59 Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej						
Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych	Liczba pozwoleń wodnoprawnych: 239	Powiat Słubicki	2012-2015	W ramach działalności	Budżet powiatu	Racjonalizacja korzystania z wód, ograniczanie zanieczyszczenia wód oraz zapewnienie ich odpowiedniej jakości.
Wydanie decyzji ustanawiających obszar ochrony bezpośredniej/pośredniej dla ujęcia wód	Liczba decyzji ustanawiających obszar ochrony bezpośredniej/pośredniej dla ujęcia wód: 1	Powiat Słubicki	2012-2015	W ramach działalności	Budżet powiatu	Zabezpieczenie ujęć wód przed zanieczyszczeniem.
Rozwój sieci wodociągowej	SUW Tawęcín – wymiana energetycznej szafy sterowniczej, przebudowa ogrodzenia	Gmina Cybinka	2012	18730	Budżet gminy	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody pitnej
	SUW Bieganów – zmiana systemu dostarczania energii elektrycznej z półpośredniego na pośredni	Gmina Cybinka	2012	12863	Budżet gminy	
Budowa infrastruktury wodociągowej	Budowa sieci wodociągowej Dn90PE na terenie planowanej zabudowy jednorodzinnej w rejonie ulic Kościuszki, Okrzei i Jeziornej – ETAP I	Gmina Ośno Lubuskie	2014	51 665,99	Budżet gminy	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody pitnej. Wzrost poziomu zwodociągowania gminy
	Budowa odcinka sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Ośno Lubuskie	Gmina Ośno Lubuskie	2015	148 556,29	Budżet gminy	
Rozwój sieci kanalizacyjnej i infrastruktury towarzyszącej	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w Ośnie Lubuskim w rejonie ul. Zachodniej – etap I	Gmina Ośno Lubuskie	2013	68 056,82	Budżet gminy PROW 2007-2013	Wzrost poziomu skanalizowania gminy, zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych bezpośrednio do gruntu.
	Budowę sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w Ośnie Lubuskim w rejonie ul. Zachodniej – etap II	Gmina Ośno Lubuskie	2013	139 103,44	Budżet gminy	
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w Ośnie Lubuskim w rejonie ul. Zachodniej – etap III – ul. Kwiatowa	Gmina Ośno Lubuskie	2014	82 209,52	Budżet gminy	
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Ośno Lubuskie	Gmina Ośno Lubuskie	2015	314 326,13	Budżet gminy PROW 2007-2013	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	Budowa kanalizacji w miejscowości Czarnów – ul. Kolejowa i Stańska	Gmina Górzycza	2014	91 336,49	Budżet gminy	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stańsk	Gmina Górzycza	2015	64 924,32	Budżet gminy	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żabice – ul. Mickiewicza	Gmina Górzycza	2015	32 528,63	Budżet gminy	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żabice wraz z modernizacją centralnej oczyszczalni ścieków w Czarnowie	Gmina Górzycza	2015	1 400 444,43	Budżet gminy PROW 2007-2013	
	Budowa kanalizacji ul. Wileńska oraz ul. Dąbrowskiego	ZUK (Gm. Cybinka)	2015	58 000	ZUK (Gm. Cybinka)	
	Oczyszczalnia ścieków Cybinka wykonanie monitoringu , podjazdu, modernizacja szafy sterowniczej	ZUK (Gm. Cybinka)	2013	26 000	ZUK (Gm. Cybinka)	
	Oczyszczalnia ścieków Cybinka wymiana zużytych pomp i konserwacja konstrukcji stalowej	ZUK (Gm. Cybinka)	2012	18 000	ZUK (Gm. Cybinka)	
	Renowacja kanalizacji sanitarnej w Słubicach ul. 1-go Maja, Wandy, Kochanowskiego	ZUK (Gm. Słubice)	2013	1 343 042,56	ZUK (Gm. Słubice) WFOŚiGW	
	Przebudowa przepompowni ścieków w Słubicach ul. Niepodległości	ZUK (Gm. Słubice)	2013	b.d.	ZUK (Gm. Słubice)	
			RAZEM	3.869.787,62		
Zadania w zakresie ochrony powietrza, zmniejszenia energochłonności, energia odnawialna						
Termomodernizacja budynków	Wymiana okien w budynku Zespołu Szkół Licealnych	Powiat Słubicki	2013-2015	201 850,00	Powiat Słubicki	Zmniejszenie zużycia energii na ogrzewanie, zwiększenie efektywności energetycznej, spadek kosztów utrzymania obiektu w okresie grzewczym.
	Część budynku (powierzchnia użytkowa 200 m²) po byłym internacie ZSER- wykonanie izolacji pionowej płytami styropianowymi o grubości 10:200 mm.	Powiat Słubicki	2014	64 993,20	Powiat Słubicki	
	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 i Gimnazjum nr 1 przy ul. Woj. Polskiego 1 w Słubicach	Gmina Słubice	2014-2015	1.209.705,26	Budżet gminy	
	Termomodernizacja budynku Złobka Samorządowego przy ul. Wojska Polskiego 15 A w Słubicach	Gmina Słubice	2015	333 895,71	Budżet gminy	
	Termomodernizacja budynku Przedszkola	Gmina Słubice	2015	611 963,53	Budżet gminy	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	Samorządowego nr 4 przy ul. Bohaterów Warszawy 8 w Słubicach					
	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Górzycy	Gmina Górzycy	2013-2015	188 885,86	Budżet gminy	
	Termomodernizacja budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Cybince	Gmina Cybinka	2014	1 040 000	Budżet gminy, Dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
Kontrole WIOŚ	Kontrola zakładów na terenie powiatu przeprowadzone przez WIOŚ w zakresie ochrony powietrza i przestrzegania przepisów dotyczących powietrza: w latach 2012-2015 kolejno 5 i 8 kontroli	WIOŚ	2012-2015	b.d.	Środki własne	Poprawa jakości powietrza i spełnienie standardów określonych przepisami prawa Wypełnianie wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje zobowiązanych do posiadania pozwoleń.
Wydawanie decyzji na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Liczba decyzji na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza: 2	Powiat Słubicki	2012-2015	W ramach działalności	Budżet powiatu	-
			RAZEM	3.651.293,56		
Przedsięwzięcia komunikacyjne, ochrona przed hałasem						
Modernizacja, rozbudowa układu komunikacyjnego	Remont drogi powiatowej nr 1303F relacji od drogi woj. nr 134 do Kowalowa w km 4+775 do km 5+975 – na odcinku 1,2 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Słubicach	2014	560.994,04	NPPDL Środki ZDP	Usprawnienie przejazdu, zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu jazdy, zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z transportu samochodowego.
	Remont drogi powiatowej nr 1248F na odcinku 3,83 km od Białkowa do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1250F w km 4+150 do km 7+980	Zarząd Dróg Powiatowych w Słubicach	2015	1.170. 491,99	NPPDL Środki ZDP	
	Remont drogi powiatowej nr 1298F relacji od skrzyżowania drogi krajowej nr 31 – m. Drzecin – Stare Biskupice do drogi wojewódzkiej 137, w km 0+000 do km	Zarząd Dróg Powiatowych w Słubicach	2015	698.437,87	NPPDL Środki ZDP	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	3+300					
	Remont cząstkowy nawierzchni dróg gminnych ul. Jeziorna, Kościuszki i 3 Maja w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2012	70 110,00	Budżet gminy	
	Remont (modernizacja) dróg osiedlowych, zlokalizowanych na działkach nr: 526/1; 526/6; 526/7 oraz 544/3 w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2012	451 251,48	Budżet gminy Agencja Nieruchomości Rolnych	
	Przebudowa dróg gminnych - ul. Przemysłowej oraz ul. Kupieckiej w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2013	259 862,64	Budżet gminy	
	Przebudowa ul. Piaskowej w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2013	84 872,14	Budżet gminy	
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Smogórach	Gmina Ośno Lubuskie	2014	111 025,94	Budżet gminy Środki z Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa ul. Bolesława Chrobrego wraz z częściowym remontem ul. Słowackiego i ul. Aleja Pokoju w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2014	515 592,54	Budżet gminy	
	Remont nawierzchni jezdni ul. Przemysłowej w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2014	93 193,57	Budżet gminy	
	Przebudowa skweru miejskiego zlokalizowanego w obrębie Starego Miasta w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2014	966 125,12	Budżet gminy	
	Przebudowa ul. Podgórnej w Ośnie Lubuskim oraz drogi gminnej w Smogórach	Gmina Ośno Lubuskie	2014	272 049,46	Budżet gminy Środki z Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa ul. Widok oraz ul. Podgórnej w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2015	120 727,50	Budżet gminy	
	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Słubice	2012-2015	13 333 684	Budżet gminy	
	Remonty dróg gminnych- Al. Wolności, ul. Św. Huberta, ul. Agrestowa, ul. Jagodowa.	Gmina Rzepin	2012-2015	349 270,04	Budżet gminy	
	Remont Dróg w miejscowości Owczary	Gmina Górzycza	2014	410 248	Budżet gminy Dotacja ANR	
	Remont dróg osiedlowych w Pamięcinie	Gmina Górzycza	2012	710 921	Budżet gminy Dotacja ANR	
	Budowa drogi gminnej – ul. Jaśminowa,	Gmina Górzycza	2014	135 812	Budżet gminy	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	Górzycza					
	Remont drogi gminnej w Laskach Lubuskich	Gmina Górzycza	2014	102 000	Budżet gminy	
	Budowa dróg osiedlowych w Górzycy (ul. Różana i Jaśminowa)	Gmina Górzycza	2014	65 861	Budżet gminy	
	Utwardzanie drogi gminnej w miejscowości Stańsk	Gmina Górzycza	2015	51 412	Budżet gminy	Eliminacja pylenia z nawierzchni drogi
	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych	Gmina Cybinka	2012-2015	4 137 810,46	Budżet gminy Środki zew. (b.d.)	Usprawnienie przejazdu, zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu jazdy, zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z transportu samochodowego.
	Tworzenie chodników i placów utwardzonych na gminnych ciągach komunikacyjnych	Gmina Cybinka	2012-2015	542 000,98	Budżet gminy	
	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 134 odc. Rzepin – Ośno Lubuskie (dojazd do węzła A2)	ZDW	2013	2 240 000	RPO 2007-2013	
	Budowa sygnalizacji świetlnej na przejściu dla pieszych w Kowalowie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 137	ZDW	2013	120 000	Budżet Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 134 polegająca na budowie chodnika na odcinku 13+277,50 do km 13+336,00 (ul. Radachowska)	ZDW	2014	50 000	Budżet Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 134 polegająca na wzmocnieniu nawierzchni z elementami chodnika i odwodnienia, ul. Ośniańska w m. Rzepin od km 28+241 do km 28+455	ZDW	2014	320 000	Budżet Województwa Lubuskiego	
	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 134 od km 37+635 do km 37+995 w m. Maczków w zakresie budowy chodnika	ZDW	2015	170 000	Budżet Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 139 polegająca na budowie chodnika w m. Radów	ZDW	2015	80 000	Gmina Rzepin Budżet Województwa Lubuskiego	
	Przebudowa chodnika w m. Kowalów w ciągu drogi wojewódzkiej nr 137 relacji Słubice-Trzciel w km 14+252 ÷ 14+393, oraz drogi wojewódzkiej nr 139 relacji Górzycza-Debrznica w km 13+491 ÷ 13+507	ZDW	2015	50 000	Budżet Województwa Lubuskiego	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	Remont drogi wojewódzkiej nr 137 relacji Słubice-Trzciel na odcinku od km 7+110,00 ÷ 7+790,00	ZDW	2015	30 000	Budżet Województwa Lubuskiego	
Kontrole WIOŚ	Kontrola zakładów na terenie powiatu przeprowadzone przez WIOS w zakresie przekroczeń hałasu i przestrzegania przepisów dotyczących hałasu: w latach 2012-2015 11 kontroli w zakresie przekroczeń hałasu oraz 6 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów (w tym 5 kompleksowe).	WIOŚ	2012-2015	b.d.	Środki własne	Wykrycie nieprawidłowości w przestrzeganiu prawa, zmniejszenie oddziaływania zakładu na powietrze
			RAZEM	28.273.753,77		
Ochrona przeciwpowodziowa						
Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	Mała retencja nizinna w lasach w ramach projektu pn.: „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”. Budowa obiektów małej retencji poprzez: odtworzenie dawnych zbiorników wodnych, budowę progów i zastawek piętrzących.	Nadleśnictwo Cybinka	2007-2015	1 229 450	Środki własne NFOŚiGW	Odbudowa dawnych zbiorników wodnych. Regulacja stosunków wodnych, w celu zwiększenia zdolności retencyjnych, a tym samym ochrony przed powodzią.
„URAD III – odbudowa – modernizacja przepompowni melioracyjnej” gm. Cybinka	Odbudowa kanału Lubońskiego A w km 0+000 – 0+104, odbudowa kanału Cybinka w km 0+553 – 0+950, odbudowa kanału Lubońskiego w km 0+128 – 0+570, modernizacja budynku przepompowni, montaż agregatów, modernizacja stacji transformatorowej instalacja studni ujęciowej, mechanicznej czyszczarki krat, wykonanie ogrodzenia, dróg i placów dojazdowych.	LZMiUW w Zielonej Górze	2014	22 600 000	PROW 2007-2013	Odbudowa zdekapitalizowanych urządzeń melioracyjnych. Regulacja stosunków wodnych, w celu polepszenia zdolności produkcyjnych gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią i suszą.
„Modernizacja wału przeciwpowodziowego rzeki Odry, Słubice – Górzycy” etap IV	rozbudowa korpusu wału w km 9+354 (0+590), uszczelnienie wału, uszczelnienie podłoża wału, rozbudowa istniejącego wału; podniesienie korony wału.	LZMiUW w Zielonej Górze	2014-2015	10 190 000	Budżet Państwa PROW 2007-2013	
Mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego	Sporządzenie map zagrożenia i map ryzyka powodziowego dla obszarów, na których stwierdzono istnienie dużego ryzyka powodziowego, wyznaczonych na	KZGW	2015	b.d.	Środki własne, Budżet Państwa	Stworzenie podstaw do opracowania planów zarządzania ryzykiem

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego					powodziowym – ostatniego etapu wdrażania Dyrektywy Powodziowej. Właściwe zarządzanie ryzykiem, jakie może stwarzać powódź dla życia i zdrowia ludzi, środowiska i gospodarki.
Konsultacje społeczne dot. projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty.	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne dla mieszkańców gmin leżących w regionie wodnym Warty, w tym: Górzycy, Ośno Lubuskie, Rzepin oraz Słubice.	RZGW	2014-2015	b.d.	NFOŚiGW	
Procedura udziału społeczeństwa dot. Harmonogramu i programu prac związanych z aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z zestawieniem działań, które należy przeprowadzić w ramach konsultacji społecznych.	Wysyłka informacji na temat przedmiotowych konsultacji przesłano do gmin leżących w regionie wodnym Warty, w tym: Górzycy, Ośno Lubuskie, Rzepin oraz Słubice.	KZGW RZGW	2012 i 2013	b.d.	Budżet RZGW	Stworzenie podstaw do aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Warty.
			RAZEM	34.019.450		
Gospodarka odpadami						
Likwidacja azbestu	Likwidacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ośno Lubuskie	Gmina Ośno Lubuskie	2013-2015	286 306,46	WFOŚiGW, NFOŚiGW	Eliminacja azbestu z terenu powiatu
	Likwidacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Rzepin (demontaż, transport i utylizacja)	Gmina Rzepin	2013-2015	200 452,96	WFOŚiGW, NFOŚiGW	
	Likwidacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Górzycy	Gmina Górzycy	2012-2015	133 803,80	WFOŚiGW, NFOŚiGW	
	Likwidacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Cybinka	Gmina Cybinka	2013 i 2015	51 738,43	WFOŚiGW, NFOŚiGW	
Utworzenie PSZOK	Przygotowanie obiektu na potrzeby PSZOK	Gmina Rzepin	2013	32 372,90 zł	Budżet Gminy	Stworzenie odpowiednich warunków dla mieszkańców gmin, umożliwiających
Utworzenie RIPOK	Projekt pn.: Dostosowanie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych do pełnienia funkcji RIPOK w Długoszynie	Celowy Związek Gmin CZG-12	2015	Kwota dofinansowania: 5 239 362,98	WFOŚiGW	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
						odpowiednie warunki zagospodarowania odpadów
Rekultywacja i monitoring składowisk	Projekt pn: Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie CZG-12 na cele rolnicze	Celowy Związek Gmin CZG-12	2015	Kwota dofinansowania: 2 892 373,34	WFOŚiGW	Minimalizacja potencjalnego negatywnego oddziaływania składowiska na środowisko
	Badanie wód, gazu oraz osiadanie składowiska na terenie gminy Rzepin	Gmina Rzepin	2012-2015	17 264,29	Budżet gminy	
	Monitoring składowiska odpadów w Górzycy	Gmina Górzycy	2012-2015	12 000	Budżet gminy	
Kontrole WIOŚ	Kontrola zakładów na terenie powiatu przeprowadzone przez WIOS w zakresie gospodarki odpadami oraz przestrzegania przepisów dotyczących prawidłowej gospodarki odpadami (w tym kontrole kompleksowe): w latach 2012 – 2015 81 kontroli, 7 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów, 5 kontroli kompleksowych.	WIOŚ	2012-2015	b.d.	Środki własne	Wykrycie nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami, zmniejszenie oddziaływania zakładu na środowisko
			RAZEM	8.865.675,16		
Edukacja ekologiczna						
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Wydanie gminnego informatora samorządowego w całości poświęconego tematyce nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (rozpropagowany wśród wszystkich mieszkańców Gminy Ośno Lubuskie) oraz gminnego informatora samorządowego, w którym znajdowały się materiały edukacyjne na temat odpadów komunalnych	Gmina Ośno Lubuskie	2013	9 740,9	Budżet Gminy	Podniesienie świadomości ekologicznej.
	Ulotki, plakaty o tematyce prośrodowiskowej	Gmina Cybinka	2012-2015	b.d.	Budżet gminy	
	XII Festiwal Twórczości Artystycznej Młodzieży Szkół Średnich Powiatu Słubickiego pod hasłem „Żyj ekologicznie, będzie ekonomicznie”	Powiat Słubicki	2013	3 000	Budżet powiatu	
	„Zielona Szkoła, Zielone Przedszkole”	Celowy Związek Gmin CZG-12	2015	30 000	Środki własne	
	Piknik ekologiczny	Celowy Związek	2015	20 000	Środki własne,	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
		Gmin CZG-12 Fundacja Ekologiczna ARKA			sponsorzy	
	Ekolekcje	Celowy Związek Gmin CZG-12	2015	3 000	Środki własne	
	Dofinansowanie przedsięwzięć o charakterze ekologicznym	Celowy Związek Gmin CZG-12	2015	15 000	Środki własne	
			RAZEM	80.740,90		
Ochrona przyrody						
Opracowanie planów ochrony	Opracowane zostały plany ochrony dla następujących form ochrony przyrody: Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ujście Ilanki PLH080015 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 922); Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 kwietnia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Ilanki PLH080009 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 943); Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 stycznia 2014 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 184);	RDOŚ Gorzów Wlkp.	2014	b.d.	Środki własne	Ochrona środowiska przyrodniczego obszarów należących do sieci ekologicznej Natura 2000.
			RAZEM	b.d.		
Turystyka i rekreacja						
Promocja gmin i współpraca transgraniczna	Projekt pn. „System wspólnych transgranicznych działań na rzecz ochrony przeciwpowodziowej” : Zakupiono m.in.: samochód rozpoznawczo-operacyjny, samochód rozpoznania i dowodzenia, dwie przyczepy ze sprzętem pompowym i pozostałym wyposażeniem	Powiat Słubicki wraz z partnerem wiodącym tj. miastem Frankfurt nad Odrą	2015	180 133,59 EUR	Środki powiatu Środki z EFRR	Promocja gmin oraz współpraca transgraniczna w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	specjalistycznym, przyczepę z mobilnymi zaporami przeciwpowodziowymi oraz trap ratowniczy. W części końcowej projektu odbyły się dwa ćwiczenia polsko-niemieckich jednostek pożarniczych po obu stronach Odry z wykorzystaniem zakupionego sprzętu.					
	Projekt pn. „II transgraniczne zawody wędkarskie w Powiecie Słubickim”	Powiat Słubicki	2014	9 824,00 EUR	Środki powiatu Środki z EFRR	Wzrost potencjału turystycznego i rekreacyjnego powiatu
	Projekt pn. „Nowe czasy-nowe zagrożenia-wspólne wyzwania. Polsko-niemiecka specjalistyczna grupa ratownictwa wysokościowego”	Powiat Słubicki	2012	15 569,00 EUR	Środki powiatu Środki z EFRR	
	Projekt pn. „Poznajmy się – II transgraniczny piknik wolontariuszy i przedstawicieli organizacji pozarządowych”	Powiat Słubicki	2013	10 599,00 EUR	Środki powiatu Środki z EFRR	
	Projekt „Z kulturą za pan brat” polsko – niemieckie święto lata. Przedsięwzięcie o charakterze kulturalnym w miejscowościach Urad – Gmina Cybinka (Polska). Przedsięwzięcie miało charakter wieloaspektowy. W ramach projektu zaplanowano m.in. następujące działania o charakterze transgranicznym: 1. Przeprawa rzeczna (promowa) pomiędzy Aurith i Urad, 2. Organizacja transgranicznej imprezy obejmującej swym zakresem: promocję pogranicza, występy amatorskich grup muzycznych z Polski i Niemiec; prezentacja stoisk artystycznych regionalnych.3. Prezentacja lokalnych i regionalnych stowarzyszeń i organizacji oraz grup niezrzeszonych,4. Rejsy wycieczkowe po Odrze.	Gmina Cybinka Partner niemiecki Amt Breiskow-Finkenheerd	2015	104 028,63	Fundusz Małych Projektów (FMP) w Euroregionie "Pro Europa Viadrina" dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W tym: dofinansowanie z EFRR, budżet gminy, dofinansowanie	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
					z budżetu Państwa.	
	Zawody sportowo – pożarnicze. Przedsięwzięcie główne w ramach projektu dotyczyło wspólnych zawodów sportowo-pożarniczych polskich i niemieckich drużyn Ochotniczych Straży Pożarnych. Zawody odbyły się wg tradycyjnego regulaminu zawodów sportowych Ochotniczych Straży Pożarnych obejmujących swym zakresem sztafetę pożarniczą oraz ćwiczenie bojowe.	Gmina Cybinka Partner niemiecki Amt Breiskow-Finkenheerd	2015	b.d.	FMP w Euroregionie "Pro Europa Viadrina" Dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Woj. Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W tym : dofinansowanie z EFRR, budżet gminy, dofinansowanie z budżetu Państwa	
	Projekt pn. „Sportowa sobota w Cybince” - impreza sportowo-rekreacyjna z elementami kulturalno-rozrywkowymi.	Gmina Cybinka Partner niemiecki Amt Breiskow-Finkenheerd	2014-2015	b.d.	FMP w Euroregionie "Pro Europa Viadrina" Dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Woj. Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej.	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
					W tym: dofinansowanie z EFRR, budżet gminy, dofinansowanie z budżetu Państwa	
	Transgraniczna informacyjno- promocyjna platforma mobilna. Uruchomienie wspólnej aplikacji mobilnej z Partnerem projektu. Aplikacja dostępna w dwóch wersjach językowych: polskiej i niemieckiej. Aplikacja umożliwia wykorzystanie rozwiązań telefonii mobilnej do praktycznego i szybkiego informowania o różnorodnych wydarzeniach, kulturalnych, sportowych i innych	Gmina Cybinka Partner niemiecki Amt Breiskow-Finkenheerd	2015	b.d.	FMP w Euroregionie „Sprewa Nysa Bóbr” dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Woj. Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W tym: dofinansowanie z EFRR, budżet gminy, dofinansowanie z budżetu Państwa	
	Projekt pn. „Turystyka + Sport = Super Przygoda”, Spływy kajakowe, polsko-niemieckie święto lata, Projekt pn. „Poznajemy pogranicze”, transgraniczna wyprawa kajakowo-rowerowa „Wypływamy na szerokie wody”.	Gmina Cybinka Partner niemiecki Amt Breiskow-Finkenheerd	2012-2015	b.d.	FMP w Euroregionie „Sprewa Nysa Bóbr” dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Woj. Lubuskie) – Brandenburgia	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
					2007-2013 w ramach „Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W tym: dofinansowanie z EFRR, budżet gminy, dofinansowanie z budżetu Państwa	
Wykorzystanie położenia gminy dla rozwoju turystyki, sportu i kultury	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wokół jeziora Reczynek wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną – ETAP I	Gmina Ośno Lubuskie	2012	716 624,55	PROW 2007-2013	Wzrost potencjału turystycznego i rekreacyjnego powiatu, ochrona atrakcyjnych miejsc
	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wokół jeziora Reczynek w Ośnie Lubuskim wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną – ETAP II	Gmina Ośno Lubuskie	2014	527 917,76	PROW 2007-2013	
	Budowa ścieżki rowerowej Słubice - Kunowice	Gmina Słubice	2015	884 786	Budżet gminy	
	Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych przy świetlicy wiejskiej w Lubieniu	Gmina Ośno Lubuskie	2012-2013	491 243,30	PROW 2007-2013	Wzrost potencjału turystycznego i rekreacyjnego powiatu
	Budowa boiska do plażowej piłki siatkowej w Gronowie	Gmina Ośno Lubuskie	2013	7 148,20	PROW 2007-2013	
	Budowa boiska do plażowej piłki siatkowej w Ośnie Lubuskim	Gmina Ośno Lubuskie	2012	6 470,17	PROW 2007-2013	
	Budowa boiska do plażowej piłki siatkowej w Smogórach	Gmina Ośno Lubuskie	2014	8 484,67	PROW 2007-2013	
	Wzmocnienie i naprawa odcinka murów obronnych przy ul. 1 Maja – etap I	Gmina Ośno Lubuskie	2015	303 110,40	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Lubuski Woj. Konserwator Zabytków, Sejmik Woj. Lubuskiego	
	Modernizacja i tworzenie miejsc rekreacji	Gmina Cybinka	2012-2015	1 907 971,89	Budżet gminy	

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Zadanie	Opis zadania	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji 2012-2015	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania	Efekt realizacji
	wypoczynku w tym boiska, siłownie zewnętrzne itp.				Srodki UE	
	Zagospodarowanie skweru w Ośnie Lubuskim – I etap	Gmina Ośno Lubuskie	2015	50 957,07	PROW 2007-2013	Rozwój terenów zieleni urządzonej
			RAZEM	5.008.742,64 zł W ramach programów międzynarodowych: 216.125,59 EUR		
Przeciwdziałanie poważnym awariom						
Konsultacje społeczne dot. projektu Harmonogramu i programu prac związ. z przygotowaniem planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty.	Wysyłka pocztą elektroniczną oraz publikacja komunikatu w ogólnopolskim wydaniu „Gazety Wyborczej” nt. przedmiotowych konsultacji przesłano m.in. do gmin: Górzycy, Ośno Lubuskie, Rzepin oraz Słubice.	RZGW	2015-2016	b.d.	Budżet RZGW	Stworzenie podstaw do przygotowania Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty.
			RAZEM	b.d.		
			OGÓŁEM wszystkie działy	83.769.443,65 zł + 216.125,59 EUR		

8. Identyfikacja problemów środowiskowych

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu słubickiego oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse, i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników. W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu słubickiego. W wyniku analizy określono mocne i słabe strony powiatu (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno – gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program.

Tabela 60 Obszar interwencji: Powietrze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• brak przemysłu silnie zanieczyszczającego powietrze; • duże zalesienie terenu powiatu; • rozwój sieci ścieżek rowerowych;	• niewystarczający poziom wykorzystania OZE; • niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazowniczą; • spalanie w piecach domowych odpadów i złego jakościowo węgla;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii; • wprowadzenie wymagań dla węgla spalanego w domowych paleniskach; • wsparcie finansowe dla działań związanych z likwidacją „niskiej emisji”; • realizacja założeń Planów ochrony powietrza;	• zbyt małe wykorzystanie gazu do celów grzewczych;

Tabela 61 Obszar interwencji: klimat akustyczny

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• prowadzone w zakładach kontrole poziomu hałasu; • pasy zadrzewień przy drogach;	• duże natężenie ruchu przy głównych trasach w obszarach zabudowanych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, działania organizacyjne itp.); • realizacja założeń Programów ochrony środowiska przed hałasem; • budowa obwodnic miast;	• wzrastający ruch pojazdów; • zły stan techniczny pojazdów;

Tabela 62 Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• prowadzone pomiary natężenie pola elektromagnetycznego; • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego; • prowadzenie przez Starostę wykazu stacji bazowych oraz wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego;	• stan techniczny linii napowietrznych, ryzyko powstania awarii w wyniku ekstremalnych warunków pogodowych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• monitoring pozwalający na wykrycie ponadnormatywnych stężeń promieniowania;	• wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne;

Tabela 63 Obszar interwencji: zasoby i jakość wód

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• Istniejące punkty monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych; • Sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, • Brak obszarów OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć);	• występowanie JCWP o złym stanie; • dekapitalizacja urządzeń melioracyjnych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• stosowanie nowych rozwiązań w budowie urządzeń wodnych; • zwiększanie skali sztucznej retencji wodnej; • utrzymanie dobrej jakości wód w miejscach wyznaczonych do kąpieli;	• zanieczyszczenie rzeki Odry; • brak rozwiązań ustawowych w zakresie opłat za odprowadzenie wód opadowych; • zagrożenie wystąpienia powodzi;

Tabela 64 Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• Dobre wyposażenie w infrastrukturę wodociągową; • Sprawna kanalizacja w miastach powiatu; • Wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków;	• brak ustanowionych obszarów ochrony dla wszystkich ujęć komunalnych, • niewystarczający stopień skanalizowania zwłaszcza obszarów wiejskich; • brak pełnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków; • odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich; • likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych;	• niebezpieczeństwo obniżenia poziomu wód i zakłócenia stosunków hydrologicznych; • nieszczelne zbiorniki bezodpływowe

realizacja założeń KPOŚK;	powodujące skażenie wód podziemnych;
---	---

Tabela 65 Obszar interwencji: zasoby geologiczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
eksploatacja kopalin zgodnie z wydanymi koncesjami;	brak
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
wzrost bezpieczeństwa energetycznego dzięki wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego;	ryzyko powstania awarii na terenie kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego

Tabela 66 Obszar interwencji: gleby

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
Brak zanieczyszczenia metalami ciężkimi;	- występowanie gleb podatnych na degradację, - zakwaszenie gleb; - występowanie zanieczyszczeń WWA (na granicy powiatu)
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
rozwój rolnictwa ekologicznego;	niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie;

Tabela 67 Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- zamknięte i zrekultywowane składowiska odpadów komunalnych w Górzycy, Ośnie Lubuskim, Cybinie i Rzepinie; - funkcjonujące regionalne składowisko odpadów komunalnych w Kunowicach; - funkcjonujące PSZOKi w 4 gminach; - sprawny system odbioru i zagospodarowania odpadów;	- duże ilości wyrobów azbestowych; - dzikie wysypiska odpadów; - brak objęcia wszystkich mieszkańców systemem segregacji odpadów; - brak PSZOK w gm. Ośno Lubuskie.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu założonych w KPGO;	brak środków finansowych na usuwanie azbestu;

Tabela 68 Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- wysoka lesistość oraz udział lasów uznanych za ochronne; - położenie na obszarach objętych ochroną prawną; - wysokie walory przyrodnicze; - liczne szlaki turystyczne, piesze i rowerowe;	- brak opracowanych planów ochrony dla wszystkich obszarów objętych ochroną prawną; - budowa baz turystyczno-rekreacyjnych w pobliżu jezior;

SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rozwój turystyki pieszej i rowerowej; • rozwój agroturystyki; • rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, ubikacje, wydzielone pola biwakowe, wydzielone łowiska, parkingi itp.).	• zagrożenie dla funkcjonowania obszarów objętych ochroną prawną nie posiadających opracowanych planów ochronnych; • rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie jezior; • zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego;

Tabela 69 Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• duże zróżnicowanie krajobrazu: lasy, pola, jeziora;	• przeważające monokultury sosnowe, które są mniej odporne na zmiany klimatu; • zbyt mała ilość zbiorników (naturalnych lub sztucznych) retencjonujących wodę; • niewielka świadomość społeczna w zakresie ochrony klimatu; • niewystarczające środki finansowe na realizację działań.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• zmniejszenie się częstotliwości występowania chorób grzybowych co związane jest z wydłużonym okresem suchym; • Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii uwzględniający pogorszenie warunków wiatrowych, wzrost suszy, anomalii pogodowych; • poprawa warunków dla roślin ciepłolubnych takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych;	• wzrost częstości i intensywności ekstremalnych stanów pogodowych; • zmiany klimatu i anomalie klimatyczne wpływające na warunki życia niektórych gatunków roślin i zwierząt; • zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior) w wyniku ocieplania klimatu; • proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyjające rozwojowi chorób i szkodników w tym także gatunków inwazyjnych; • wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień w okresach suszy oraz wzrost częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim i zwiększenia potrzeb odwadniania;

Tabela 70 Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• realizacja edukacji ekologicznej przez powiat i gminy; • wzrost roli i znaczenia edukacji ekologicznej w różnych obszarach życia społeczno – gospodarczego; • współpraca między placówkami przy organizacji imprez, uroczystości, akcji ekologicznych; • współpraca transgraniczna w zakresie działań prośrodowiskowych;	• niewystarczająca edukacja ekologiczna; • dzikie wysypiska, zaśmiecanie lasów, terenów zielonych; • niewystarczające nakłady finansowe na edukację ekologiczną w stosunku do potrzeb; • negatywne nawyki u dorosłych i osób w podeszłym wieku;

SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• systematyczne podnoszenie kompetencji z zakresu edukacji ekologicznej nauczycieli; • wdrożenie Programu Ochrony Środowiska na lata 2017-2020; • spójna strategia polityk krajowych, regionalnych, lokalnych harmonijnie uwzględniająca rozwój zrównoważony i edukację ekologiczną;	• niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; • niski poziom zrozumienia mieszkańców dla przepisów ochrony środowiska; • konsumpcyjny styl życia i utrwalające się negatywne nawyki np. dzikie wysypiska, spalanie odpadów;

Przedstawione wnioski w zakresie poszczególnych komponentów, pomogą wyznaczyć priorytety i cele w zakresie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż w strefie lubuskiej wystąpiły przekroczenia pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu, których stężenia wykazywały sezonowe wahania. W sezonie grzewczym wielkości stężeń obu substancji były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim znacznie niższe. Ich głównym źródłem są przestarzałe, niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości. Na poziomy stężenie zanieczyszczeń wpływ mają niewątpliwie także emisje liniowe (transport drogowy).

Zanieczyszczenia przemysłowe mogą być istotne w przypadku nie stosowania się do obowiązujących wymagań prawnych.

Działania

W celu zmniejszenia emisji niskiej pochodzącej z domowych palenisk i obiektów użyteczności publicznej, powinno się dążyć do zmiany systemów grzewczych, wykonania termomodernizacji budynków, rozbudowy sieci gazowej, tam gdzie istnieje możliwość - podłączanie do sieci ciepłowniczej, a także promować stosowanie alternatywnych źródeł ciepła (pompy ciepła, kolektory słoneczne, itp.)

W celu zachęcenia mieszkańców powiatu do zmiany nośników na bardziej przyjazne środowisku, należy realizować kampanie edukacyjne na temat szkodliwości niskiej emisji oraz informować o możliwościach finansowania działań termomodernizacyjnych i odnawialnych źródeł energii.

W zakresie transportu i komunikacji najważniejsze kierunki działań to: budowa funkcjonalnego i spójnego układu drogowego, dalsza poprawa stanu technicznego dróg i ulic, budowa sieci bezpiecznych dróg rowerowych, tworzenie warunków do przywrócenia przewozów kolejowych. Podjęte działania przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących ze środków transportu.

Gospodarka wodno-ściekowa

Problemem jest nieprawidłowe pozbywanie się ścieków przez właścicieli nieruchomości posiadających nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. Niewłaściwa eksploatacja tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzi do emisji zanieczyszczeń gruntu i wód. Jednym z problemów jest również wyrównanie dysproporcji pomiędzy liczbą ludności korzystającą z wodociągu i ludności korzystającej z kanalizacji, zwłaszcza na terenach wiejskich. Nieoczyszczone ścieki komunalne trafiają do wód lub do ziemi powodując ich zanieczyszczenie. Również wprowadzanie

oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych wiąże się ze zwiększaniem ich trofii (żywności), a co za tym idzie pogorszeniem jakości wód, co wpływa na zły stan fizykochemiczny i biologiczny wód płynących, przejawiający się słabym stanem wód płynących. Negatywny wpływ na wody mają również tereny rolnicze, gdzie stosowane są nawozy.

Powiat słubicki położony jest w obrębie GZWP nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska. Jest to zbiornik czwartorzędowy o charakterze porowym, o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 480 tys. m³/dobę.

Zwiększone zapotrzebowanie na wodę w szczególności na cele konsumpcyjne, a zwłaszcza w rolnictwie prowadzi do zwiększonego korzystania z zasobów wodnych, co w powiązaniu z występującymi na tym obszarze warunkami atmosferycznymi oraz niskimi opadami może prowadzić do nadmiernej eksploatacji zasobów wód pitnych oraz stwarza potrzebę podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą.

Silny rozwój mieszkalnictwa wpływa na ilość wody retencjonowanej w glebie. Wody opadowe i roztopowe z terenów utwardzonych i zabudowanych trafiają często do sieci kanalizacyjnej bądź bezpośrednio do cieków wodnych. Przyczynia się do zmniejszenia ilości wody zasilającej wody podziemne, a co za tym idzie zmniejszenia zasobów tych wód.

Działania

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączania nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo – kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do kanalizacji sanitarnej.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej do podlewania ogrodów.

W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Gospodarka odpadami

Największym wyzwaniem dla gmin jest osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku surowców, zgodnie z zapisami w planach gospodarki odpadami oraz wywiązywanie się z nałożonych na gminy obowiązków określonych w ustawie o odpadach i w ustawie o utrzymaniu porządku i czystości.

Ze względu na ilość wyrobów azbestowych oraz wysokie koszty związane z usuwaniem tych odpadów niezbędna jest pomoc finansowa przez udzielanie dotacji z funduszy ochrony środowiska. Tempo usuwania wyrobów azbestowych jest zbyt wolne i termin całkowitego wyeliminowania wyrobów azbestowych jest zagrożony.

Działania

W celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku, recyklingu odpadów największym wyzwaniem jest ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowiska i objęcie systemem selektywnej zbiórki odpadów 100% mieszkańców powiatu. W dalszym ciągu niezbędna jest likwidacja "dzikich wysypisk" oraz pomoc w usuwaniu wyrobów azbestowych z terenu powiatu.

Zagrożenie powodzią i suszą

Na terenie powiatu wyznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi od strony rzeki Odry. Wskutek intensywnych opadów może dojść do podtopień obszarów znajdujących się w obniżeniach. Obszary zagrożone nie są chronione przez urządzenia przeciwpowodziowe. Ze względu na zmiany klimatu coraz częściej występują susze wpływając na niedobór wód w glebach użytkowanych rolniczo. Rowy melioracyjne pełnią rolę odbiorników nadmiaru wody oraz utrzymują odpowiedni poziom wilgoci w gruntach rolniczych. Ich stan techniczny często jest niezadowalający, a przez wieloletnie zaniedbania nie spełniają już swej roli. Na terenie powiatu występują liczne jeziora jednak niewystarczająca jest liczba małych zbiorników retencyjnych.

Działania

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych, ciekach naturalnych oraz budowa, przebudowa i konserwacja zbiorników pełniących funkcje małej retencji.

Ochrona przyrody

Występujące w obrębie powiatu obszary cenne przyrodniczo pod względem występowania rzadkich gatunków roślin i zwierząt wymagają podejścia planistycznego, aby nie utraciły swych wartości przyrodniczych.

Głównymi zagrożeniami dla przyrody są: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, zła gospodarka wodna, nielegalne wycinanie roślin, „dzikie wysypiska odpadów”, rozwój infrastruktury i mieszkalnictwa, kłusownictwo, nieprawidłowa gospodarka leśna, zmiany użytkowania gruntów, nadmierna presja turystyczna.

Problemem może być niedostateczna wiedza na temat stanu drzew pomnikowych, co może skutkować niewykonaniem niezbędnych prac pielęgnacyjnych i w konsekwencji doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych.

Zagrożeniem dla stanu zachowania walorów krajobrazowych są przede wszystkim chaotyczne, intensywne procesy inwestycyjne. Presja urbanizacji, w szczególności na tereny otaczające miasta oraz na tereny atrakcyjne przyrodniczo – również te prawnie chronione, przyczynia się często do degradacji walorów krajobrazowych. Zmiany w krajobrazie następują również na terenach wiejskich, głównie poprzez wprowadzanie obcej dla tego krajobrazu nowej zabudowy o charakterze miejskim. Ważnym zadaniem jest również ochrona ekspozycji panoram miejscowości poprzez wytyczanie i zachowywanie osi widokowych i widoków sylwet miejscowości.

Działania

Niezbędne jest całościowe ujmowanie w procedurze planowania przestrzennego gmin i dokumentach planistycznych problematyki ochrony przyrody, w tym gatunków chronionych.

Stan drzew będących pomnikami przyrody winien być zdiagnozowany, a drzewa w zależności od potrzeb poddane zabiegom pielęgnacyjnym, zapewniającym ich utrzymanie w odpowiednim stanie fitosanitarnym. W dalszym ciągu należy utrzymać, ale też wzbogacić o nowe obszary zieleni urządzonej, zwłaszcza wzdłuż ulic i dróg, a także poza granicami miast.

Zakłada się ochronę istniejących zadrzewień, zalesień, pastwisk, łąk położonych głównie wzdłuż cieków wodnych i rzek oraz istniejących śródpolnych siedlisk przyrodniczych. Ustala się ochronę terenów zielonych jako korytarzy ekologicznych do ochrony rodzimej fauny i flory.

Hałas

Największe zagrożenie hałasem oraz emisją spalin ze strony systemu komunikacyjnego na terenie powiatu słubickiego występuje wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich, w mniejszym stopniu dotyczy to dróg powiatowych i gminnych. Wymienione drogi cechują się dużym natężeniem ruchu, co wpływa na pogorszenie klimatu akustycznego na przyległych obszarach zurbanizowanych. Utrzymanie odpowiednich wartości hałasu w środowisku będzie możliwe, gdy wykorzystywane zostaną wystarczające rozwiązania techniczne.

Działania

Konieczna jest dalsza modernizacja istniejących dróg, organizacja ruchu oraz proponowanie alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych takich jak transport zbiorowy (kolejowy i autobusowy) i rowerowy, uspokajanie ruchu w centrum miast. Przy projektowaniu budowy ścieżek rowerowych należy pamiętać o zapewnieniu pieszym odpowiedniej szerokości chodnika.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Liczba urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne bardzo szybko wzrasta, dlatego istotna jest kontrola wpływających zgłoszeń i wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego. Występujące konflikty związane z rozwojem instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne powinny być uwzględniane w zapisach w studium i planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

Działania

W dalszym ciągu konieczna jest ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne oraz prowadzenie pomiarów promieniowania elektromagnetycznego.

Odnawialne źródła energii

Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne, gospodarcze i przestrzenne, zwłaszcza rozwój obszarów mieszkalnych, sprzyjając rozwojowi małych indywidualnych instalacji wykorzystujących OZE (instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła). W celu realizacji większych przedsięwzięć, obszary pod rozwój odnawialnych źródeł energii powinny zostać wyznaczone w dokumentach planistycznych gmin.

Obecnie na terenie powiatu w małym stopniu wykorzystuje się odnawialne źródła energii, jednak w najbliższej perspektywie możliwy jest jej rozwój.

Działania

Należy dążyć do osiągnięcia założonych poziomów zużycia energii odnawialnej – co najmniej 15% do końca 2020 r. Na poziomie powiatu działania te polegać będą na podnoszeniu poziomu świadomości mieszkańców oraz stworzeniu dogodnych warunków lokalizacyjnych dla potencjalnych inwestorów.

Ochrona gleb i kopalin

Największym zagrożeniem dla gleb są nielegalne wysypiska odpadów, proces przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę w związku z rozbudową zabudowy mieszkaniowej.

Działania

Z uwagi na eksploatację kopalin działania mogą dotyczyć racjonalnego wydobycia oraz przywracania terenu do stanu naturalnego po zakończonej eksploatacji.

Ochrona przed skutkami poważnej awarii

Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

Działania

Konieczny jest rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i edukacja mieszkańców powiatu w zakresie postępowania w sytuacjach nietypowych, awaryjnych i niebezpiecznych.

Edukacja ekologiczna

Problemem może być brak poszanowania dla środowiska wśród jego użytkowników oraz obojętność w stosunku do zagrożeń środowiska. Jednak za pośrednictwem Internetu, nawet niewielkim kosztem można zorganizować ciekawe akcje edukacyjne, które podniosą poziom świadomości mieszkańców.

Działania

Podstawowym działaniem w zakresie edukacji ekologicznej jest pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań poprzez organizowanie konferencji, kampanii informacyjno-edukacyjnych, imprez o tematyce prośrodowiskowej.

9. Cele programu ochrony środowiska, zadania i wskaźniki

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju wymuszają konieczność zrównoważonego rozwoju poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Istotnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów oraz kierunków interwencji.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz, uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Cele długoterminowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w 2024 r., są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na terenie powiatu. Powinny być mierzalne, realistyczne i terminowe.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;
- Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej;

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;

Cel: Zrównoważona gospodarka wodna

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed hałasem;

Cel: Zmniejszenie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko;

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Likwidacja azbestu;

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych;

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przyrody;

- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów;

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb;
- Racjonalne wykorzystanie kopalin.

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań.

Tabela 71 Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza							
1	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (dot. wartości substancji w powietrzu)	2 - pył PM10, B(a)P	0	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ
2		Modernizacja/ wymiana indywidualnych źródeł ciepła	Srednie stężenie roczne dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10/ dopuszczalny poziom	2015 r. - 3 ng/m ³	Norma - 1 ng/m ³	Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji	Gminy, Powiat, Właściciele nieruchomości
3			Liczba zorganizowanych kampanii	b.d.	1 /rok	Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Powiat, Gminy
4			Liczba nowych przyłączy gazowych	Do 2014 r. – 3322 szt. (39,5% ogółu ludności)	co najmniej 50% ogółu ludności powiatu korzystającej z sieci gazowniczej	Rozwój sieci gazowniczej, zaopatrzenia w gaz oraz budowa przyłączy gazowych	Przedsiębiorstwa energetyczne, Gminy, Właściciele nieruchomości
5		Termomodernizacja budynków	Liczba przeprowadzonych termomodernizacji na rok, zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)	5	Termomodernizacja we wszystkich budynkach użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynków, w tym: budynków użyteczności publicznej, szkół.	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości
6		Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych, poniesione koszty	b.d.	1/rok	Promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Powiat, Gminy
7			Liczba wykonanych kontroli	10	10/rok	Kontrola na stacjach diagnostycznych na terenie	Powiat

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
						powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów	
8			Ilość i długość wybudowanych ścieżek rowerowych	2012-2015 - 3	1/rok	Budowa ścieżek rowerowych	Powiat, Gminy
9	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	Liczba powstałych instalacji OZE	b.d.	Co najmniej 5 inwestycji w tym zakresie/rok	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji solarnych i pomp ciepła (dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła)	Gminy, Prywatni inwestorzy
10		Poprawa efektywności energetycznej	Liczba wymienionych opraw świetlnych	b.d.	Co najmniej 60% istniejących opraw świetlnych	Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy, Jednostki oświatowe
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa							
11	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	a) udział jednolitych części wód (JCW) o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym (%) b) udział JCW o stanie chemicznym dobrym (%) c) udziału JCW o stanie dobrym (%)	Wody płynące: a) 0% b) 42% c) 0% Wody stojące: a) 0% b) n.b. b) 100%	Utrzymanie dobrego stanu	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOS
12			Liczba ustanowionych stref ochronnych	7 decyzji (w latach 2015-2016)	42 stref ochronnych	Ustanawianie strefy ochronnej ujęć wody obejmującej teren ochrony bezpośredniej i pośredniej	Powiat, Marszałek Województwa, RZGW
13		Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja	a) długość czynnej sieci kanalizacyjnej, b) ludność korzystająca z sieci	a) 181,4 km b) 70,8%	a) co najmniej 300 km b) 100%	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, w tym w szczególności budowa sieci kanalizacyjnej na terenach	Gminy, Spółki wodno-ściekowe

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
		programów sanitacji w zabudowie rozproszonej	kanalizacyjnej			wiejskich	
14			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	210 szt.	Co najmniej 350 szt.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, Właściciele nieruchomości
15		Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	a) długość czynnej sieci wodociągowej, b) ludność korzystająca z sieci wodociągowej	a) 303,4 km b) 92,4%	a) co najmniej 500 km b) 100%	Rozwój sieci wodociągowych na terenach gmin	Gminy, Spółki wodno-ściekowe
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami							
16	Zrównoważona gospodarka wodna	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	a) liczba skontrolowanych podmiotów b) zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (tys. m ³)	a) b.d. b) 6031,4	a) co najmniej 5 podmiotów/rok b) 4825,1 (mniej o 20%)	Kontrola podmiotów posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych w tych decyzjach	RZGW, WIOŚ, Inspekcja Sanitarna
17		Ochrona przed powodzią i skutkami suszy	Pojemność obiektów małej retencji (tys. m ³)	19,75 tys. m ³	Co najmniej 30,0 tys. m ³	Wsparcie działań zmierzających do budowy zbiorników retencyjnych na terenie powiatu	Powiat, Gminy, RZGW
18			Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	b.d.	Na bieżąco wg potrzeb - co najmniej 3 modernizacje w danej gminie/rok	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie powiatu	Gminy, Spółki wodne, Właściciele nieruchomości
19			-	-	-	Ochrona przeciwpowodziowa miasta Słubice	RZGW, Marszałek, Burmistrz Słubic

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem							
20	Zmniejszenie oddziaływania hałasu	Ochrona przed hałasem	Długość zmodernizowanych dróg/poniesione koszty	2012-2015 - 27,6 mln zł	Co najmniej 10 mln/rok	Poprawa stanu technicznego dróg	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg
21			Liczba skontrolowanych zakładów w zakresie przekroczeń hałasu	2012-2015 - 11 kontroli zakładów	5 kontroli/rok	Kontrola zakładów na terenie powiatu pod względem przestrzegania przepisów w zakresie przekroczeń hałasu oraz egzekucja obowiązku wykonania i przedkładania okresowych pomiarów hałasu w środowisku	WIOS, Powiat
22			Liczba wprowadzonych nasadzeń, poniesione koszty	b.d.	Na bieżąco, przynajmniej 5 nasadzeń ochronnych/rok	Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie konieczności ekranów akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg,
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne							
23	Zmniejszenie oddziaływania pola elektromagnetycznego	Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko.	Liczba zgłoszeń instalacji	34	Na bieżąco	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Marszałek Województwa
24			Wyniki monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego	Bez przekroczeń	Bez przekroczeń	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez badania poziomów pól elektromagnetycznych	WIOS
Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów							
25	Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na	% mieszkańców którzy złożyli deklaracje śmieciowe oraz %	92% 50%	100% 100%	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz	Gminy

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
		składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów	mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę			selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do końca 2017 r.	
26			Liczba skontrolowanych podmiotów w zakresie gospodarki odpadami	2012-2015 - 81 kontroli (pod względem przestrzegania przepisów w zakresie gospodarki odpadami)	Przynajmniej 20 kontroli/rok	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOŚ
27			a) stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (%) b) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo), c) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (% wagowo)	a) 49,91% b) 43,2% c) 63,32%	Do 2020 r.: a) do 35% b) ponad 50% c) ponad 70%	Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
28		Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	w 2014 - 1 dzikie wysypisko (na 7 istniejących)	Usunąć istniejące (7 wysypisk)	Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy, Właściele nieruchomości
29			a) liczba zrekultywowanych składowisk, b) liczba monitorowanych składowisk	a) 4 b) 4	a) każde zamknięte składowisko poddawać rekultywacji b) każde zamknięte składowisko poddawać monitoringowi (co najmniej przez 2 lata od zamknięcia)	Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów	Gminy, CZG-12
30		Likwidacja azbestu	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	1312,12 Mg	4 799,8 Mg	Usuwanie azbestu	Powiat, Gminy, Właściele nieruchomości
Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami							
31	Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska	Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych	-	-	-	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Powiat, Gminy
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze							
32	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ochrona przyrody	Odsetek obszarów Natura 2000 objętych planami ochrony (%),	44,4%	100%	Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	RDOS

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
33			Liczba wydanych decyzji środowiskowych	b.d.	każdorazowo	Działania administracyjne polegające na uwzględnianiu przy lokalizacji przedsięwzięć wymogów ochrony środowiska	Powiat, Gminy
34		Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki	Liczba zrealizowanych w danym roku przedsięwzięć	W latach 2014-2015 - 12	12/rok	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych, Park Narodowy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe
35		Ochrona powierzchni i spójności lasów	Poziom zalesienia (%),	47,0%	50%	Zwiększanie powierzchni leśnych	Właściciele nieruchomości Nadleśnictwa
36			Powierzchnia [ha] odnowień lasów	350,09 ha w 2015 r.	500,0 ha/rok	Poprawa struktury wiekowej drzewostanu i zwiększanie zróżnicowania gatunkowego lasów	Nadleśnictwa, Właściciele lasów niepaństwowych
Obszar interwencji: Gleby							
37	Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb	Powierzchnia terenów, na których przekroczono standardy jakości	Srednia/ wysoka zawartość makroelementów w glebie	Utrzymanie poziomu	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi,	GIOS, GDOŚ
38			Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów (ha)	brak informacji na temat terenów zdegradowanych	Zadanie ciągłe	Rekultywacja terenów zdegradowanych,	Właściciele nieruchomości
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne							
39	Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne wykorzystanie kopalin	Ilość wydanych koncesji	Aktualne w 2015 r: -5	Zadanie ciągłe	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania	Powiat, Marszałek

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
						koncesji	
40			Ilość wydanych decyzji administracyjnych	2012-2015: 0	Zadanie ciągle	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	OUG
Obszar interwencji: Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców							
41	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Ilość publikacji w roku	b.d.	Zadanie ciągle	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach www, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
42			Ilość publikacji	b.d.	Zadanie ciągle	Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Powiat, Gminy, Marszałek
43			Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d.	Zadanie ciągle	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe
44			Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d.	Zadanie ciągle	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe, CZG-12
45			Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d.	Zadanie ciągle	Wyeliminowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, wylwanie	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Ip.	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
			Nazwa	Wartość bazowa (2012-2016)	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H
						nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	
46			Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d.	5/rok	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe
47			Nr i data uchwały	-	-	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego	Powiat, Gminy
48			Opracowanie raportu	-	-	Sporządzenie i przedstawienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego oraz raportów z realizacji gminnych programów ochrony środowiska	Powiat, Gminy

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Powiat Słubicki, gminy oraz inne jednostki realizujące działania na terenie powiatu. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne powiatu, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu;
- zadania koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków gmin, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji działań na terenie powiatu słubickiego na lata 2017-2024.

Tabela 72 Harmonogram działań na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Lp.	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Koszty zadania	Źródła finansowania
A	B	C	D	E
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza				
1.	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ	W ramach działalności	Środki własne
2.	Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła, w tym:	Właściciele nieruchomości	W ramach planów inwestycyjnych	Środki własne, Środki zewnętrzne
2.1.	Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji	Gminy Powiat Właściciele nieruchomości	W ramach planów inwestycyjnych	Budżet gminy Budżet powiatu Środki własne Środki zewnętrzne
3.	Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Powiat, Gminy	W ramach działalności	Budżet powiatu, Budżety gmin
4.	Rozwój sieci gazowniczej, zaopatrzenia w gaz oraz budowa przyłączy gazowych	Przedsiębiorstwa energetyczne, Gminy, Właściciele nieruchomości	W ramach planów inwestycyjnych	Środki własne Środki zewnętrzne
5.	Termomodernizacja budynków, w tym: budynków użyteczności publicznej, szkół.	Powiat, Gminy	W ramach planów inwestycyjnych	Budżet powiatu, Budżety gmin Środki zewnętrzne
6.	Promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Powiat, Gminy	W ramach planów inwestycyjnych	Budżet powiatu, Budżety gmin
7.	Kontrola na stacjach diagnostycznych na terenie powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów	Powiat	W ramach działalności kontrolnej	Budżet powiatu
8.	Budowa ścieżek rowerowych	Powiat, Gminy	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet powiatu, Budżety gmin, Środki zewnętrzne
9.	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem	Gminy Prywatni inwestorzy	W zależności od zaplanowanych	Budżety gmin, Środki własne,

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Lp.	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Koszty zadania	Źródła finansowania
A	B	C	D	E
	instalacji solarnych i pomp ciepła (dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła)		środków	Środki zewnętrzne
10.	Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy, Jednostki oświatowe	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet powiatu, Budżety gmin, Środki własne,
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa				
11.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	W ramach działalności	Środki własne
12.	Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód obejmujących tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej	Powiat, Marszałek Województwa, RZGW	W ramach działalności	Środki własne
13.	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, w tym w szczególności budowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	Gminy Spółki wodno-ściekowe	W ramach planów rozwoju	Budżety gmin, Środki spółek Środki zewnętrzne
13.1.	Przebudowa i budowa przepompowni ścieków	Gminy, Spółki wodno-ściekowe	W ramach planów rozwoju	Budżet gminy, Środki Spółek Środki zewnętrzne
14.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, Właściciele nieruchomości	W zależności od zaplanowanych środków	Budżety gmin, Środki własne, Środki zewnętrzne
15.	Rozwój sieci wodociągowych na terenach gmin	Gminy, Spółki wodno-ściekowe	W ramach planów rozwoju	Budżety gmin, Środki spółek, Środki zewnętrzne
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami				
16.	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych w tych decyzjach	RZGW, WIOŚ, Inspekcja Sanitarna	W ramach działalności	Środki własne
17.	Wsparcie działań zmierzających do budowy zbiorników retencyjnych na terenie powiatu	Powiat, Gminy, RZGW	W zależności od posiadanych środków	Środki własne
18.	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie powiatu	Gminy, Spółki wodne, Właściciele nieruchomości	W zależności od posiadanych środków	Budżety gmin, Środki własne spółek wodnych, Środki właścicieli gruntów
19.	Ochrona przeciwpowodziowa miasta Słubice	RZGW, Marszałek, Burmistrz Słubic	W zależności od posiadanych środków	Środki własne, Środki zewnętrzne
Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem				
20.	Poprawa stanu technicznego dróg	Powiat, Gminy, zarządcy dróg	W zależności od posiadanych środków	Budżet powiatu, Budżety gmin
21.	Kontrola zakładów na terenie powiatu pod względem przestrzegania przepisów w zakresie przekroczeń hałasu oraz egzekucja obowiązku wykonania i przedkładania okresowych pomiarów hałasu w środowisku	WIOŚ, Powiat	W ramach działalności	Budżet powiatu Budżet WIOŚ
22.	Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie	Powiat, Gminy,	W zależności od posiadanych środków	Budżet powiatu, Budżety gmin

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Lp.	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Koszty zadania	Źródła finansowania
A	B	C	D	E
	konieczności ekranów akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Zarządcy dróg		
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne				
23.	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Marszałek Województwa	W ramach działalności	Środki własne
24.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez badania poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	W ramach działalności	Środki własne
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
25.	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do końca 2017 r.	Gminy	W ramach działalności	Budżety gmin
26.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOŚ	W ramach działalności	Budżet powiatu Budżety gmin Budżet WIOŚ
27.	Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy	W ramach działalności	Budżety gmin
27.1.	Udział gmin w prowadzeniu i obsłudze Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Długoszynie	Gminy	W ramach działalności	Budżety gmin
27.2.	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	W ramach wydatków bieżących	Budżety gmin
28.	Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy, Właściciele nieruchomości	W razie konieczności	Środki własne
29.	Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów	Gminy CZG-12	W ramach działalności	Budżety gminy
30.	Usuwanie azbestu	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości	W zależności od złożonych wniosków mieszkańców na dany rok	Budżet powiatu, Budżety gmin, Środki własne właścicieli nieruchomości,
Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami				
31.	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Powiat, Gminy	W ramach zarządzania kryzysowego	Budżet powiatu, Budżety gmin
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze				
32.	Zachowanie różnorodności	RDOS	W ramach	Budżet RDOS

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słubickiego na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024*

Lp.	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Koszty zadania	Źródła finansowania
A	B	C	D	E
	biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych		działalności	
33.	Działania administracyjne polegające na uwzględnianiu przy lokalizacji przedsięwzięć wymogów ochrony środowiska	Powiat, Gminy	W ramach działalności	Budżet powiatu Budżety gmin
34.	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych, Park Narodowy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe	W zależności od posiadanych środków	Budżet powiatu, Budżety gmin, Środki własne
35.	Zwiększanie powierzchni leśnych	Właściciele nieruchomości, Nadleśnictwa	W zależności od zaplanowanych działań	Środki własne, Środki zewnętrzne
36.	Poprawa struktury wiekowej drzewostanu i zwiększanie zróżnicowania gatunkowego lasów	Nadleśnictwa, Właściciele lasów niepaństwowych	W zależności od zaplanowanych działań	Środki własne, Środki zewnętrzne
Obszar interwencji: Gleby				
37.	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi,	GIOŚ, GDOŚ	W ramach działalności	Środki własne
38.	Rekultywacja terenów zdegradowanych,	Właściciele nieruchomości	W miarę potrzeb	Środki własne,
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne				
39.	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania koncesji	Powiat, Marszałek	W ramach działalności	Środki własne
40.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	OUG	W ramach działalności	Środki własne
Obszar interwencji: Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców				
41.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach www, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	W ramach działalności	Budżet powiatu, Budżety Gmin Budżety Nadleśnictw
42.	Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Powiat, Gminy, Marszałek	W ramach działalności	Środki własne
43.	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe	W ramach działalności	Środki własne
44.	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe, CZG-12	W ramach działalności	Środki własne

Lp.	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Koszty zadania	Źródła finansowania
A	B	C	D	E
	informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie			
45.	Wyeliminowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, wylewanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe	W ramach działalności	Środki własne
46.	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, Jednostki oświatowe	W ramach działalności	Środki własne
47.	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego oraz programów dla gmin wchodzących w skład powiatu	Powiat, Gminy	W ramach działalności	Budżet powiatu, Budżety gmin
48.	Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego oraz dla gmin wchodzących w skład powiatu	Powiat, Gminy	W ramach działalności	Budżet powiatu, Budżety gmin

10. System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego Programu powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Powiat, Gminy);
- podmioty realizujące zadania Programu (Powiat, Gminy, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.);
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Koordynatorem realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Słubickiego jest Wydział Ochrony Środowiska i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Słubicach.

11. Procedury monitoringu, przeglądu stopnia realizacji programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.), organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raport z wykonania programu ochrony

środowiska, który następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla powiatu słubickiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji z gminami, i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania konkretnych celów Programu.

12. Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji i eksploatacji. Interesariuszy można podzielić na wewnętrznych i zewnętrznych:

Interesariuszami wewnętrznymi są:

- Starostwo Powiatowe w Słubicach (Zarząd Powiatu, Rada Powiatu, Wydział Ochrony Środowiska i Leśnictwa),

Interesariusze zewnętrzni:

- Urzędy Gmin;
- Mieszkańcy Powiatu,
- Przedsiębiorstwa z terenu Powiatu,
- instytucje publiczne działające na terenie Powiatu Słubickiego – zwłaszcza te o powiatowym zasięgu.